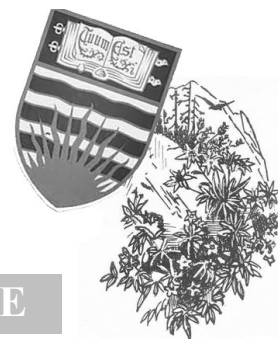

Kapocs

L. évfolyam, 71 szám

Vancouver, BC, 2020 október 15

A SOPRON ALUMNI IDŐSZAKOS KÖZLEMÉNYE

A Covid 19 pandémia vesztegár alatt magunk sütjük kenyerünket.
Grátzer Mikás alias 'Kulacs' kezében az Anni által süttött vevni.

A TARTALOMBÓL

HONORIS CAUSA	EURÓPÁBAN MARADTAK.....21
MEGTISZTELTETÉSEK.....2	ÉLETUTAK/ÉLETPÁLYÁK.....24
IN MEMORIAM	SZÁMADÁS.....32
GYÁSZJELENTÉSEK.....3	IROGATÁSOK
MEGEMLÉKEZÉSEK.....3	MAGUNKRÓL.....33
VISSZATEKINTÉSEK	KÖZÖS ÜGYEINK
1956 SOPRON.....8	SOPRON ALUMNI ESEMÉNYEK36
SORSOK	HIRE/KÖZLEMÉNYEK.....37

HONORIS CAUSA

MEGTISZTELTESEK

SOE-Erdőmérnöki Kari Tanévnyitó Ünnepszég, 2020 szept. 8

A világban dúló koronavírus járvány veszélyeztettség miatt rendező körülmények között rendezték meg – de megrendezték! – az ünnepszéget a tágas GYIK rendezvényházban. A ceremónia, amit egészében jó ismerősünk **dr. Facskó Ferenc**, Dékáni Irodavezető vezényelt le, az akadémiai méltóságok bevonulásával kezdődött. Az üdvözlő beszédek (valószínű tervezetten) rövidke voltak. Elsőnek az újonnan kinevezett Általános Rektorhelyettes, **Dr. Fábíán Atila** szólt, ismertette a változásokat az egyetem működésben, amik a finanszírozás egy új fenntartó Alapítvány általi kezelése következtében várhatók, majd **Dr. Bidló András**, az Erdőmérnöki Kar dékánja üdvözölte a délelőtti 'öregeket'.

Az egész eseménysorozat Sopron Alumni csoportunkat legjobban érintő részei a tiszteletdiplomák és kitüntetések átadása volt. Sajnálatosan, az előbbi aktus az egyetemre frissen érkezett elsőévesek jelenléte nélkül történt meg, elmulasztva a lehetőséget, hogy az idős és aggasztán alumnuszok példájából meríthessenek önbizalmat pályáruk kezdetén az erdőmérnök-jelöltek.

Legjobban és kellemesen meglepő volt, korábbi évekhöz hasonlítva, a nagyszámú (5) '**Rubin-**' és (23) '**Vasdiplomá-**'-val megíztelt személy, amelyek közül többen is megjelentek. Az utóbbiak száma még vetélkedett is a '**Gyémántdiplomások**'-éval (25), még akkor is ha kihagyjuk közülük a (információ áramlás akadózását jelző) korábban elhunytakat. A kellemesnek tűnő oldala a helyzetnek az, hogy a mostani öregek talán hosszabban élnek, mint ahogy csak a pár évvel idősebb korosztályok tagjai. Az '**aranydiplomá**'-val pedig 48 személyt íztelt meg. A 'mieink' közül csak az Európában lakó **Komlóssy József** volt személyesen jelen, de a megíztelt 'gyémántosak' között igen csak domináltak (**Ferdinánd István, Gyöngyösi Sándor, Józsa József, Koczó Mihály, Markó Imre, Nagy Mihály, Németh József, Péch Gyula, Porpáczy Lehel, Puskás László, Rabóczi**

Komlóssy József: **Hazaszeretet, szakmaszeretet, bajtársiasság**

Mottóm: (Vargha Domokos után)

*Akik elmentek, de el nem szakadtak
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy messze világot,
De ma sem mások: soproni diákok,
Az ősi otthont, az Akadémiát,
Szívükből köszöntik: Vivát! Vivát! Vivát!*

Pilincázott a hó amikor kisebb csoportokba verődve a Löver szállótól nekivágtunk a MUK-nak, hogy mielőbb elérjük az osztrák határt. Jómagam, gumiszizmásan, ócska rövid bőrkabátban, zsiros vadászkalappal (ami még ma is megvan) a fejemen 'dávaj gitár'-al a vállamon elkeseredéssel a lelkemben, de daccal a szívenben kapaszkodtam a határt alkotó hegygerinc fele. Már jószereivel szürkültött amire az erdei út fordulójának a job oldalán, alig néhány száz méterre a határtól egy 76mm-es ott árválkodó páncéltörő löveg tünt élénk. Miként került oda? Ma már csak a jó ég tudja. Jacsman János évfolyamtársam Zürichben idézett visszaemlékezése szerint, mielőtt még elhaladtunk volna a löveg mellett, én arra felugorva valami ilyesmit mondtam: "Nem a könnyebb vagy jobb életet keresve megyünk most át Ausztriába, hanem azért, hogy fegyverekhez jussunk, és barátokat szerezzünk ide visszatérve tovább harcoljunk elnyomóink ellen!"

Azóta, jócskán folyt le viz a Dunán. Közülünk sokan visszavisszatértek Magyarországra. Ha nem is fizikai de szellemi fegyverekkel. Sokan azért térünk vissza, hogy Sütő András szavaival élve a szellemi zsákmányunkkal, a Hazánkat és benne az örök

László, Spándli Imre, Tóth Géza Gusztáv) főleg ha beleszámítjuk a Svájcban végzett kollegákat is (**Czeiner Zsolt, dr. Jacsman János, Szilágyi Tibor László**). A megízteltettek között volt több korábban elhunyt is (tudomásom alapján **Frey Otto** (2017), **Gyila Ferenc** (2019), valamint **Homoky István** (2013) és **Pendl Ferenc** (1998).

Az 'elsőévesek', valamint 'PhD diplomások' eskütele és a kitüntetések kiosztása délután folytatódott. A felvonuló 'balekok' hosszú sorában gyakori volt a női nem és a fiúk között feltűnt az általánosan magas termet, amelyet mérni lehetett az ugyancsak megtermett Bidló András dékánval való kézfogásukkor. Hogy a magas termet jellemző-e minden más egyetem elsőéveseire, vagy csak a SoE-re jelentkezőkre nem ismert, de mindenképpen az utóbbi években felnőtt nemzedék táplálékdús körülményeire enged következtetni (mint ahogy a jelenség itt Kanadában is megfigyelhető a Kinából újonnan bevándorlók között).

A PhD-sek eskütelekor jó volt látni és hallani régi barátunk **Faragó Sándor** hangját, amint felolvasta és ismételtette az eskü szövegét a végzetekkel. Hasonlóan jó érzést keltett barátunk **Náhlík András** bemutatása a délelőtti és délutáni események kezdetekor is.

A kitüntetések hosszú sorában nekünk fontos volt az általunk felterjesztett **Vancouveri Sopron Alumni Emlékérem** kitüntetés **ifj. Sarkadi Sándor**-nak való átadása, valamint az itteni közösségtől eredő **Roller Kálmán Ösztöndíj** (3 hallgató), **Grátzer Miklós Ösztöndíj** (3 hallgató) és **Horváth Sándor Szociális Ösztöndíj** (4 hallgató) bejelentése.

Megelégedéssel könyveltük el Facskó Ferenc a '**Dolgozó a hallgatókért**' kitüntetését, amit, ha megkérdeznék mi is rögvest odaítélünk volna. (A Tanévnyitó ünnepszégről készült videók alapján a Szerk.)

Alma Matert szolgáljuk. Mind azok neveit, akik az egykori Főiskolánkon - kiváltként a 'kanadaiai' közül – vendég előadókként tevékenykedtek Sopronban, kizárólag azért nem kezdem el felsorolni, hogy tudatlanságom miatt bárkinek neve nehogy kimaradjon. A kezdeményezésünkre, Kanadában több ösztöndíj alapítvány is született. Ezek alapjainak jórésze közadakozásokból jött létre. Azért, hogy ezekkel a viszonylag szerény anyagiakkal a balekságot céljai elérésében segítsük. Vancouverben, a Roller Kálmán nevét megőrzítő alapítvány a UBC mai erdősz hallgatóinak nyújt ösztöndíjat.

Én ma, abban a meggyőződésben élek, hogy akkor, amikor mi ott Kanadában hírnevet és méltán elismerést szereztünk Sopronnak, az Alma Materünknek, azzal nem csupán Hazánkat, hanem az egyetemes magyarságot is szolgáltuk. Végül, de nem utolsó sorban - legalább ilyen formában - a szüleinknek is elégtételt tudunk adni azért, hogy felneveltek, s egykoron 'az élet útjára bocsájtottak' benünket.

Ma aki még közülünk él, jóérzéssel tölthet el az az érzés, hogy mi akkor, ott, abban a többszörösen is idegen világban nem tettünk mást, csak a kötelességünket teljesítettük. De azt igen.

Budapesten, egy követségi fogadás alkalmával Kanada Nagykövete asszonya Isabelle Poupart a jelezétemben nyilvánosan kijelentette: "Kanada történelmében még soha nem volt olyan bevándorló csoport, aki annyit adott volna Kanadának mint a SOPRONIAK".

Tisztelt hallgatóságom, a klasszikus erdőművelés és erdő gazdál-

kadás megteremtése Kanadában sokban a soproniakhoz fűződik. Közülünk közel háromszor annyian szereztek mester diplomát vagy PhD-t mint a parallel évfolyamok született kanadai hallgatói. De az iparban is kiváló teljesítményeket, magas vezető pozíciókat tudván maguk mögött mentek a 'soproniak' nyugdíjba. Bizonyoságot adván Gr. Széchenyi István axiomájának: "egyetlen nemzetnél sem vagyunk alábbvalóak". Hagy tegyem a magam részéről hozzá: "ha akarunk, ha merünk".

Bizton állíthatom közülünk nem kallódott el senki. Nem, mert mi tudván tudtuk, hogy ha a szükség úgy hozza akkor mindig egymásnak vethetjük a vállunkat. Ezt mindenkor meg is tettük. Itt és most, mint 'vancouveri' csak egyetlen esetet említek. Tanulmányaink idején, a megélhetésünkhöz szükséges költségeket szinte kizárólag a nyári munkáink során megtakarított pénzből kellett fedeznünk. De rendszerint a munkapiacon, 'több volt az eszkimó mint a foka'. Ezért, egyetemi hallgatóként többnyire nem volt egyszerű munkához jutni. Egyik vizsgahónap végén Apt Kamillnak – mint 'Örökös Baleknak' – sikerült bejutnia a 'Forestal' névre hallgató céghez, ahol egyetemi hallgatókat kerestek 'próbateres/szűrőpróbás' erdőbecslési munkákhoz. Kamil kitöltötte a kérdőívet, azt átadta, az iroda vezetőnek, de ült tovább az asztal megett. Minekutánna Call Bardal átvéve a jelentkezési ívet, megkérdezte tőle még mit akar? Erre Kamill: "Van egy barátom, akinek szintén kellene munka. - Tudja az adatait? - Igen. – No, akkor töltsé ki a jelentkezési lapot". Kamill kitöltötte a lapot is, majd átnyújtotta Call Bardalnak. De ezután is csak ült tovább a helyén. Ekkor Call Bardal ismét megkérdezte még mit akar? Mire

Kamill válasza így hangzott: "Van még egy barátom!" Így kezünk hárman a Forestalnál. Alig néhány hét után Tarnócai Karcsi egy este oda állt a főnök, Call Bardal elé, előadta, hogy a beosztott 'compassman'-ja 'városi selyemfiú' (akit egyébként jószerivel ő mint somogyi, hajtott agyon) nem bírja a munkát! Mire Call Bardal kétségbeesve megkérdezte "Most akkor mit csináljunk? Majd pedig nagy sajnálattal, ártatlan képpel Karcsi megvakarta a fejét, amin akkor még jócskán volt haj, és azt mondta: "Megpróbálok segíteni". Ment a telefon Vancouverba. Üstölést jött Takács Jóska, a másik somogyi. Aztán őt követte a kamarásom Tóth Géza. A nyár végére, már mintegy tizen voltunk 'soproniak'. A legnehezebb terepeken minket vetettek be. Mi olyanok voltunk, mint egy magyar idegen légió. Az pedig, hogy egy SOPRONI a másiktól bármilyen formában pénzt kért volna azért, mert neki munkát szerzett? No ilyen sehonnai köztünk soha, de soha nem akadhatott. A fent leírt történet csak egy apró példa arra, amit nem csupán én, hanem mi - mert hála Istennek vagyunk még néhányan - Selmenc-Soproni szellemiség-nek nevezünk. Akkor 1956-ban, a szüleinknek, hozzátartozóinknak, barátainknak, minden biztonnal nagyon fájt, hogy mi elmentünk. Sokak számára úgy tűnt, hogy örökre elvesztettek benünket. De ma, életem alkonyán bizvást állíthatom, hogy mi ott Kanadában, egy kétszeresen is idegen világban nem csupán magyarként állottunk helyt, de munkánkkal, szaktudásunkkal nevet szereztünk a Hazánknak, az örök Alma Materünknek, de Sopronnak is. Vivat Academia! Vivat Professoores! *(Időhiány miatt elmaradt tervezet felszólalás szövege)*

I N M E M O R I A M

GYÁSJELENTÉSEK

2020 július 9-én, hosszú szenvedés után elhunyt Egeralján, Magyarországon **Boncz Ernő**, aranydiplomás faipari mérnök (Sopron, 1963), Sopron Alumni társunk, életének 86. évében.

2020 augusztus 20-án, elhunyt Victoria, BC-ben **Benkő Géza**, erdőmérnök (UBC Class of '58), Sopron Alumni társunk, életének 87. évében.

Béke poraikra! Őszinte részvétünk a családoknak!

M E G E M L É K E Z É S E K

Boncz Andrea: **Búcsú Édesapánktól, Boncz Ernőtől**

1934 augusztus 9 - 2020 július 6

2020.07.06-án hunyt el a Pápán, tüdőgyulladás következtében. Iratainak rendezése közben találtam nekünk írt sorait:

„Magyarország egyik legszebb vidékén születtem, Egeralján (1934 augusztus 9, Boncz Dénes és Szabó Jolán első fiaként – a Szerk.). Falunk a Marcal árterétől 2 km-re fekvő dombságon helyezkedik el. Ketten voltunk testvérek, szüleink falusi gazdálkodó emberek életét éltek. Ez az idillikus környezet, dolgos, szorgalmas lakóival, biztos megélhetést, kenyeret adott az itt élő embereknek. A sors innen vezetett el engem 11 éves koromban a Pápai Református Kollégiumba, onnan Sopronba, majd 1956-ban a történelem sodrásával a Kanadai Vancouverbe. 1960-ban a honvágy haza vezetett és 1963-ban végeztem Sopronban, mint Faipari mérnök. A kint megszerzett angol nyelvtudásomnak is köszönhettem, hogy a munkahelyeken, ahol dolgoztam megbecsültek. 2013

-ban Sopronban nagy öröm volt átvenni az Aranydiplomát. 1990-ben mentem nyugdíjba, szívem visszahúzott szülőfalumba, itt élünk, feleségem, Irénkével, aki 1965 óta a társam. Gyermkeink Andrea és Attila gyakorta meglátogatnak bennünket, és unokáink is szeretik ezt a tájat, nálunk töltik a vakációt, Péter, Aliz és Adél.”

Talán a szép táj ihlette neves költőnket, Berzsenyi Dánielt mikor (*Búcsúzás Kemenesaljától*) e művét megírta, most én e sorokkal szeretnék búcsúzni szerett Édesapámtól, akinek a temetésén is elhangzott ez a vers részlet:

'Messze sötétedik már a Ság teteje,

Ezentúl elrejt a Bakony erdeje,

Szülőföldem, képedet.

Megállok még egyszer, s reád visszanezék.

Ti kékelő halmok! gyönyörű vidékek!

Vegyétek bús könnyemet.'

Boncz Ernő: Tevékenységeim és beosztásam rövid időrendi leírása

1963. májusában - még a diplomavédés előtt - mindennapi téma volt, ki hova megy dolgozni. Állás bőven volt, mert a faipari mérnökök keresettek lettek, ugyanis a viszonylag kis létszámú évfolyam 90%-a már elsőéves korában társadalmi ösztöndíjat kötött valamely céggel.

Én, aki 1956-ban másodéves hallgatóként hagytam el az országot, a második évfolyamra vettek vissza, de engedélyezték, hogy átmenjek a faipari szakra. Kanadában ugyanis első évben angolt tanultunk, a második évben gyakoroltuk a nyelvet, a harmadik évben pedig erdészetben dolgoztam nyáron, télen pedig egy étteremben, hogy megkeressem a hazautazás költségeit.

Angol tudásomnak idehaza később nagy hasznát vettem a gyakorlati munkában. Abban az időben az volt a szabály, hogy aki nem társadalmi ösztöndíjas, annak oda kell mennie dolgozni, ahova a minisztérium kijelöli egy éves szakmai gyakorlatra.

Meglepődtem, mikor közölték velem a Tanulmányi Osztályon, hogy engem, mint gyakorló mérnököt 1963. augusztus 1-ével a Budapesti Faipari Vállalat Kozma utcai börtönüzemébe helyeznek technológiai osztályvezetőnek. Mivel ez a vállalat a Belügyminisztériumhoz tartozott, én jeleztem az illetékeseknek, hogy 1956-ban disszidáltam, a Soproni Egyetem diákjaival és tanáraival elhagytam az országot. Hiába hivatkoztam arra is, hogy nekem van már Veszprémben munkahelyem, erre azt a választ kaptam, hogy nekik a minisztérium egy főt biztosított. Közöltem azt is, hogy nekem Budapesten nincs lakásom, Veszprémben pedig öcsémnél le van foglalva a lakrészem is. Minden kifogás hiábavaló volt, mert kijelentették, hogy ők is tudnak számomra lakást biztosítani. A börtön kórházában berendeztek egy szobát, ahol viszonylag jó körülmények között lakhattam, teljesen szabad kijárással a börtön területéről. Az volt a kikötés, hogy csak akkor engednek el egy év után, ha szerzek magam helyett egy faipari mérnököt, ha pedig megnősülök, már a városban biztosítanak lakást számomra.

Szerencsére egy kedves kollégám egy év után megnősült és átvette munkakörömet, ahol sokkal magasabb fizetést kapott, mint a többi kolléga a városban és a lakást is megkapta. Így kerültem a Budapesti Faipari Vállalathoz, ahol az ORION Rádió- és Televíziógyár részére rádió és televízió kávékat gyártottak. Itt komoly feladatot kellett megoldani, mert a kávékról sok esetben levált a lakk, az alapfurnér és a rétegelt lemez megengedett nagyobb nedvességtartalma miatt. Ezt munkatársaimmal egy kb. 15 méteres szárító alagút megépítésével oldottuk meg, és ezzel a gyár vezetői is elismerték tudásomat. A többi munka szokványos faipari tevékenység volt, különösebb technológiai problémák nem adódtak, s így a vezetők hozzájárultak ahhoz, hogy 1964. május 1-ével elengednek. Végre eljutottam Veszprémbé a Szigeti József Faárugyárba, ahol sok szép feladatot kaptam, kellemes volt a kollektíva és egy-két faipari mérnök is volt már az üzemben. Ekkor megnősültem, de sajnos a lakáskérdésemet nem tudták megoldani, csak ígérgettek. A gyár tanácsai vállalat volt, és a sors úgy hozta, hogy egy értekezleten találkoztam a Vas Megyei Faipari Vállalat igazgatójával, aki garanciát adott, ha átmegek hozzájuk, lakást és magasabb fizetést kapok. Így kerültem Szombathelyre, ahol szép új lakást kaptunk. Szombathelyen bútorigipari csoportvezető beosztásban dolgoztam, a szombathelyi, vasvári, jánosházi és szentgotthárdi üzemek tartoztak hozzám. Itt nem akadtak komolyabb technológiai problémák, s a szentgotthárdi üzem jó beindítása után már szinte unalmas volt a munka.

Ekkor komoly csábításként egy jobb fizetés és magasabb beosztás ígéretével szembesültem. 1967 augusztusában meghívtak a Keripar 4. sz. Berendezés Gyár főmérnökének, ahol valóban kedvező fizetést és azonnal új lakást kaptam. Ez akkor nagyon fontos volt számunkra, mert közelebb jutottunk otthonunkhoz, és megszületett első gyermekünk is. Üzemünk a vidéki ipartelepítés révén szépen fejlődött, munkaerő ellátással sem volt dolgunk, mert a gyár 6 tanulót küldött fel Budapestre már korábban, akik aztán mint faipari technikusok visszajöttek. Budapesti központunk jól

megérezte, hogy a jobb munkabérek révén fellendül a kereskedelem és éttermek épülnek, ide pedig új és más rendszerű berendezések, raktári állványok stb. kellene. Kiküldetés keretében ellátogathattunk egy pesti kollégával a brüsszeli világkiállításra, ahol sok tapasztalatot szerezve sorra hoztuk létre a gyártásban a raktári állványokat úgy vasipari, mint faipari területen. A munkaerő utánpótlás biztosítására létrehoztunk 20-20 fővel – s a legjobb szakemberek vezetésével - egy tanműhelyt, és így elértük, hogy a műszaki létszám a faiparban és a vasiparban 100-100 fővel növekedett: festő részlegünkben 50 fő dolgozott, 50 fővel pedig a csomagoló működött. A szellemi dolgozók száma kb. 100 fő volt. Sokat mentünk munkatársaimmal külföldi szakmai tanulmányutakra, bekapcsolódtunk a város fejlesztésébe is, anyagilag és munkaerővel egyaránt.

1975. július 1-én egy kedves barátom lett a Balaton Bútorgyár igazgatója, aki visszacsalt Veszprémbé a gyár fejlesztési osztályvezetőjének. Mivel a gyár a város közepén helyezkedett el, úgy a város, mint az üzem szerette volna a gyárat kitelepíteni az ipari övezetbe. Ekkor szereztem meg a felsőfokú tervgazdasági oklevelet, amely nagyban segítette a kitelepítéshez szükséges dokumentációk, szerződéskezelések megoldását. Sajnos a terv csak félig valósult meg. Komolyabb technológiai feladatok nem voltak, így 1980. október 1-én egy középiskolai barátom hívására átmentem az Ajka és Vidéke ÁFÉSZ-hez szövetkezet gazdálkodási ipari és ellenőrzési főosztályvezetőnek. A szövetkezet komoly fejlesztési célokat tűzött ki, hogy a kereskedelem mellett az ipar is jó színvonalú legyen.

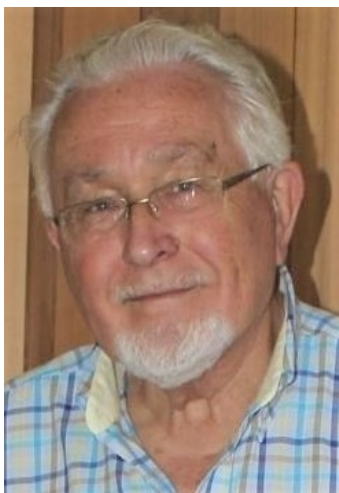
Itt dolgoztam ki a SZÖVOSZ és a szövetkezetek részére egy szakdolgozatot: 'Korszerű vezetési módszerek az Ajka és Vidéke ÁFÉSZ gyakorlatában'. Fejlesztettük a faipari üzemeket új modern faipari gépek beállításával, az anyagmozgatás korszerűsítésével. Betonüzemünkben a nehéz kézi munkát automata betonelemgyártó géppel láttuk el, amelyet mi használtunk Magyarországon először. A gép lényege az volt, hogy kanalas targoncával beemeltük a bekevert betont, és a gép megfelelő sablon alkalmazásával különféle építőipari elemeket tudott legyártani a beton összesajtolásával. Kötés után az elemeket rakodólapra raktuk, és úgy szállítottuk a közeli vasútállomásra. Faüzemünkben a rakodólap gyártást automatizáltuk. Építőrészlegünk tatarozta a vidéki boltokat, kocsmákat, de új létesítményeket is hoztunk létre. Korszerű volt szerelőipari részlegünk is, hiszen 45 falu és Ajka város boltjainak, éttermeinek területén mindig volt tennivaló. Ezért korszerűsíteni kellett a szállítást is és a hozzá kapcsolódó autószerelő műhelyt. Az ipari tevékenység összlétszáma kb. 450 fő volt. A SZÖVOSZ és az igazgatóság értékelte munkánkat, támogatták a fejlesztéseket és nagy volumenben exportáltunk különféle faanyagokat Olaszországba, így oda munkatársaimmal többször elmentünk és tapasztalatainkat ill. módszereinket átadtuk olyan szövetkezeteknek, akik hasonló profilban dolgoztak, mint mi. Így aztán 1989. december 3-án nyugodt szívvel mentem nyugdíjba, de a legkedvesebb munkahelyemet, az Ajka és Vidéke ÁFÉSZ-t, valamint a Balaton Bútorgyárat nem felejtettem el a mai napig sem. Kár, hogy a privatizáció után a vállalat szétesett, a boltokat, kocsmákat privatizálták. Az igazgatóságban 5 évig - mint külső tag - megmaradtam, de itt jogköröm már nem volt, csak a véleményemet mondtam el. Egy tartalmas és fordulatos szakmai életűtől magam mögött hazaköltöttem szülőfalumba (8497 Egeralja, József Attila utca 24), ahol jelenleg is élek. *(A Soproni Egyetem Simonyi Károly Kar 2013 június 17.-i tisztelet diploma kiadványában megjelenő beszámoló kissé szerkesztett változata. A Szerk.)*

Zoltán Benkő: Dedicated to the Cause - The Life and Times of Géza Benkő

Géza Benkő, 86, passed away at Victoria BC on August 20, 2020. He is survived by his loving wife Mária (Szöllösi) Benkő and his children from a previous marriage and their spouses, Zoltán and Marguerite Benkő, Klára (Benkő) Aitken and Greg, his grandchildren, Tim Aitken, Emily (Aitken) McGloin and her husband Joseph, Kamilla (Benkő) Ficnar and her husband Andrej, Gabriella Benkő and Mátyás Benkő. He was predeceased by his first wife Veronika (Stenzinger) Kassay.

Géza was born in Budapest to the late János and Ilona (Hajducsek) Benkő on July 7, 1934. His baptismal certificate bears the signature of József Mindszenty, the activist priest, who later was appointed Cardinal and Primate of Hungary. The family had moved to Pest a few years earlier from Örkény, a small rural village just to the south of the capital city. Géza and his parents shared a three-room apartment with his maternal grandparents and his uncle. The front room served as a small shop, where his mother ran a knitting business. His grandfather kept bees and sold honey. Géza always maintained that he developed his life-long love of sweets at this time, as he would secretly sample the wares stored under the bed. Growing up in Pest during the Second World War and its aftermath, Géza was street-smart and fearless, as well as resourceful. He stuffed rags in the tires of his old bicycle, as inflatable inner tubes were impossible to obtain. His parents divorced when he was still quite young, but his mother later remarried. Géza was very fond of his stepfather Antal Hirka, who taught him how to use tools and let him tinker in his workshop. He and his uncle László, who was just a few years older, belonged to the neighborhood Boy Scout troop. He took part in the funeral procession of Chief Scout Count Pál Teleki as a young boy, but his most vivid memory was of the highly emotional troop flag retirement ceremony, after the Communists took over the country and banned the organization. The anguished young scouts could barely hold back their tears as they slowly lowered the colours and folded them up for the last time. This and other tragic events from that period instilled in Géza a profound and abiding hatred of Communism. The injustices he witnessed and experienced affected him deeply and set him on the path to activism, a calling he pursued his entire life. Upon completion of his elementary education, Géza was sent to Valkó for a forestry apprenticeship and then to a vocational high school in Sátoraljaújhely. He then enrolled at the University of Sopron to study forestry. He enjoyed his time there and was captivated by the rich history and student traditions of this venerable academic institution. Géza was an accomplished accordion player and soon formed a band with classmates that, from all accounts, was quite popular in the small picturesque city. He developed a strong loyalty to the school and his colleagues which lasted his whole life. Géza also married at this time, but all plans for the future were soon thrown into disarray with the onset of the Hungarian Revolution. This cataclysmic event was first met with exhilaration and hope by the students, many of whom participated in anti-communist activities. Géza was no exception, throwing himself fearlessly into a frenzy of effort. At one point, he famously disarmed city officials by pretending to have a gun in his pocket. Tragically, the revolution was soon quelled by the arrival of tanks in Budapest from the Soviet Union. Recognizing the potential consequences of remaining in Hungary after the uprising, about half the student body, and several professors and staff fled the country en masse and gathered in refugee camps in Austria. The foresters in the group, about 220 students and professors, eventually settled in British Columbia, as the Canadian government and people warmly welcomed them.

The University of British Columbia took in these academic refugees and established a parallel Sopron Division in its Faculty of Forestry, where the young immigrant students were able to complete their studies with their professors in Hungarian. Life in a new country is never easy, but after learning the language and customs, many of the newly minted foresters spread out across the province and established themselves in their profession. They brought a fresh new perspective to the forest industry and several had very distinguished careers. Géza began his work life in a plywood mill as a laborer but was eventually hired by the British Columbia Forest Service in Victoria. His son was born shortly after graduation and his daughter a few years later. He spent many summers doing fieldwork in the wilderness. He loved being outside, office work was tolerable but much too con-

fining for him. Sometimes he and his crew would be sent to remote areas that could only be accessed from the sea by boat. They would be dropped off for days at a time in places where the trees were so large and the underbrush so thick that you couldn't get anywhere without cork boots, footwear with spikes on the soles designed to keep from slipping on wet moss-covered logs.

Driven by the memory of his experiences growing up under an authoritarian regime and the tragic conclusion of the Hungarian Revolution, Géza became an anti-communist activist, giving radio interviews, writing letters and even disrupting meetings of leftist groups. He organized a very moving public commemoration on the 10th anniversary of the Hungarian Revolution, which included a laying of a wreath at the War Memorial to the Unknown Soldier in front of the provincial parliament buildings in Victoria. Shortly thereafter, he founded the Hungarian Society of Victoria with a small group of colleagues and friends.

After his divorce from his first wife, he returned to Hungary in the early 1970s. This turned out to be a great personal disappointment, as the societal changes there after the revolution, in his view, were only cosmetic. He resolved to return to Canada, but the still very much communist government obstructed his attempts. In the meantime, he had remarried, and so it was that he and his wife Marika were apprehended trying to cross the border illegally into Austria. He was imprisoned for several months at the notorious facility on Andrassy Street in Budapest, once operated by the Hungarian Security Authority (ÁVH), now a museum called the House of Terror.

Géza and Marika were eventually allowed to leave, and with the help of friends, they (re)settled in Victoria. After a few years of managing apartments and working in construction and forestry consulting, Géza was hired by the BC Highways Department, where he worked on highway construction as an engineering aide. He reestablished himself in the Hungarian community, where he took an active role in organizing events and projects. Perhaps his most provocative and theatrical scheme was the 20th anniversary commemoration of the Hungarian Revolution, where he built a scale model of a Soviet T-54 tank and paraded it on a float through the streets of Victoria. He also became a regular visitor at local highschools, where he would go with large posterboard maps and give presentations about the revolution. His most enduring legacy, however, is the monument to the freedom fighters of the Hungarian Revolution, that he conceived, lobbied for, and had erected at Saanich Municipal Hall for the 30th anniversary of the event in the name of the Canadian-Hungarian Society of South Vancouver Island. A poignant reminder of the sacrifices made, the monument also serves as a warning to future generations of the dangers of dictatorship and a grateful acknowledgement of the new home Canada provided, without reservation, to its naturalized

citizens. Géza was also instrumental in having a plaque with a similar inscription installed at Queen Elizabeth Park in Vancouver at the behest of the Hungarian Community of Greater Vancouver. The effort was initially denied, but he was able to convince city officials of its importance and relevance to Canadian society. Later in his career, Géza moved to the Ministry of Finance and then to the Ministry of Education, from where he eventually retired. While there, however, he obliged the ministry to reevaluate its procedures for marking provincial high school exams, which at the time gathered teachers from all over the province for an all-expenses paid junket in Victoria. He felt this was wasteful of taxpayer money and should be stopped. In retirement, he continued his advocacy for all things Hungarian, especially issues concerning the foresters from Sopron. Immediately after the revolution, the University of Sopron pretended that the exodus of nearly half of their membership never happened. Over the decades this slowly changed, as the old regime eventually collapsed, and more and more people made visits back to the homeland. There was never, however, an official recognition of

the events and Géza felt that this was not right. Dean Kálmán Roller had written a book chronicling the history of the group some years earlier and so Géza decided that having it translated and published in Hungary would help set the record straight. He organized a committee and achieved this goal. Later, he was able to persuade both the University of Sopron and the University of British Columbia to formally recognize the efforts and dedication of Dean Roller in guiding the group through that difficult period. For Géza, the heartache of the Hungarian Revolution never faded. To him, it happened only just yesterday, and he remained on the ramparts to the end. It is only fitting, that he passed away on the feast day of St. Stephen, the day on which Hungarians celebrate the founding of their nation. His love of his heritage and his new homeland made him a true patriot, and Canada can be justly proud of her adopted son. He was laid to rest at Hatley Memorial Gardens in Victoria. Marika, his beloved wife of 48 years had only this to add: "He was a kind and loving man, and I miss him very much." Requiescat in pace. (2020 Sept 20, Indianapolis, IN)

Geza Benko: Autobiographical notes

Education: University of BC, Sopron Division Forest Engineering (BSF 1958). Work Experience: - 1977-present, Highways, Maintenance Branch, Saanich District, Victoria, BC, 1976-77, Dane Development (construction), 1973-76 T.M. Thomson and Associates (forest engineering), 1970-1973 Return to Hungary, 1965-1970, BC Forest Service, Inventory Division, Victoria, BC. I was born in Hungary in 1934. The family broke up when I was six years of age, and from thereon, I was raised by my mother. My mother had a knitting shop until the communist regime drove her out of business by the heavy taxes, which they levied on her private enterprise. During the period between 1945 and 1950 I witnessed several tragedies within our family, largely caused by the changes in political climate. My political anticommunist views forced me to leave the high school, which I attended in 1948, and subsequently became a forest warden. From this job I was sent to a special school to complete my highschool, and was accepted to the Sopron School of Forest Engineering in 1952. I completed eight semesters, and left Hungary during the preparation of my graduating thesis.

My intolerant anticommunist views got me constantly into trouble while at Sopron, but I managed to dampen the impact with music. I formed a dance band, which became quite popular, and I made many good friends. During 1956 I married and was all set to take my place in forestry following graduation.

Following my immigration to Canada and graduation in 1958, I was forced to take a laborer position in a plywood mill to support my family. It took four years before I dared to apply for a professional position with the Forest Service in Victoria - actually it took that long to become comfortable with the English language. Besides my professional activities, I remained politically active to disseminate my views and gain supporters for the Hungarian cause. In 1968 I quit my job with the Forest Service, and organized the Hungarian Club in Victoria, which has its own Hungarian school, newspaper, and very popular dance group.

In 1968, a traumatic change occurred in my life, when my wife left me and took along our two children. This put me into a depressed state, and I decided to relocate to Hungary. My application was refused several times until in 1970 I was finally admitted.

In Hungary, new disappointments awaited me. My UBC degree was not recognized and my Canadian citizenship was disregarded. Reentry at the University of Sopron was contingent on a communist

party recommendation, which I refused to seek. As a dissident I obtained no cooperation from anyone, not even from my former

colleagues with whom we spent four years together at the university. My efforts remained fruitless in fact, because all my secondary and post secondary documents remained with the administration at the University of Sopron. and the only documents in my hand indicated that I completed four years of elementary schooling. I was identified in my official papers as one who had no education outside the elementary years. The university refused to return my papers. I had to officially divorce my wife again, and pay for both lawyers to nullify my marriage. The numerous difficulties which I faced rapidly cured my desire to resettle in Hungary, and proved to me that in spite of the many cosmetic, which were implemented in Hungary after 1956. it still is a state unfit to live for people with free spirits and uncompromising attitudes toward justice.

In 1971, I attempted to escape with my wife (*new wife. The Ed.*) to Austria. Since a legal tourist trip was denied., we attempted to escape through the 'iron curtain', but were caught and sentenced to 10 months in jail. Instead I spent roughly seven months in jail. This term was extremely educational and only fortified my findings that nothing has really changed in Hungary. On release I took a job as a laborer and for the remaining days of my sentence I had to report to the police every day. Later I managed to get a job in Budapest as a draftsman. During this time, I renewed my contacts with the Canadian Consulate. My desire to return to Canada strengthened and I began to apply for reimmigration to Canada. This actually was finally granted during the fall of 1972, and after nearly two years I returned to Canada in March 1973.

On my return. having spent all my savings in Hungary, my friends sent me an airline ticket, provided me with a used car and even a job. My wife followed me a few months later. Readjustment was not hard. Within a few months I paid off my debts and after a few in-between jobs resettled with the Ministry of Highways in Victoria. In 1979. I was able to buy another house. and every now and then see my children.

My political views have not changed, but rather deepened. I must sadly register that most of my friends who once were willing to fight for the Hungarian cause have become apathetic and no longer want to make any sacrifices - but I continue my fight against the communist oppression in Hungary. (*ex Sopron Chronicles, 1986.*)

Lehel Porpáczy: Remembering Géza

I remember seeing Géza in Vizvári Feri 'Isteni Firmám' kamarájában in 1955 and worked with him in the 'bullpen' at 525 Superior Street, while he worked for the BC Forest Service Engineering Division, when he came up with a switch for his TV to mute the commercials from where he was sitting. We can see his exuberant nature in the description of his life in 'The Sopron Chronicle'. Géza took a prominent role in support of Dean Roller, when somebody complained about the 'Dr' in front of Roller on the flyleaf of 'The Sopron Chronicle', that had him form the

'Justice for Dean Roller Committee', we can see mentioned in the two letters on the distinction awarded to Dean Roller by the Government of Hungary and worked on getting the award of Honourary Doctorate of Law by UBC.

Geza also went to the trouble of having Dean Roller's book '... mi is voltunk egyszer az Akademián' published in Toronto, ON, in 1995, and later to be published in Hungary by having Dr. Tarsoly István as his guest in Victoria, BC. (*slightly altered by the Ed.*)

Szilágyi Tibor: Emlékezés Gyila Ferencre (1924-2020)

1924. október 4-én született Jászberényben. Egyetlen testvérbátyja, Barnabás, két évvel volt idősebb nála. Erdélyi származásúak. A szülők: Gyila Ferenc és Sorbán Tekla, Trianon után nem tették le a hűségüket a román kormányra és Déváról Jászberénybe költöztek. Apja 1921-ben Jászfényszaru nagyközség főjegyzője lett. Idővel 26 holdas birtokot szerzett és gazdálkodott is. Mindkét fiát szigorúan nevelte, már a községének személyes példaadásként is. 1967-ben halt meg. Kedves és megértő édesanyjával élete végéig (1991) Feri szoros kapcsolatot tartott. 1973 után, amikor megkapta svájci állampolgárságot, gyakran látogatta.

Az elemi iskola négy alsó osztályát Jászfényszarun végezte, aztán Jászberényben gimnazista lett. Serdülő korában kezdődtek a szigorú neveléstől és apja makacs tartásából eredő

'fájdalmai', amelyek további életét jelentősen befolyásolták. A családi birtokhoz és a főjegyzői rangjához illően apja kocsit, lovakat és kocsist tartott. Feri 'fájdalmai' onnan eredtek, hogy apja neki sosem engedte meg lóra ülni, kocsiba is csak akkor, ha néha elvitte magával vadászatra. Gimnazista korában is, ha szünetekben hazament, nem lovagolhatott, és ha néha kikocsikáztak vadászni, apja megtiltotta, hogy hajtsa a lovakat. »Azért van a kocsis» volt a megokolás. 'Fájdalmai' maradtak és a lovak iránti sóvárgás, vonzódás egyre erősödött. 1942-ben leérettségizett. Egy évre rá jelentkezett önkéntesen a katonaságnál lovastűzérnek! A kiképzést a Dunántúlon kapta. A keleti front egyre közeledett, és 1944-ben megszervezték, főleg fiatal katonákból álló alakulatokkal Magyarország utolsó védvonalát. A németek egyre gyorsabb visszavonulása és a szovjetek nagyszámú dél-dunai átkelése miatt azonban már csak egy-két kisebb harci eseményt zajlott le, és 1944 végén a magyar katonaság nagyobb része szovjet fogságba esett. Ferinek ott kellett hagyni kedvelt ágyúvontatóit. Rövid két hónap múlva azonban újra lovazhatott Szibériában. A fogolytábor fakitermelésre volt berendezve, lovas szánkókkal szállították a fát és így Ferinek megint lett lova.

A hadifogságból 1948 nyarán, három és fél év után térhetett vissza Magyarországra. Még az év őszén beiratkozott a Soproni József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Erdőmérnöki Karára. Noha 1950-ben az Erdőmérnöki Kart az budapesti székhelyű Agrártudományi Egyemhez csatolták, és megkezdődött a Sopronban is az 'átépítés a szocializmusba', az első két tanév és az ötödik szemeszter mégis viszonylag békés tanulással és a Selmeci hagyományok részbeni megtartásával telt el. 1951 május 29-én azonban becsapott a villám. A főépület aulájában, a hirdetőtáblán megjelent egy közlemény, amelyben közel 50 erdőmérnök-hallgató nevét olvashatták, akiket kizártak az Agrártudományi Egyetem Erdőmérnöki Karáról és az ország összes egyeteméről és főiskolájáról. A felsorolt hallgatók közt ott volt Gyila Ferenc is a III. évfolyamról. A kizártakat beidézték a dékáni hivatalaiba, ahol egy ismeretlen személyekből álló 'fegyelmi bizottság' szóban is közölte a kizárást és írásban átadta a személyre szóló

'határozatot'. Ferinél a kizárást azzal indokolták, hogy „önkéntesen jelentkezett és szolgált a Horthy fasizta hadseregben, aktíván tevékenykedett az illegálisan működő Ifjúsági Körben és burzsoa hagyományokat ápolott”. Sopront 24 órán belül el kellett hagyni. Valószínűleg hazautazott szüleihez Jászfényszaruba. Majd tudunkkal hamarosan a Szilvásvárad Erdészethél kapott egy segéderdész állást. Talán az akkor oda telepített lipicai ménessel is volt dolga. 1953 tavaszán az országban megindult egy politikai enyhülés, nyáron Nagy Imre került Rákosi Mátyás helyébe, a miniszterelnöki székbe. Az egyetemekről való kizárásokat is felülvizsgálták és ennek köszönhetően Feri 1953 őszétől folytathatta találmányait Sopronban. 1955 őszén jeles eredménnyel vizsgázott és erdőmérnöki diplomával távozott Sopronból. A Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Erdőhorvati Erdészethez került a Zemplén hegység északi csücskébe. Tetszett neki a táj és a munkaköre is. A szép és bő vadállomány invitálta egy vadászpuska vételére. Járt szorgalmasan az erdők feladatának megfelelően. Természetes vállán a puskával. Egyik alkalommal, 1956 késő nyarán, egy huta falu erdejében portyázva, fátolvajok állták el az útját. Feri vadászfegyverét lekapva, önvédelemből rájuk lőtt, és a támadókból egyiket néhány sörét eltalált. Kiderült, hogy a megsebesült férfi párttag és falujában a községi tanács tagja volt. Feriben még éltek az 1951-es politikai események maradványai, és mivel tavasz óta Rákosi Mátyás embere, Hegedűs András volt a miniszterelnök – megijedt. Azonnal elment Zemplénből. Röviddel ezután kitört a forradalom és 1956 novemberében a 200 ezer menekülővel együtt elhagyta Magyarországot.

1957 januárjában jött Svájcba. Az első években Bern, a főváros környékén és a Jura hegységben erdei feltáró utakat tervezett, majd néhány megyei (Kanton) és több területi erdőhivatal és földmérő iroda megbízásából parcellázott paraszti erdők térképezésével és új autópályák kitérésével foglalkozott. 1968-ban átköltözött Zürichbe. Hamarosan összetalálkoztunk. Azóta Feri köztünk: a Sopronban vagy Zürichben végzett magyar erdőmérnökök baráti társaságához tartozott. Résztvett az első nyugat-európai erdészetalálkozón (1973), eljárt az 'erdész-születésnapokra' és hozzám is a kerti 'szalonnasütésekre', ahol egy szűkebb, vegyes körben társalogtunk. Eljött az erdei blokkházakban tartott nótás estékre, amelyek kezdetben évente négyszer, az utolsó években már csak egyszer voltak. Mindig élveztük kellemes bariton hangját, és szülő betéteit régi katona és soproni diák nótákkal. A személyes találkozások mellett egyesekkel levelezett, másokkal telefonon vagy e-mailen tartotta a kapcsolatot. 1968-tól 1989-ig, hasonlóan az első bernkörnyéki éveivel, önálló státuszban erdőbecsléssel, földméréssel, termőhelytérképezéssel és erdei utak tervezésével biztosított magának egy nyugodt 'legényéletet'.

Feri lakásában csak ritkán voltunk. Sosem házasodott meg, elbeszélései szerint csak egyszer – még a berni években – került abba helyzetbe, hogy majdnem megtörtént. Mind a rövid-hosszabb idejű női ismeretségeiről, mind a favorizált hölgyek utáni detektív

tevékenységeiről szívesen mesélt, és természetesen megnyerte vele a férfi hallgatóságot.

Én Ferivel jó barátságban voltam. Sokszor beszélgettünk együtt a múltról, az ittlétünkről. Rendszeresen jártunk egy sport- és vadászlopályára, ahol főleg az agyaggalamb lövészetet gyakoroltuk. Hogy ezeket a gyakorlatokat a természetben is kipróbáljuk, 1983 és 2001 közt többször elmentünk Hajdúszoboszlóra, ahol azokban az években László öcsém volt a Tígaz Vadásztársaságnak 'fővadász' elnöke. A vadászat 'bokrászás' (keresővadászat) formában történt. Négy-öt vadór és néhány kutya mindig biztosított egy szép és bő nyúl, fácán és vadkacsa terítéket. A Zürich melletti lópályát még 2015-ig rendszeresen látogattuk. Miután Feri betöltötte 92. évét, elkezdődtek az öregségi problémák. Le kellett mondani az autóról. Megszűntek a lövészetek. Egyre gyakrabban kellett orvoshoz menni. Sajnos mégsem költözött egy öregotthonba, hanem maradt a remetéiségében. 2019 őszén találkoztunk utójára. Mivel karácsonykor és újévkor nem

jelentkezett, januárban elkezdtünk utána kutatni, de levélre, telefonra, e-mailre, házi csemetésére nem reagált. Márciusban eldöntöttük, hogy a rendőrséget is bekapcsoljuk. „Csak közeli rokonok jogosultak eltűntek után bejelentést leadni” – volt a válasz. Közben kitört a Koronavírus járvány. A személyi korlátozások ellenére tovább kerestük. Végül a házfelügyelőség megelégelte az állandó kérdéseinket és mivel a levelesládája is hetek óta teljesen tele volt, április 29-én rendőrségi kísérettel felnyitották Feri lakása ajtaját. Holtan találták.

Feri utolsó éveiben sokat foglalkozott a gondolattal, hogyan kerülhetne majd magyar földre. Hálául öreg Firmánknak és kollégáknak a velünk töltött éveikért, elhatároztuk, hogy megvalósítjuk utolsó kívánságát. A Budapesten élő unokaöccsével, Gyila Péterrel, felvettük a kapcsolatot és haza küldtük urnáját. Hamvait 2020. június 30-án helyezték el örök nyugalomra a jászfényszarui felső temetőben a Gyila család sírjában. Öreg harcos, nyugodj békében! (2020. július 1., Dübendorf, Svájc)

VISSZATEKINTÉSEK

SOPRON 1956

Grátzer Miklós: 56-os gondolatok

A nyár elfutott, karácsony még messze van, és a monoton őszi esők már beindultak. Vancouverben minden politikus, televíziós bemozdó, de még a legtöbb utcai ember gomblyukában is mákvi-rág. Hősi halottak ünnepe. Történelmi évfordulók, uralkodók születésnapja, eszmei értékek, vallási ünnepek, vagy akár évszázkos naptári számok minden ország életének megisméltető állomásai. Érzelmi, egyéni szinten lehetnek ezek közönséges munkaszüneti napok, de lehetnek emlék fakasztó, gondolatserkentő mérföldkövek.

Fejemben 1956 jár, úgyis mint egy átélte történelmi esemény, úgyis mint életem egy második születésnapja. Otthon most hivatalos nemzeti ünnep. Érdekes, úgy írom, hogy otthon, mert hatvan valahány év után is mindig csak így mondjuk. Emigrációban furcsa érzés ez az évforduló. 1956 menekültjei, akik már felnőttként élték át a forradalmat nagyon megfogytak. A futó évek tarvágása csak maroknyi korhadó egyednek kegyelmezett. Újulat nincs, vagy csak nagyon gyéren. Mi úgy érezzük, hogy egyhelyben állunk és tőlünk távolodnak el az események és személyek. Minden változik, az éles vonalak eltompulnak, a színek kifakulnak, a részletek összefonódnak. A történelemkönyvekben kialakul egy tömegfogyasztásra készült, könnyen megemészthető verzió. Tegyük fel egy találós kérdést. 1849-ben a Kossuth emigráció menekültjei főleg USA-ba jöttek, szétszóródtak, de három kis kolóniát is alapítottak. Kossuth visszament, itt is átéltek egy véres polgárháborút. A századforduló idején tartottak-e valahol március 15-i ünnepélyt? Elszavalta-e egy már itt született gyerek a 'Talpra magyart'? Nem hiszem. Az átélő és utónemzedékek egy párhuzamos valóságban élnek. Az elsőnél érzelmi, a másodiknál tudati vágányon fut a szerelvény. A lényegbe vágó különbség a két párhuzamos valóság között az, hogy az átélő nemzedéket a forradalmat megelőző kínos és megalázó évek formálták, amíg az utód nemzedékek valóság képét a történelemkönyvek magával a forradalommal kezdik. Persze idővel a nézőpontok is ellágyulnak. Káin és Ábel esete is egyszerű testvéri vetélkedés, legalább is modern pszichológusok szerint. A szabadságharcban a selmeci akadémia sok diákja is harcolt, és többen az életükkel fizettek. Később a diák nótában ez már úgy hangzott mint egy nagyméretű 'nézeteltérés': „1848-ban volt egyszer egy háború, Kossuth Lajos –Ferenc Jóska összeveszett cudarú, Én is ott volt, mégse meghott”.

A szabadságharc kezdete igazából nem március 15, bár akkor a Nemzeti Múzeum lépcsőjénél megindult egy megállíthatatlan

folyamat. Valójában az évtizedek óta erősödő nemzeti ébredés és öntudat szökött szárba, pontot téve a reform korra.

Nehéz igazán megérteni 1956 október 23-át annak, aki nem élte át a megelőző éveket. Az napon kicsordult a pohár, de miért és hogyan telt meg? Nem vagyok hivatott és elég okos se, hogy erre széleskörű magasabb szintű választ adjak. A magyarok túlnyomó többségében megérett egy keserű dac, ami nem csak a poharat, de a Balatont is megtöltötte volna. Néhány millió Tiborc panasza földet renget, vihart gerjeszt. Mi öreg átélők, mind csak az egyéni memória kútból tudunk meríteni. Évfordulók idején a féltve eltett és ritkán kibontott csomagból bújnak ki a régi-régi napok emlékei. Szigorúan és mélyen egyéni darabok. Meg van az ingem, amiben a határt átléptem. Cérna gombjait anyám varrta. 1949-ben a Zsolnay gyár csempéi kapósak voltak Törökországban. A Pestről Isztambulba induló tehervonat leplombált vagonjában megszökött néhány mérnök. Nagy politikai per lett belőle. Apám aláírása is rajta volt a menetlevélen. Megúsza börtön nélkül. Három évi büntető/nevelő munkán volt, mint gyári segédmunkás. Bányám és én is gimnazisták voltunk, alkalmi munkából próbáltunk segíteni. Apám egészsége megroppant. Nagybátyám Sopron város tiszteletben álló jogásza volt. 1948-ban a bencés gimnázium államosítását jog és törvényellenesnek minősítette. Öt évet kapott. A börtönben minden évben csak egy látogatója lehetett. Anyám mikor visszajött napokig csak csendben sírt. Egyik iskolaevé végén már volt egy jól fizető, de veszélyes munkám, légkialapácsos épület bontás. Évzárón a párttitkár felolvasta, hogy kitűnő tanulmányi eredménnyel kiérdemeltem sztálinvárosi rohammunka kiküldetést. Persze ingyen, de lakás, ellátás és harminc nap. Huszan aludtunk egy sátorban, csajkából állva ettünk és mint betonos brigád végeztünk nehéz, de kontár, csapnivaló munkát. Egyik reggel két ávos elvitte a felvonulási épületből a mérnököt. Eljárt a szája. Azt mondta: „Jó betonba cement kell nem sztálini dicshimnusz”. Valaki besúgta. Este vacsora helyett kivittek bennünket egy spontán munkásgyűlésre. A mérnök egy oszlophoz volt kötve bilincsből. Hangszórón valaki ledarált egy vádbeszédet. Kivezettek egy irodista lányt, aki ellebegte a belévert szöveget és leköpte az aljas imperialista ügynököt. Utána a brigádvezetők felajánlották, hogy 8 óra helyett 16-ot dolgozunk. Ez a válaszuk erre a kapitalista provokációra. Utána visszamentünk vacsorázni. Egy falatot se ettem, úgyis kihánytam volna.

Jött Sopron. Diákevek s azok se simán. Aztán a forradalom. Mit jelentett ez nekem? Érzelmi feltámadást. Kimondhattam azt, amit

idáig suttogni se mertem. Magaménak éreztem a várost, mert addig csak határsáv engedélyes lakhely volt. Majdnem mindenki az egyetemről ismerősből testvér lett. A lüktető, lázas kaotikus két hétben ismeretlen nyugalom szállt meg. A jövőről még elképzelésem sem volt, de egy jobb és szebb élet ígérete volt a levegőben. Aztán minden elveszett. Még idegenben élni is jobb, mint szabadság hiányában vegetálni.

Mi mondani valónk lenne nekünk öreg szemtanúknak az otthoni fiatalabb generációknak? Nehéz lenne megfogalmazni, és a kereslet rá sem túl magas. 1956 nekünk szívből túl közel, időben túl messze van. Idén három háborús évforduló ünneplését láttam a televízióban: a második világháború utolsó napját, az ún. 'D-Day'-t és Pearl Harbor bombázását. Mindháromból egy kép lebeg előttem. Előszednek nagyon öreg veteránokat öregotthonokból, összeszezsugorodott testükön lötyög a molyrágta öreg egyenruha. Botjukra támaszva állukat ülnek az első sorban és bóbiskolva hallgatják politikusok és tábormokok ünnepi beszédeit csendben, szó nélkül, lehet, hogy elhunyt társaikra gondolnak. Ki mit lát ebben

Bela Gorgenyi: **Letters to my family**

[Errata: (incomplete last sentence on page 39 of *Kapocs 70* should continue as) : '...oration of the local Party Secretary', (then the remainder of the paragraph as follows): 'He ranted and raved, tried to find scapegoats for everything that happened during his tenure. After that, we listened to the mindless opposition to the new student organisation by the secretary of the DISZ. He would not leave the meeting even after he was asked to. Then we started to whistle and yell but he would not budge'.] (A Szerk.)

Before he arrived, we voted to separate from DISZ and form a new chapter of the Association of Hungarian University Students (MEFESz). We also stated our solidarity with the other university chapters, notifying them by telegram. He tried to reverse this step by accusing us with disloyalty to the Party and DISZ. He tried to convince us that the missing links to the Party Headquarters are only temporary and if we listen to him, things will be back to normal soon. In response, one of the senior students got up, introduced himself and requested the DISZ orator to do likewise, then he stated: "Look, we are Hungarians! We gave our word, we are not going to retract it. I have sent the telegram to the other universities. We joined their organisation". After that the DISZ rep slowly left the stage.

The items of the Memorandum were debated point by point and voted on. A copy was given to each of us the following morning. Copies were also sent to all workplaces, factories and anyone in the city could get a copy on the street.

At midnight the 'eternal light' was re-lit at the monument erected in remembrance of the special plebiscite of 1920-1921, that returned Sopron to Hungary and in memory of those who lost their lives at the battle of Agfalva. For eleven years it was forbidden to remember these facts.

Next morning, we started our classes at 8 sharp, at two we went for lunch and at three we all met in the Botanical Garden. We started our march toward the 1848 Memorial. We marched through the main streets of Sopron in a tight column, silently, roughly 1200 university students, teaching staff and other university employees. It is a Memorial to the young people who were executed by the Austrian Monarchy in 1849 in Sopron. We laid a wreath at the memorial, on October 23 instead of the actual day of October 6. Again, it was done the first time in eleven years.

The burghers of the city stood on the sidewalks, silently but with smiles on their faces, observing our march. We saw policemen along the way but they did not interfere. There was only one sign carried at the head of the procession: **IN SOLIDARITY WITH THE POLISH PEOPLE**

a képben? Banális színpadi kelléket vagy régmúlt esemény tanúinak tiszteletét? Mindkettő, mert itt is párhuzamos valóság van, dialógus nélkül. Pedig kellene. Egy megélt tanúságtétel garancia egy gondosan elkészített, alapos történelemkönyvnek.

Az én nem kért de szívből jövő üzenetem, tanácsom, kérésem az otthoni fiatalabb generációknak az évforduló alkalmából csak egyetlen mondat: Nagyon éberem és féltve őriztetek a szabadságot. Sokan és sokat szenvedtek és harcoltak érte, és sokan még se érték eljövételét. Most a Tiétek. Ti vagytok az építők, alkotók, de az örök is. A Ti álmaitok és terveitek valósulnak meg benne. Ti rakjátok le alapját gyermekeitek jövőjének. De elveszhet. Brutális erők és tankok tiporták el Budapesten és Tiananmen téren. De még veszélyesebb a rózsaszín, szépen hangzó, de álnok jelmondatok áradata, a humánus, demokratikus ruhába öltöztetett bomlasztó hazugság és a kifogyhatatlan forrásból fakadó szenyáradat. Erre is kell védőoltás. Ovjátok a szabadság gyertya lángját. Szeles idők járnak. (*Bellingham, WA, 2020*)

Since then, things are progressing well, we maintain contact with the youth groups of Pest, Miskolc and Veszprem among others. Right now, it is about ten PM, but we cannot go to bed. We listen to the broadcasts of the "Hungarian Radio". One of the speeches was by a politician whom one of our profs labelled 'the bridge builder', for whatever reason. His speech sounded like what we used to hear a year ago or before. He kept talking about the Germans invading Poznan. That was a long time ago! Today there is fighting there again, but who against whom?

I have to stop now, I need some sleep. Last Sunday we had a fivehour trek to the mountains or should I say hills, just us, from our kamara. In the evening there was the 'Balek Ball'. It was OK but I will write about that later, when there are no other events to think about. We are tired but contended!

I hope that Lajos will write to me, keeping me posted about what happens in Budapest, particularly at his Law Faculty and other universities. I know that he is busy as well, but it is nice to get first hand information from someone.

The parcel has not arrived yet, maybe tomorrow. It will be nice to have some extra food again, we are broke and the cupboard or the kamara is empty. We have a holiday on the seventh, I will come home for four or five days. I hope that the events of the last few days will not put a stop to it. It would be nice to be home again, to meet everyone again. Many of my friends have not written, did not reply to my letters. I get news from you only and Ica, she writes regularly. No! Don't go there! We are only friends, just like before I came here. I send my kisses to everybody. Ocsi PS: I hope you do not mind me using the above terminology. "I kiss your hand", the usual saying just doesn't sound right to me, we never used it between you and us kids, when I was at home.

I think mine expresses our love for each other much more aptly.

(The gist of the text that follows in B. Gorgenyi's original manuscript, that describes his and room mate Gy. Donath's trip to Budapest as student escorts of a truckload of clothing donated by Austria is contained in an article, that appeared in *Kapocs 42*: 16. A Szerk.)

Tozeggyar, November 3.

My dear Parents!

Sopron is very quiet these days. From the beginning, we were acting in conjunction with the people of Pest. There was not even a rifle shot fired here. I was in Pest on the first of this month but did not meet anyone I knew. I did not have the chance to come and visit you, the roads were blocked. I did mail two letters though, written in Sopron, I wonder if you received them. The

parcel, that you promised never arrived. I miss my boots, the pair I managed to borrow does not fit well but it just has to do until I get mine.

We spend a lot of time at the border checkpoints. This little village is one of them. I met a young soldier yesterday from Dunakeszi, he just completed his term and is getting discharged today. He promised to take the letter home with him. I am glad that I can send you news about myself. It would be great if I could hear about how you managed in the past week. I would love to go home but we have to wait and see how the events will unfold. Either we will manage to establish an independent, neutral Hungary or they will wipe us off the face of the Earth.

The Austrians are extremely helpful. It is amazing what aid they send across the border. Our role is to forward it all to Pest. My trip to Pest was to take a truckload of clothes. In brief, we are serving the country, in typical military sense. We jump when we are told to. Last week I managed to spend only 15 hours sleep in my own bed. We just have to nap where ever we can. So far I feel fine.

There are a large number of the blue AVH members, who are trying to sneak across the border. Most of them are caught and end up in jail. Our usual first question to them: "Why aren't you trying to leave the country toward the east?" Of course, they do not have an answer. They would be rounded up by the Austrians anyway, and being a neutral nation, they would have to return them to Hungary. They know exactly who are the people who would be leaving Hungary now.

Like I said, Sopron was united from the start with our actions and remained quiet. The Russians did come that way but never entered the city. I guess they did not know what they were looking for or what to expect.

I still have 300 Ft. from this month's stipend, I did not have to buy anything, not even food. When we are with the soldiers, they look after us just like we were part of their unit. The dining hall is open at the university as well, the food is free.

I'd better close. Please, try to write if there is any chance. If the postal service starts working, I will write again. The best would be to visit you, it is hard to put to paper all that is happening every day.

My Granny's birthday is coming soon, I expect, only the close family will celebrate, distant relatives cannot come this year. I wish her all the best, long life and lots of happiness. And I wish the same to you all. Greetings and many kisses from our son, Ocsi

When Gyuri and I returned to Sopron from Budapest we were given a new assignment. We became a part of a group of about a dozen students who went to help the border guards at this tiny village. It is located on the Hanság canal that drains the low lands around Lake Fertő. There was an old restricted road crossing the canal by a bridge, a connector to the Austrian village of Pamhagen. Andau, the tiny place where so many Hungarians crossed into Austria in the following days is just to the north-east from here. As soon as we arrived a young soldier came to me, he recognised me from home in Dunakeszi. I did not know him personally, he must have been a few years ahead of me in school. He took my letter and promised to tell my parents what he could about our situation. He completed his service and was to leave the next day but rumors of Russian tanks heading to the village delayed things. We had to get ready to defend our outpost. One soldier was practicing his hand grenade throwing skills. He was a champion in the sport variety of this activity we all had to participate in at school. The grenades were the old German type with a long handle. He claimed he could throw a grenade into the interior of a tank through the driver's window. He had a bucket tied to a tree as a target to convince everybody of his accuracy. The attack never came. As we found out later, the tanks went toward Sopron instead.

The AVH was the national security branch of the military. There were two divisions, one with green epaulets and a green band around their hals, the other with blue. The greens looked after the border security around the perimeter of the country, particularly the western border. The blues were responsible for internal security, political prisons, interrogations and many atrocities that precipitated the retaliation by the uprising on October. We were always attached to the greens, when we were at the border.

There was very little happening otherwise, we spent a lot of our duty time on the Austrian side of the border, playing cards with the Austrian guards. They almost all spoke Hungarian, in the good old days it was all one big country. On November 5, a middle aged man came to the border on a bicycle. He stood around for a while at the bridge without saying anything. There were people working on the Hungarian side in the field, we thought he was one of them. After a while my classmate Frank (Gogos and I went to him to find out what was up. He said he was the principal at the agricultural high school in the village of Fertőd and came to see how easy it was to cross the border to Austria, he wanted to take his family there. Why? For their safety. Why? He heard what happened in Budapest the day before, he wanted to be sure that his family will be safe. We did not know anything about the renewed Russian attacks. Frank and I took the high road and gave the gentleman a lecture about our feelings. We were sure that any setbacks were only temporary, the country will become free and independent and people like him will be needed more than any time before to help and educate the future generations. We were idealistic and innocent. We did not know any better. Real national pride spoke from our lips. He said nothing, stood around some more and slowly left.

The same evening some of the other students came back from the border station saying that the Austrian guards told them that the whole university from Sopron was in Vienna. Students and professors had crossed the border on the 4th, after a skirmish with Russian tanks. They suggested that we should do the same and join them. They could arrange the transportation. We were in a conundrum. We put our heads together and decided that our best action would be to return to Sopron and find out first hand what is the truth. On the 6th we walked to the nearby railway station and were lucky to catch a train to Sopron. When we arrived at the student residence in Templom street, the old caretaker could not believe his eyes. His only comment was: "You idiots! Why did you come back from Österreich?" We explained that we haven't been there yet, that we wanted to stay for the night and go to the University next morning to find out what is happening.

So, we did. There were very few people around, they all had the same story about the near disaster at Kópháza on the fourth, when the guns the students had did not fire. Someone had taken out the firing pins before the Russians showed up. We tried to find someone, anyone who could guide us to some sensible arrangement but had no luck. One fellow, an older student, volunteered to help us cross the border that night. We were to meet him at midnight at the edge of the forest west of the city. He asked that there should be total silence, or he will not go. When we see him, he will signal and we are to follow him. We agreed and headed back to the dorms and to try to find some food. We did some shopping on the way and when we arrived Gogos' s father was in our room, waiting for his sonny boy. He just arrived in town from Nagykanizsa, where he was the principal of the high school. He heard of the exodus and came to see if it was true. He pulled out a bottle of palinka and we had a good meal. He was very gentle, but insistent that Frank should go home with him. We could see the torment in both of them while they talked forever it seemed. At the end Frank chose to stay with us, our group, and to participate in whatever happens. His father was saddened, but said he understood

We packed and got ready for the midnight rendezvous. When we arrived at the designated spot, everything was quiet. The moon was bright. As soon as we saw the waving hand signal, we realized that there had to be at least a couple hundred people following the same

leader. Every bush, every tree had some one hidden behind it. We just turned around and headed back to the residences. To us it was madness to be part of that exodus effort. Once safely in our rooms again, we had another confab: What to do next? The saner heads of the older students prevailed. They reasoned that our best chance was to go back to Tozeggyar. There at least the border guards on both sides knew us. If for some reason we still could not go, we could always return to Sopron. So, next morning we went back to the railway station. Bought our tickets and off we went. It turned out to be the wisest choice. We were welcomed by all the people who knew us and went to the Austrian side with the escort of the Hungarian guards. We were told we had to wait a while before a bus would arrive and take us to Wiener Neustadt. In a day or so we will follow the main group to a small town near Salzburg, that is where they were stationed. Then came the most embarrassing moment of my life. I did not feel so embarrassed before or ever since. When the bus arrived, I was the first to step up the stairs. Who was sitting on the very first seat of the bus? It was the principal of the agricultural high school with his family around him. He looked at me and said very quietly: "You too?" Yes, I replied, red in the face. My buddies could not understand what was happening except Frank, who also had a red face, but said nothing.

Later University authorities sent letters to parents of students resident in dormitories, who were presumed to have left Hungary Sopron, November 27.

Subject: Transportation of the students' belongings. (54/1956)
I wish to notify the parents and/or relatives of the students, that their son: ... Bela Gorgenyi ... , is not a resident of Sopron at present. To allay any fears and misgivings, I wish to state, that there was no armed conflict in Sopron, not even a rifle shot was fired. Therefore, with respect to your son's safety and well being, there should not be any concern. We assume that he traveled to Austria.

Those who left Sopron did not take all their belongings with them. These items are currently stored in the dormitories. We request that the parents make arrangement for the transportation of these items. Due to the storage problems it is possible that the belongings of many students will be mixed together. I would like to suggest, that one of the parents or a relative, preferably someone who knows and recognizes the individual's belongings, come to Sopron in person. It would facilitate a more successful retrieval process. It would also open an opportunity to meet with the students who stayed in Sopron and who may have additional information about your son.

With respect to the travel arrangements, I would like to mention, that Sopron is in the restricted border zone and proper documentation should be obtained from the police.

Sincerely, Laszlo Hars, Director of Student Residences.

Bela's new address: Sopron University Contingent St. Wolfgang, Austria

The letter sounds official but it was the first piece of information my parents received about me leaving Hungary. They were concerned, because there were a lot of rumors making the rounds. No one could tell them anything accurate. As I understand it now, they could not travel to Sopron because of the restrictions imposed by the government.

Ferienhort, Austria, (estimated date December 8, 1956)

My Dear parents, Family and Friends!

It makes me extremely happy that there is an opportunity to write to you about what happened in the past month. The last letter that I am sure that you received was written in the middle of October. I have written since that time and I hope those letters arrived as well.

Please, do not be angry for what I have chosen to do. I expect that you have heard from the radio broadcasts about what the

Forest Engineering University of Sopron decided. I will write to you in more detail about it another time, right now my prime concern is to get in touch with you. We are not sure who all will be reading this letter before it arrives, if it will arrive at all. Please, place your trust in God like I have done. He kept me on the right track during some important decisions. He gives me strength in believing that you are all well and no harm happened to you in this past fateful month. I will remain your son, forever, wherever I may be. All of us here promise that we will remain Hungarians. Our future is not decided yet. We would like to remain together and to continue studying as a Hungarian University entity. It seems that this may become possible in Canada, in a town approximately 80 km. from Vancouver. But, as of yet, we are still on Austrian soil! We are all full of hope.

I cannot give you a reliable address yet, please do not try to write, be careful, I will try to avoid any problems from this end as well. I am well, I had no problems with any illnesses or other misfortune. The main hardship is that I am alone, there are no relatives or old friends anywhere near that I could talk to.

The general intention is, that either together or in smaller groups, we would continue our studies and to gain knowledge about the forestry practices of many countries. It would benefit the Hungarian forest industry if we are successful.

My clothes and all my other possessions remained in Sopron at the student residences, under lock and key. We are told, that only family members may claim them, then again we hear, that they will mail them home if you so request it.

Night before last we had a St. Nicholas Eve celebration, the first one I had away from home. It was a pleasant evening but I missed you very much. I kept thinking of you and missing much of what was happening. Christmas Eve will be another difficult and sad occasion. I know that you feel the same way, but let us not lose faith. It won't be long before we may celebrate together again. We all believe it here, deep in our hearts, that we will be students in Sopron once again.

I have to stop now. What happened in this past month would be enough material to write a book. At the moment the memories are too fresh and events are still happening. I would like to ask you, all of you, to keep your trust in the success of our plans and maintain a happy outlook on life. Everything bad has something good hidden in it, this is what the proverb says, and I start to believe in it. It happened so many times in the past month.

I would like to quote you two lines from the poem by Kolcsey that we keep telling each other here:

"Those who keep their faith Will not be defeated by Fate."

I have to say good-bye now, with an aching heart, but full of hope. I wish all the best to every relative and friend.

Many kisses to everybody, Ocsi

PS. St. Wolfgang, December 13.

My plans to send this letter off when I wrote it did not pan out. Today I am trying again. I have 300 Ft. cash left, I gave it to the person who will take the letter, with the provision, that she may use it if she needs it during her voyage. If not, she will mail it to you.

I hope that this letter will give you some peace of mind.

I wish you a very merry Christmas and a very happy New Year. In spirit I will be with you.

The latest news: We are leaving Europe by boat on January 1. Once again, do not be sad, believe in our future, and do not believe in the news you may hear from Sopron.

Ocsi

These were interesting times. Many things happened. It is hard to

remember them all. From Wiener Neustadt we were taken by bus to Ferienhort on the north side of Wolfgang See, close to Salzburg. The majority of the students were housed there, in a girls' residence school. The journey was a memorable one, we travelled through Vienna in the evening. It was like a fairy land, everything lit up, even the gas stations. It was all a new experience.

Our new home was also a new experience. The younger girls were sent home, only the graduating class remained to do the chores of cooking for this large group of hungry boys. Cooking classes were part of their training, they tried to please us in more ways than one. Instant romances sprung up very quickly even without us being able to speak German.

The buildings were at a beautiful location, on a hillside looking at the lake. It was a U-boat officers' training school during Hitler's times. Even recently, there were rumours in the newspapers about sunken U-boats with hidden treasures in the lake. Did he build the facility? I do not know, but he could not have picked a better haven for our benefit! We enjoyed a fairly mild winter season. We had to climb the neighbouring mountains if we wanted to see snow. We found an old wooden boat along the shore and did many trips on the lake. crossing to the south side or going to the west end of the lake to St. Gilgen, where Mozart's family hailed from. Where ever we went, the locals greeted us with kindness, often giving us oranges, chocolate bars, even a few shillings.

The idle refugee camp life never materialized. The profs, who lived in the nearby village of St. Wolfgang (*read St. Gilgen. A Szerk*) with their families, started to organise activities to keep us busy. The old customs of student life from Selmec and Sopron, which very few students were in knowledge of, were slowly reintroduced. We had songs to learn, customs to accept that came to govern every day life. On the sixth of December we experienced our first 'Szakestely', a special evening gathering of the 'Clan', with lots of singing and joking. Traditionally it was staged in a pub, but the main dining hall of the school was just as good, especially, because even some beer was provided for the special occasion. The evening started by St. Nickolaus and his helper, Krampus, showing up from the village. We were surprised to see how similar the local traditions were with ours.

It was not fun times only. Our future had to be decided. There are many books remembering these events, written by those closer to the negotiations, I will not try to repeat them. It was a difficult choice for each of us to be responsible for our own lives, when we grew up in very closeknit families, where help and advice was always available. Also, particularly us, the youngest ones, we grew up in a society where we were told what will happen to us, we just had to obey. Now we had to make choices. We had to consider our future. How far should we go around the globe? Will we be able to come back? We said "Yes" openly, but inside the torment remained.

The inadvertent events at Suez seemed to influence a lot of things. Mr. Pearson's decision to promote our cause at his homeland, in Canada, Mr Pickersgill's visit to Ferienhort with movies and explanations about the life in Canada, in the forests of British Columbia, made it all happen. We for leaving Europe, to sail to the far side of the world. The reference in my letter to a town 80 km from Vancouver was to Powell River, where the Foley family very gratuitously offered to provide temporary housing for us in their company camp. There were some who chose to return to Hungary, and there were some smaller groups who chose to stay in Europe. This is when my two roommates, Donath and Hegedus went to Switzerland. From Ferienhort we were transferred to Salzburg, to a military style camp, where those who crossed the border with arms were housed. It was a requirement of Austria's neutral status. We were reunited with some students, who fell into this category but wanted to be part of the exodus. We were not restricted in anyway, we were free to go in and out of the camp as we pleased.

(No place of origin or date given)

Dear Gorgenyi Family!

I am a first year forestry student. I was together with Bela and the

whole group in St. Wolfgang. When I decided that I will return home, he asked me to take his letter and mail it to you. He put 300 Ft. in the envelope but did not seal it. I am sending this amount to you by a money order, because from my personal experience I know, that money sent in an envelope does not reach its destination. I would like to ask you, please, let me know when and if the money and the letter arrived.

My address: Maria Hohl, forestry student Magyarszentmiklos, County of Zala

Sincerely, Maria Hohl

Marika, as we called her, was our classmate, one of the few who chose to return to Hungary after the decision was made by the majority, that we will sail for the new world. She had many requests to take letters with her, she did not refuse any of them. She was aware of the possible consequences, but did not hesitate. We understand that she had no difficulty in fulfilling her undertaking.

Salzburg, December 28.

My Dear Parents!

I t looks like the mail situation has eased up, everybody is getting news from home, so I decided to write to you and send it by the postal service. I sent you letters by other means, I hope they arrived. Today is December 28. Tomorrow we are starting our journey by train to England. From there we are heading to Canada, as I have written it already, to the University of British Columbia at Vancouver. We are going to form a separate Hungarian faculty and study in Hungarian. Until we can start, we are going to work in the forest industry.

Our life right now is: Eat, sleep, eat again, go see the town, go for a hike, in one word, enjoy yourself. We were given a speech, making us believe that we can expect the same in "America" - you know! We start with three months of studying English, after that four months of work. School should start in September or October. What all did they promise? A person can live on 2-2.5\$ a day. The company that is arranging our housing will spend 3\$ a day on each of us. The accommodations look good, we have seen some drawings of the buildings. They will look after us, completely, in every respect.

What are the possibilities for work? Canada has immense forests, hardly any foresters or forest engineers. The minimum hourly wage in the industry is about 1-1.5\$. With a 40 hour work week, one may earn 160-200\$ a month. Living expenses may come to 100--150\$ a month maximum for one person. A university student may earn a lot more and save about 1000\$ in a four month summer vacation. It is enough for him for one school year. If only a fraction of the above is true, even then OK OK!

If it will be possible to send it, I may be able to help you out with some money. We are also hopeful here, that we may be able to graduate in Sopron and do not have to spend all our school years there. We are the youngest ones, the Baleks.

The last time I wrote, I asked you not to send letters just yet. I believe this is the reason why I did not receive any, begging me to return to Sopron, like so many other students did. Did you get my belongings from the dormitory? I understand that those parents who went there were given some horrible stories about our "hopeless future" and the "terrible living conditions" we are burdened with.

I believe that it is OK for you to write now. I am giving you our old address, they promised to forward our mail to where ever we may go. We do not know the final destination address yet, we will not get there for about four weeks.

Bela Gorgenyi

(Ungarische Hochschule, Sopron) St. Wolfgang, Ferienhort, Austria

Fekete Tibor: Miskolci és Soproni egyetemi éveim - 1952-1956

Miskolc Egyetemváros az uv dombról nézve 1953-ban

Nehéz két évet töltöttem Miskolcon, az első félévben be kellett hozni a hiányosságokat, mivel kereskedelmi iskola érettségivel mentem műszaki pályára. Mindamelllett állandó rettegésben voltunk, besúgók vettek körül, minden szavunkra vigyázni kellett nehogy valamibe bele tudjanak kötni. Ha valami nem tetszett a DISZ vezetőségnek, akkor a folyosón elhelyezett nagy táblán, karikatúra formában, kipellengézték az illetőt. Az egyik évfolyamtársunknak a nagyapja törvénybíró volt az első világháború előtt s valahogy megtudták. Egy DISZ gyűlésen egy lelkes évfolyamtársunk kiabálta, hogy biztosan ő ítélte el Kún Bélát s ezért az unokájának nincs helye közöttünk. Másik évfolyamtársunkat is piszkálták sok mindennel, aki később öngyilkos lett.

Engem is piszkáltak jelentéktelen dolgokkal. Az évfolyam DISZ titkára előttem ült a tankörben, kiforgatta megjegyzéseimet és előhozta a DISZ gyűléseken, azokat lenyeltem szó nélkül. Már Kanadában voltam s egy volt évfolyamtársam (az első évben, de kimaradt és két évvel később folytatta a tanulást) említette, hogy őt is próbálták beszervezni besúgónak. Szerinte körülbelül 16-an voltak a besúgók az évfolyamon, köztük Pák András sokáig próbált engem eltüntetni az egyetemről. 1956-ban kijött Sopronból és Ausztriában fejezte be tanulmányait, egy évfolyam találkozára sem jött vissza Sopronba. Az illető, aki itt van Kanadában egy jó káder volt, így nem esett semmi bántódása, hogy nem állt be a besúgók táborába.

Nagyon erősen tanultam, az első félévi anyagból sikerült levizsgáznom tűrhető eredménnyel. A második félévet már minden nehézség nélkül végeztem és egész jó eredménnyel zártam az évet. Sehová nem mentem csak tanultam, próbáltam feltűnés nélkül mozogni, nehogy valamiért is belém tudjanak kötni. Így is az került be a DISZ jelentésbe, hogy nagybátyámtól pénzt kapok és viszem a barátaimat mulatni. A nagybátyámnak írtam a névnapjára s tőle kaptam 100Ft-ot. A diákszállóban átnézték a postámat a levelesládában, mindent tudtak legalább is rólam.

Egész évben sehová sem mentem, még színházba sem. Egyedüli szórakozásunk focizás volt a hármás diákszálló tornateremnek használt ebédlőjében szombat délutánonként. Tornacipőm nem volt, mezitláb játszottunk a gumirozott padlón kis kapura. A talpam tele volt hólyagokkal mire befejeztük. Volt egy emlékezetes focizás két tankör között Hejőcsabán a villamos megálló mellett. Még jó sáros volt a pálya 1953. március 5-én, a cipőnket sajnáltuk, így mezitláb játszottunk. Befejezés után megmostuk a lábunkat a pálya melletti patakban, s elmentünk az első hejőcsabai kiskocsmába egy fél deci rum mellett megmelegedni.

Márciusban meghalt Sztálin, Rákosit félretették, Nagy Imre átvette a vezetést s ezzel megnyihült a nagy feszültség, jóval könnyebben lélegeztünk azután.

Júniusra már egészen jó idő volt, a diákszállóból és a tankörből kiszabadultunk az uv dombra tanulni. Az egyik évfolyamtársam négylevelű lóherét keresett amíg mi tanultunk, nem talált egyet se, így szerencse nélkül másnap utóvizsga lett az eredmény.

Nyáron Újdörögön, Tapolca mellett volt az évfolyam katonai gyakorlaton. Sok mindent meg kellett tanulni nagyon gyorsan. Az első nap ebéd után elmentem kimosni a csajkámat. Megmosztam a kanál-villa kombinációs evőeszközömet s letettem amíg a csajkámat elmostam. Visszaérve a sátoromhoz jutott eszembe, hogy az evőeszközömet a csapnál hagytam. Rohantam vissza de akkorra nyoma sem volt. Kénytelen voltam egy másikat beszerezni valamilyen úton-módon, sajnos eredmény nélkül. Szerencsére volt egy kis zsebkésem s azzal és a kenyér héjával pillanatok alatt eltünttettem az ételt. Szívesen elmentem a konyhára burgonyát hámozni. Megismertem a szakácsokat s amikor mentem ételért akkor a javából töltötték meg a csajkámat. A másik hibát ott vétettem, hogy vasárnap reggel elmentem borotvázozni és nagy mosdást végezni. Onnan jövet vissza meglátott a politikai tiszt, látom az elvtárs unatkozik, adok egy kis munkát. A sátrakat keskeny árkok vették körül s az átjáróknak kis hidakat építettek. Mondta a főhadnagy, látja az elvtárs ez a hid rossz állapotban van, meg kell javítani. Én nekiálltam, gyorsan szétszedtem és újra összeraktam s jelentkeztem gondolván mehetek valahová pihenni. Erre a főhadnagy szétszedette velem a hidat, mondván, mert nem volt jól megcsinálva. Akkor már lassabban dolgoztam, nehogy mégegyszer szétdobassa velem a hidat. Többet engem nem láttak a katonáéknál vasárnap, csak evésre jöttem elő. Az ulti partnerekkel azonnal reggeli után eltűntünk az erdőben és kártáztunk.

Az egyik délutáni kiképzés alatt a szakaszvezetőnk nem úgy bánt velünk mint ahogy azt mi jónak láttuk. Befelé a táborba éneket kért amit mi megtagadtunk. Erre kivezé nyelte a szakaszt az akadály pályára és ott izzasztott meg minket, de azután sem voltunk hajlandók énekelni. Végül jelentette a parancsnoknak s ő kérdezte mi történt, miért tagadtuk meg az éneket. Megmagyaráztuk, hogy megfelelő bánásmódot nem kaptunk ezért nem teljesítettük a parancsot, egy hónapot minden körülmény között kibirtunk volna. Végül a parancsnokunk kibékített a szakaszvezetővel és a viszonyunk megváltozott.

A lóherés barátom a foci csapattal akart elmenni egy másik táborba. Leszedték a teherautóról s ő ugyan azt a szöveget kapta mint én, "az elvtársnak nincs mit csinálnia, a fegyver sátor poros, hordjon oda vizet". Egész délután sétált fel s le vödörrel s mire észrevették a fegyverek tusai vízben voltak. Akkor majdnem lecsukták kártevés miatt. Egyik vasárnap délután átmehtünk a lőtérén Sáska faluba, ahol nagyon jó házi bort lehetett kapni. Már kezdett sötétedni mire elindultunk vissza az újdörögi táborba. Út nem volt, csak botorkáltunk az aknatölcsérek között. Én beestem egy lyukba, megütöttem a térdemet s hosszú évekig időnként újra előjött a fájás és alig birtam menni.

Az első év után szakosítottak bennünket. Olajos szakra kértem a felvételmet, mivel az olaj állt a legközelebb a vegyészethez. Szétlál halála után a feszültség kissé feloldódott az egyetemen, bátrabban mozogtunk és kellemesebb volt a második év Miskolcon. Jártunk színházba, táncolni és jutott az időnkéből udvarlásra is. A Hejőcsabai Cementgyár munkásaival az egyetemistáknak nem volt a legjobb viszonyuk. Több összetűzés, verekedés történt, a villamostól menet az Egyetemvárosba megdobálták bennünket. Megpóbáltunk mindig csoportosan közlekedni.

A bányászoktól az olajosokat elkülönítették. A tankörünk egy új épületben volt, mi csak Kocsedónak neveztük, hatalmas sártengeren keresztül lehetett oda eljutni. Az előadások mind ott voltak megtartva, senkivel sem volt közös kurzusunk. Az integrálást és differenciálást Raisz Iván tanította. Nagyon haragudtam rá mert a vizsgán azt mondta nem ezt a megoldást várta de ez is tökéletes. Erre adott egy középezt, nem tudtam soha elfelejteni ezt neki. Ez az olajos csoport együtt maradt a másodév végétől egészen 1956. november 4-ig. A nyári katonai táborra Hajdúhadházára vonultunk be. Itt már harci kiképzést kaptunk, élessel lőttünk ágyúval, kézfegyverrel és kézigránátot is dobtunk, őrséget álltunk, aratni is segítettünk a helyi TSZCs-nek. Gyorsan elszaladt az egy hónap

és mehettünk haza élvezni édesanyánk főztjét. Debrecent soha sem láttam, most volt egy kis időnk a várost körülnézni. Harmadévre átköltöztünk Sopronba. Miskolc után Sopron életem egyik legszebb két évét adta. A kissé fellazult politikai feszültség egy szabadabb életformát tett lehetővé. Ez talán kicsit a tanulás rovására is ment. Több időt töltöttem szórakozással, udvarlással, s ez meglátszott vizsgáim eredményén is. Ott is játszottam az egyetemi asztalitenisz csapatban, a gyakorlásra és a mérkőzésekre úgyszintén időre volt szükség. Barátaimmal rendszeres látogatói voltunk a városi Várkapu bárnak, a Fenyőgyöngye étteremnek és a Sotex Kultúrház hétfői táncos rendezvényeinek. A társaságnak néha nehéz volt megállni, hogy a Fenyőgyöngyből hazajövet ne kezdjenek el Tóbiásozni. Egyik barátomnak ez az egyetemről egyéves kimaradást jelentett.

Öten voltunk ultisok, Fodor Imre, Fogarasi János, Horn János, Hárs Ferenc és én. Hármat mindig sikerült összetoborozni a játékra. Néha kellett egy kicsit nyerni, hogy legyen elég pénz egy italra a Várkapuban szombat este. A bányász társaság inkább tarokkozott, oda is beugrottam ha negyedikre volt szükségük. Harmadik év után Buzsákra osztottak be nyári gyakorlatra mélyfúrás tanulmányozni. Az egy hónap alatt csak egy kis izelítőt kaptam az olajos szakmából. Kíváncsisággal jól megjártam. A kis berendezésnél a fúrás állt pár napja s az iszap teteje a gödörben kissé megkeményedett. Kíváncsi voltam, hogy a kemény iszap elbirna e engem. Ráálltam s csak süllyedtem le s térdig izapos lettem. Mindent meg kell próbálni, hogy megismerje az ember.

Negyedévben november 7-e a hét közepére esett s az a hét volt szünet. Tanakodtunk mit csináljunk, pár napra nem érdemes hazautazni. Végül az egész olajos társaság egyöntetűen úgy döntött, hogy hazautazunk a hét elején és nem megyünk az októberi forradalom évfordulójának megünneplésére. Nagy botrány lett belőle, végül mindannyian dékáni megrovást kaptunk.

Nem állt rendelkezésre tankönyv a szakmai tárgyakból, csupán a mélyfúrás könyvet tudtuk beszerezni. Így csak az előadásokon készített jegyzetekből tanultunk. Nem tudtam jó jegyzetet készíteni ami megnehezítette a vizsgákra való felkészülést.

1956-ban egy hónapot töltöttem a Zalaegerszeg és Devecser között épülő olajvezeték építésénél és a Nagylengyel és Zalaegerszeg között már működő olajvezetékénél hőveszteséget mértem. Alig vártam, hogy hazaérjek a nyári gyakorlat után mert készülni kellett Szilas tanár úr által szervezett romániai túrára. Mint egy csereakció lett megszervezve a két olajmérnöki kar között. Mivel a romániai olajmérnöki kar jóval nagyobb volt mint soproni, így hozzánk csatolták a veszprémi negyedéveseket és pár mérnököt az olajiparból mint Buda Öcsi bát, Czike Gábort, és stb.

Bukarest volt a központ, onnan mentünk Ploestibe, Brassóba és Sinajába megnézni a volt királyi kastély-nyaralót. Brassóban el

Harmadéves olajosok Sopronban (Szabó J, Hárs F, Horn J, Flórián Gy, Fekete T, Kövér T, Hangyál J.)

eldtük a magunkkal vitt Piatnik ulti kártyát s abból fedeztük a szórakozásunkat. Nagy élmény volt a Fekete Tengert látni és fürdeni benne Constancánál. Emlékezetes két hetet töltöttünk ott. Ploestiben megnéztünk egy olajtermelésnél használatos különböző gépeket gyártó üzemet és az olajfinomítót. Említették, hogy amikor az angolok és az amerikaiak megbombázták a finomítót, 1943 végén vagy 1944 elején, délután két óraker egy szörke sötét lett a füsttől. Az 1960-as évek végén együtt dolgoztam egy amerikai geológussal s beszélgetés közben valahogy feljött a Ploesti olajfinomító. Ő az amerikai légierőknél szolgált a háború alatt, mint fényképész. Minden bombázott területről fényképeket készítettek, megnézni milyen károkat okoztak a bombázással. Amikor Ploestit is lefényképezték, meglepődve látták, hogy egy működő olajfinomító áll a lebombázott helyén. A németeknek egy másik olajfinomító volt elrejtve a közeli erdőben, azt csak kihúzták a lebombázott helyére. Az angoloknak és az amerikaiaknak nagy káraik voltak, mivel alacsony repüléssel bombázták a finomítót és a második hullám bombázók a füsttől nem láttak s egymásba ütközve lezuhantak. Azután az alacsony repüléses bombázást mellőzték.

A Fekete Tenger partjától három kilométerre fűrtak gázra elektromos motor meghajtással. Magyarországon ilyen még nem használtak, így ezt is meglepettük. A fúrás közelében sátrakkban helyeztek el bennünket és a munkások részére felállított étkezdében láttak el minket is. Az egyik nap ebéd után a szokásos autóbusszal indultunk le a tengerpartra. Hirtelen nagy szélvihar kerekedett, feltépte az autóbusz kinyitható tetejét és megeredt az eső. Hat hónapja nem volt ott akkor eső. Erre visszafordultunk, mire odaértünk már nem volt sáttortábor, a szél elvitte. Akkor nekiálltunk összeszedni a holmijainkat, az én bőröndömet legalább száz méterre találtam meg. A holmijaimat hol itt, hol ott szedtem össze. A területen semmi nem nő meg, csupán egy fajta növény, amely gyorsan kiszárad, tele van apró tüskékkel. Meztelán szedtük össze a holmijainkat, ez a tüskés gaz össze-vissza szurkálta a talpunkat és bele is törött. Már Sopronban voltam az egyetemen, de még mindig szedtem ki a szálkákat.

A hozzánk csatolt negyedéves veszprémiek között volt egy lány, akivel együtt voltunk felvételin a budapesti vegyész mérnöki karral 1952-ben. Egyikünket sem vettek fel, őt Veszprémbe irányították engemet pedig Miskolcra. Azért emlékeztem rá mert óriási sűrűs rendezett. Lévéen régi ismerős rögtön kezdem legyeskedni körülötte, a kirándulás ennyivel kellemesebb lett.

Buda Öcsi bával jól összemegledtünk, sokat beszélgettünk, rengeteg fényképet készítettek rólunk. Említte, hogy a természetbeli élőlények mind tiszták, meg lehet őket enni, ezért egy alkalom-

mal a tengerből visszajövet hoztuk neki egy medúzát, amibe bele is harapott, bebizonyítani, hogy meg lehetett enni. Sajnos a képet nem kaptam meg mert kijöttem és Öcsi bát lecsukták 1956 után. Bűnbakot kerestek. Nem szabotálta a fúrásokat, de a munkások hazamentek, nem maradt senki dolgozni. Akik benn voltak a forradalomban, azok mind kijöttek ide Calgaryba. Buda Öcsi bá kiváló mérnök volt, több nyelvet beszélt, de kiszabadulása után mellőzték, nem kapott neki kijáró jó állást.

Bukarestben egyik vasárnap este elmentünk egy táncos kerthelységbe egyik lányunkat megtáncoltatni. A mellettünk lévő asztal-

nál a nagyváradi foci csapat vezetői vacsoráztak, a csapat Bukarestben játszott aznap. Amint meghallották, hogy magyar egyetemisták vagyunk rendelték nekünk több üveg Cinzanot. Mindnyájunknak megártott az ital, hazamenet Horn Jancsi mély tisztelettel üdvözölte a villanyrendőrt fülkéjében. Másnap szenvedtünk a Cinzanotól.

Nagyban készültünk a végzésre, különös tekintettel a Valéta Bálra. November 3-ára volt kitűzve a ballagás és a bál, de arra már nem kerülhetett sor az októberi események miatt. (2020 június, Calgary, AB)

KEZDETEK AZ ÚJVILÁGBAN

Grátzer Miklós: **Babine River**

Emlékbe Kováts Mikinek életünk egy rázós szakaszáról

Smithers, BC, 1958. Már augusztus utolsó napját írtuk. Befejeződött a nyárra tervezett erdőbecslési munkánk a környéken. Az öt kétszemélyes munkacsoportból négy már elindult délre. A

'compassman' erdész diákok vissza az egyetemre (őket segédként nevezem ebben az írsban), és a 'tallyman' titulusú erdészek pedig téli munkahelyükre Victoriába tértek haza. Csak én maradtam, mert utosó csonka szemeszterem később kezdődött UBC-n, meg segédem, Mike aki valamilyen oknál fogva hátat fordított az egyetemnek, meg családjának. Az irodában volt egy kis papírmunkám, Mike tett-vett a raktárban. Aranyéletünk volt háromhónapos szakadatlan hajtás után.

Vége fák alatt földön alvásnak, meredek hegyoldalakon csúszásnak és etetni a moszkítókat és fekete legyek légióit. Meleg étel, ráadásul tányérből, csapvíz mosakodni, WC és tiszta ruha hatványra emelt életszínvonal emelés. Főnökom a szezonvégi zárójelentésen dolgozott. Kisse meglepett, szokatlanul komoly arccal beszél-

getésre hívott a helyi erdész főmufti irodájába. Persze ez teljesen egyirányú aktus volt: ő beszélt, én hallgattam. A lényeg röviden: A Babine Rivertől északra elterülő vidékről nincs semmi használható adat. Egyetlen információ régebbi légi fényképek. Szóba került már a terület esetleges feltárása. A Miniszterium nagyon jó néven venné, hogyha valami ide vonatkozó 'reki' munka készülne. ('Reki' a bürokratikus beceneve a kacífántos 'reconnaissance' -felderítés szónak). Az időjárás még jó, van időm, és mivel a határterületen dolgoztam egész nyáron, ki kellene használni ezt az alkalmat. Magyarra fordítva a Forest Service kihasználja a helyzetet én meg elvégzem. Mehetek vissza gürcölni, amikor már révből éreztem magam. De kellett a pénz az utolsó szemeszterre és tandíjra, fontos volt jó kiértékelés esetleges állandó állásra végzés után és persze ez nem kérés, hanem utasítás volt. Elvállaltam csaknem akkora lelkesedéssel mint annak idején, amikor a párttitkár kezembe nyomott egy Lenin képet cipelni május elsejei felvonuláson. A munka nehézsége és a kiszámíthatatlan körülmények miatt megígért egy segítségnek szánt extra kettes csoportot. Neki láttam a tervezésnek, felkutattam minden elérhető információt, és főleg a kiinduló pontra koncentráltam. Hazelton és Babine Lake között volt egy több évszázad óta kitaposott cserekereskedelmi ösvény. Ezen az un. 'grease trail'-en ment a Skeena folyó felől az oolichan halzsír (grease) és füstölt lazac és jött Babine Lake felől a jávorszarvasbőr és feleség anyag, mert mindkét oldalnak fontos volt a vér felrészítés. Az ösvény egyik szakaszából terepjáróval megközelíthető út lett egy Kisgegus nevű kis településhez. A kis

falú Babine River északi oldalán volt, és egy drótkötél gyaloghídon legetett átmenni. A település a huszas években elpusztult, mindenki meghalt valami járványban, de a híd maradványa még létezett. Ide terveztem a kezdő és végző pontot. A következő napon begördült egy Land Rover az udvarra, megérkezett a segítség. Kíváncsian futottam ki eléjük. Már második nyáron dolgoztam erdőbecsléssel, sok tallymant ismertem, vajon kivel osztom meg a munkát? Majdnem hanyatt estem a meglepetéstől, amikor a kormánykerék mögül Kováts Miki szállt ki. Tiszta öröm volt látni soproni fírmát, magyarul üdvözölni és azonnal elszlott minden aggályom. Miki már befejezte az ő területét és ment volna vissza Victoriába, mert már állandó állása volt. Őrá is rásózták ezt a túlórákat. Segédje valami H betűs nevű fiú volt. A pakolás részleteivel nem akarok untatni senkit. Mindenki, aki már dolgozott 60 évvel ezelőtt az őserdőben az tudja, hogy főleg hosszabb utakhoz lehetetlen kiegyensúlyozni a szükséges anyagot és az emberi teherbírást. Akkor még nem volt könnyű, vízhatlan ruha, fóliás étel és még tisztességes hátizsák se.

Mindent belecsavartunk egy dögnehez teherautó ponyvába és azt rákötöttük a 'packboard'-ra ami egy deszkakeretre feszített vászon volt. Nem sokat változott 250 év alatt a Hudson Bay évek óta, vagy így cipelték mindent a Klondike-i aranyláz idején. Szétosztottuk a mérőfelszerelést négy felé, abban is volt sok nehéz darab s az élelmet. Mindenki persze vitte személyes holmiját, hálószákját meg amit szeretett. Mike mindig vitte fényképezőgépét, 'H' a gumimatracot, én a puskámat, meg az 'iroda' jó részét. Sátor túlsúly lett volna, mindenkinek volt egy szabvány Forest Service 'fly'. Ez egy sárga selyem, kimustrált ejtőernyőkből készült lepedő. Nagyon könnyű, nem vízhatlan, de vízálló, négy sarkán hosszú zsinór kifeszíteni. Praktikus szükség fedél, és száraz hidegben is jó mint extra takaró a hálószák fölé. Egyetlen hibája, hogy könnyen meggyullad, akár egy táborútú szikrától, és másodperceken belül egy hamu lesz. Ezt saját tapasztalatból írom.

Az irodában leírtam a végleges tervet. Első nap felmegyünk Babine Riverhez, közel a kötéllhíd maradványhoz, egy nagy kijelölt tisztáshoz. Ott leparkoljuk a kocsikat. Oda késő délután kijön a helikopter és kettessel felvisz bennünket Észak-Keletre egy kijelölt tóhoz. Onnan délfelé indulunk, hol párhuzamosan, hol együtt kilenc napig, és felveszünk 9 – 9 mintaterületet. Elérve a folyót, azt követjük a 11-ik napon a kötéllhídig. A 12-ik nap átme-gyünk, vissza a kocsikig és haza Smithersbe. Indulás reggelén tele voltunk energiával, az idő sem volt rossz. Új-Hazeltonnál elhagy-

tuk az országot és a következő 30-40 km csiga lassan ment. A földút sohasem volt más mint egy széles ösvény, és évek óta nem használt. Oyan mint híd a patakoknál nem létezett, de szerencsére alacsony vízállás, csörölni komolyan csak egyszer kellett. Remek masinák a Land Roverek, nem ismernek akadályt. Kora délután elértük a hídmaradványt. Síralmas állapotban volt. A két vastagabb drótkötelet csak itt-ott fogta össze kikorhadt padlódeszka, a korlátnak szánt rozsdás vékonyabb drótkötél sok helyen nem kapcsolódott az alatta lévőhöz. Valahogy majd visszajövünk ezen, de kesztyű jó lenne. Az egész tákolmány nagyon magasan volt a folyó felett, érthetően olyan helyet választották, ahol a folyó összeszorult meredek sziklák közé. Átnézve a túloldalra Kisgegasnak nyoma sem maradt. A természet hamar visszahódít minden ember teremtett belenyúlást. Folytattuk az utat, megtaláltuk a nagy nyitott területet. Ettünk és vártuk a helikoptert. Elég későn, de megérkezett és a szokásos nagy zajjal megtörte a csendet. A pilótát, Larryt ismertem, egész nyáron Smithersben szerződéssel dolgozott erdőtüzeknél. Amerikai pilóta volt a koreai háborúból, barátságatlan, mogorva ember. Panaszkodott a súly miatt. Mi mind soványak voltunk, de a 30 kilós batyuk súlya és térfogata problémát jelentett a szűk kabinban. Az első fordulónál mentem, ölemben a légi fényképek navigálni. Jellegzetes körvonala és nagysága miatt nem volt nehéz megtalálni a kijelölt tavat. Több jó leszálló hely is akadt. Mikiék is megjöttek a második fordulóval. Páratlan értékűek ezek a helikopterek az őserdőben. Percek alatt lenyelik a távolságot, ami lennt hosszú küzdelem. Jó táborhely, elég hűvös van már, egy kis szél is, így a moszkítók sem kellemetlenkedtek. Élve felhatározással, a tónak 'Porridge' nevet adtam, mert azt ettünk. Később arra gondoltam, hogy ilyen talán már van és 'Zabkása' névre változtattam. Gondoltam, hogy a térképészeti hivatal valami Tsisah indián névnek könyvelni el. Másnap reggek korán elindultunk dél irányba, egymástól elszakadva, de párhuzamosan haladva. A vidék kissé más volt mint amit elképzeltem. Kevés tó, kevés bővízü patak. Kevert, elegyes állományok, meglepően sok a balsam, de rossz minőségű, túl koros. Red Cedar és hemlock elterjedési határának szélén szintén elég kisméretű. Tisztas alig létezett, minden nyitottabb területet sűrű cserje borította. Ez nagyon lelassította a haladást és a felmérő munkát is. Furcsa volt az állatvilág szinte teljes hiánya és a teljes csend. Íjesztgettek bennünket indulás előtt, hogy itt biztos sok a grizzly. Még nyoma se volt, mit ettek volna? Lennt voltak a nagy folyóknál lazacot enni. Hatodik nap estéjére terveztük a találkozást egy kijelölt helyen, két nagyobb patak találkozási pontján. Szinte egyszerre érkeztünk. Letáboroztunk és kiértékeljük a helyzetet. A terep nehézsége miatt időcsúszásban vagyunk. Két extra nap kell, hogy beejezzük a munkát. Kevés lesz az ennivaló, de ha nagyon beosztjuk, ha éhes is, de kész lesz minden, és úgy döntöttem innen már együtt haladunk tovább, csak mintaterületek felmérésénél válunk szét. Kilenc nap helyett tizenegy nap múlva érük el Babine Rivert. Éhesek voltunk, de jól eső érzés volt, hogy minden komolyabb probléma nélkül itt vagyunk és elkészült a 18 mintaterület. Még egy nap, kigyalogolunk a folyó északi oldalán üres gyomorral, aztán dúskálunk az ennivalóban. Másnap, ha kissé legyengülve is összeszedtük magunkat és elindultunk. A terep sokkal nehezebb volt mint amit a légi fényképekről elképzeltünk. Az északi part egy fennsík pereme volt. Sziklás törésvonalak minden kis patak keresztezés felé csúszkálás meredek falakon. Mindenhol sűrű aljnövényzet. Kefesűrű erdőtüz utáni lodgepole állományok, alattuk a megmaradt kidőlt törzsek, túlvékonyak rálépni és sípcsont horzsoló akadály rajtuk átmászni. Minden méterért küzdeni kellett. Hosszú keszeves, megállás nélküli nap. Mivel ennivalónk sem volt, így kihagytuk a luxusnak számító ebédszünetet. De igazából nem ez volt a legnagyobb probléma. Este, egy megközelíthető ponton lementünk a folyóhoz. Azonosítottuk a légi fényképet és rádöbbenünk, hogy alig egy harmadát tettük meg a kisgageti távolságnak. Minimum két nap kell a keresztezési pontig. Nem tudni mikor áll be a teljes kimerülés – már másfél napig nem ettünk és előtte se sokat. A folyó másik oldalán lankás a terep, ösvény is van, a ko-

csik is közelebb vannak. Át kellene úszni! És akkor mi lenne? Meztőláb, vizes alsónadrágban gyalogolni egy napot? Ráadásul a segédek nem tudnak úszni! Mi mindketten jó úszók voltunk, de szó se lehetett otthagyni őket, még csak ideiglenesen sem. És mi lesz az összegyűjtött adatbázissal – hiszen azért volt az egész munka. Csináljunk egy tutajt? A fényképen sok fehér folt volt a folyón. Az első zuhatagnál szétment volna. És hol van a mentő helikopter vagy repülő? A Forest Service protokoll szerint 24 óra késés után elindul a keresés. Lehet, hogy már próbálkoztak, de nem láttak bennünket, mert sohasem voltunk nyílt terepen az utolsó három napban. A gépzúgást meghallottuk volna. Igaz, talpaltnyi leszálló hely sincs, de ilyenkor szokott jönni a 'manna-bomb', vagy hivatalosan EFD (emergency food drop). Ez a bomba alakú fémdoboz egy kis esernyő nagyságú ejtőernyőhöz kötve, benne élelem, dextrose tabletták és gumifásli. Az utóbbi azért, hogy két ág segítségével törött végtagot lehetett sínbe tenni vagy sebet elszorítani. Ebben az állapotban jobban érdekelt volna az ennivaló mint a fásli. Helyzetünk nem volt biztató, nem látszott semmi megoldás, kiút. Én voltam felelős a helyzetért, mert fel kellett volna adni a teljes befejezést, és korábban kigyalogolni. Az igaz, hogy a hatodik napon nem tudhattam az utolsó napi terep nehézségét, ez nem volt nyilvánvaló a régi fényképekről. Miki javasolta, hogy holnap is nap lesz, másszunk be a hálósákba, álmodjunk ételről. Persze nem volt nyugodt éjszaka és korán ébredtem. Miki már fent volt, egy kövön ült a folyóparton és nézte a sebes sodrású vizet. Leültem mellé és mindketten tudtuk, hogy itt a döntés ideje. Keresztezni fogjuk a folyót, már 'csak' a megoldást kell megtalálni. A sponroni oktatás gondolkodni tanított, talán ránk is ragadt valami. Mikire biztos több, mert firma volt és biztos nagyon jó mérnöki tárgyakból. Elindult a fejtorna és egy óra múlva megszületett a terv, aminek az lehetett volna hivatalos neve: 'Miklós és Miklós Inc, szabadrögzítésű személy és anyagszállító kötélszisztéma'. Gondolom Cinke is meg lett volna elégedve vele, csak alacsony kapacitását kritizálta volna. Felzavartuk a letargikus segédeket és elkezdődött a kivitelezés. Egy keskenyebb helyen a folyó kb 30 m széles volt, persze ezért mélyebb és erősebb sodrású. Mindkét oldalon volt pár méter magas hídfőnek használható pár négyzetméteres simább terület mozgásternek. Kell minimum 70 -74 méter kötélgolyó végtelen hurokhoz. A packboardokon volt kötélgolyó, de nem elég. A fly-sheeteken volt zsinór bőven. Nagyon erős, hiszen eredetileg ejtőernyőhöz volt, de nagyon vékony és probléma lesz markolni pusztán kézzel, olyan mintha drótot húznánk. Szép lassan, precízen összekötöttük a darabokat. Levetkőztünk, hogy a kötéllal átússzunk a túlsó partra. Elsőnek nem sikerült. A gyors víz túl messze vitt le és nem értem partot, mielőtt kifutottam kötéltől. Másodsorra szinte felfelé indultam és sikerült partot fogni. Felmásztam kicsit magasabbra, Miki szintén. Kész volt a kötélpálya. A felső szára 2-3 méterrel a víz felett, az alsó a víz szinten. Én tudtam húzni a felső szárat magam felé és Miki egyik kézzel engedte, másik kézzel húzta az alsót maga felé. Persze ilyen feszításon nem lehet nehezebb súly mozgatni a belógás miatt, mert mindent eláztattunk volna. Le lett bontva minden kis részletre. Egy-más után jöttek át a bakancsok, ruhák, személyes holmik, mérőfelszerelés és ami a legfontosabb, a felmérési adatok a plasztik térképtokban. Csiga lassan ment a munka, minden darabot pontosan rákötni a kötéltre. Többször is pihenni kellett, mert nehéz volt feltört kézzel markolni a vizes zsinórt. Egy részét a felszerelésnek otthagytuk. Most jött az igazi nehéz rész – a segédek áthozása. Ha vonakodva is, de nem volt más választás nekik. Ruhájuk már itt volt. Most az alsó szár mozgott dél felé és Mike abba kapaszkodva elindult. Görcsösen markolta a kötelet, kutya úszással rugdosva jött. Izgultam érte, hátha lecsúszik a keze, a víz hideg, de sikerült az átkelés. A másik már inkább probléma volt. Magára terítette a gumimatracot, derékszíjjal átfogta. Olyan volt mint egy virsli szendvics. Ostoba elképzelés volt. A nagy felület miatt a sodrás elkapta, majdnem beleszakadtunk a kötéltartásába. Ha véletlenül elengedi teste a gumimatrac alá kerül és megfullad. De ez is sikerült. Miki maradt utóljára. Kötél már nem kellett, átúszott és csat-

lakzott hozzánk. A sikeres átkelés feldobta a hangulatot, de nem sokat segített a fáradt testnek és üres gyomornak. Felfelé másztunk a folyó völgyből és rövid idő után megüttük a főnyereményt – az ösvényen álltunk. Egyik segédet a hideg rázta, de pihenés helyett az azonnali indulás lett a döntés, kihasználni a hátralévő világos órákat. Napoleon seregének visszavonulása Moszkva alól az egy vidám cserkész kirándulás volt hozzánk képest. Nagy meglepetésre jól haladtunk, az ösvény több szakasza tűrhető állapotban volt. Elöl mentem, próbáltam követni a régi fába vágott jelzéseket, de Miki végezte hátul a nehéz munkát, hol biztatta, hol segítette a lankadókat. Pár óra múlva már semmi sem segített, pedig nem lehattunk messzi a kocsiktól. Miki javasolta, hogy én folytassam, ő meg megpihenteti őket és majd jönnek utánam. Ha nem, akkor jöjtek vissza segítséggel. Sötétedéskor elértem a kocsikat. Persz egyszerre ettem húskonzervet, konzerv gyümölcsöt, csokoládét. Nem túl okos elgondolás. Rádióink, a II. világháborúból örökölt primitív, nehéz de megbízható eszköz. Kihúztam a rázdrótot antennának. Túl késő hívní Smitherst, de megpróbáltam Hazelont. Az egyik helyettes rangernek nem volt lakása, felesége kidobta, az irodában szokott aludni. Az se sikerült, biztos még a sörözőben volt. Sötétben nem indulhattam vissza, még hold se volt. Aludtam pár órát és mihelyt szürkülni kezdett indultam vissza enniivalóval. Reggel már megtaláltam őket. A segédek még feküdtek, Miki lennt volt a pataknál ivóvizet hozni nekik. Anyjuk se gondozta volna őket jobban. Most megint együtt indultunk el a kocsikhoz. Megint ettünk és élveztük minden pillanatot. Estére beértünk Smithersbe, négy napi késéssel. Örömmel fogadtak bennünket, ha nem is voltak fehér ruhás lányok virágcsokorral. Érzésem szerint a főnök öröme nem volt teljesen önzetlen. Mivel úgy-ahogy egy darabban visszaértünk ő megúszott komoly kivizsgálást és sok papír munkát. Nagyon szabadkozott, hogy megszegte a Forest Service protokollt és nem küldött kereső helikoptert. Az előzőnek lejárt a nyári szerződése és elment. Próbált bérelni a repülőtéren egy másikat, de drága volt, nem volt már rá költségvetése. Nagyon bízott benne, hogy baj nélkül vissza érünk. Ezenbe jutott, hogy otthon a Rákosi korszakban minden gyárban ki volt írva, hogy 'legfőbb érték az ember'.

Miki másnap reggel indult vissza Victoriába. Sokáig néztem utána, ahogy a Prince George felé vezető úton félkavarta a port. Úgy éreztem, hogy a búcsúzáskor nem köszöntem meg kelőképpen minden segítségét. Jobb munkatárs nem lehetett volna ehhez a kiránduláshoz. Segédem is meggondolta magát, vidáman intgetett búcsút az autóbusz ablakából. Nem hangolt le a dolog. Két nap múlva én is indulok a civilizáció felé, élvezem minden áldását, annál is ikább mert úgy éreztem, hogy kiérdemeltem. Az irodában dolgoztam a zárójelentésen. Egy paragrafus is elegendő lett volna az elvárt 20 oldal helyett. Ezen az irtatlan nagy területen elegendő állományok vannak, majdnem mind II -III osztályú termőhely, alacsony hozadék, rossz egészségi állapot, jelenlegi viszonyok mellett a feltárás nem gazdaságos. Azt nem írtam le, hogy adjuk vissza az indiánoknak, mert sohase volt az övék, az összes település a haldús folyók mellett volt és vadá-

szatra is alkalmatlan volt ez az igazi senkiföldje. A főmufti mintha kicsit megváltozott volna, leereszkedett hozzám. Mondta, hogy mikor idehelyezték a negyvenes években, akkor nagyon fellendült mindenhol Észak-BC-ben és Yukonban a bányakincs kutatás. Ide is jött két prospector a Skeena felső szakaszához, nem messze, ahol mi voltunk. Kértem tőle, hogy találtak valamit? Nem tudni mert egyik soha nem tért vissza, a másik hulláját meg Kispiox alatt fogták ki a folyóból. Ezt hallva nyeltem egyet, és egy kicsit megváltozott a perspektívám. A főnök is csomagolt, kértem tőle mikor induljak vissza vinni a Land Rovert Vancouverbe? Kissé összeráncolta a homlokát mintha kellemtlen, vagy bosszantó lett volna a kérdés. "Pont beszélni akartam veled. Megváltoztak a tervek. Az egyik tallyman nem tudta befejezni a területét Creston mellett. Sokat jelentene mindenkinek fennt a 100%-os teljesítmény. Lemész Nelsonba, kapsz egy compasszant és befejezed. Nem lehet sok hátra, de siess, mert ottani magas területeken hamar jön a hó. Az agyamba tódult a vér. Megint én? Ennek soha sem lesz vége? Agyonverem és akkor nem tudtam meg a tervet. De mire leülöm a büntetést a Sopron Divisio becsukta kapuit és hat év után még papírom se lesz. Igaz, ő csak tovább adja az utasítást, viszonylag rendes ember, és a nyár folyamán kialakult közöttünk valami kölcsönös megbecsülés. Elindultam Nelsonba.

A 'nem sokból' három hét lett, a hó megérkezett búsán és minden nap keserves küzdelem. Legjobban az bosszantott, hogy az 'elődöm' a legnehezebb részeket hagyta meg. Nem volt híres szorgalmáról, de mint volt gyarmati tiszt most kényelmes irodai munkát kapott, soron kívüli előléptetéssel. Nagyvégre, irány Vancouver. Két nap, kanyargós utak. Van időm bőven rágódni rajta, hogy miért utálok a provinciális erdészetet. Kifacsarják az embert, egyetlen munkaszüneti napnem volt az egész nyáron. A fizetés kevesebb mint a minimum órabér. A nehéz terepeket mindig a bevándorlók kapják. Lakás/ellátás papíron van. Szinte egész nyáron pusztá földön aludtam a fák alatt és a gyomrom megsínylette a több hónapos konzervdobozos étkezést, és abban a kilónyi kémiai tartósító szereket. Vancouverhez közeledve Hopenál ellaposodott a vidék és az én kedélyem is elsímúlt. Hálás lehetek azért, hogy állást kaptam, két nyárom szakmai munkát végeztem. Szerettem kinnt lenni, és valójában szerettem sok mindent a munkában. Sok szép erdőt, vidéket láttam és ismertem meg. Még a tallyman titulus is jól hangzik, olyan 'macho image'. A népszerű Harry Belafonte sláger is így ismerik egész körünkben: 'Hi Mister tallyman, carrying the tallybag, efempé banana (az efempé az a Forest Surveys Division teljhatalmú, vaskezü igazgatójára utalt, vagyis 'f...Mikey Pogue'. Ő a világháború európai hontalan erdészeiből, kalandvágyó ausztrálokból, gyarmatokból kiszorult angol és holland erdészekből, és persze sok sok soproni erdészből összehozott egy nagy katonai szervezetszerű, idegen légióknak emlegetett erdőbecslő, felmérő osztályt). Vancouverben nagy öröm volt látni évfolyamtársaimat. Tudtuk, hogy most vagyunk együtt utóljára, és három hónap múlva szét széledünk a világba. A

Veszely Ferenc: **Élet az emigrációban: személyes történetem** (4. folytatás)

(Kortársunk és sors társunk Veszely Ferenc nem Soproni Alumnus, de odafigyelése 'házi költőink' munkásságára és azon értékek szorgalmazása közösségünk tagjává tette. Korai kanadai éveinek szabad verses leírása viszhangozza többségünk 'élményeit' is. A Szerk.)

A vonatozó évek

Hét évet töltöttem el a vonaton, dolgozva májustól október végéig, és két-két hetet Karácsony és Húsvét körül. Időközben nemcsak angolul tanultam meg, de szabadidőmben elég jól sakkozni is. Angolból odáig vittem hogy előkészítettem magam az egyetemi tanulmányokra. Sakkozásommal eljutottam a kanadai világbajnoki zónaversenyre. A sakkozást, mint pályát, nem űztem tovább, de időnként ma is résztveszek egy-egy versenyen, amikor szükségét érzem hogy lefűjjam a pókhálót az agyamtól. Általában azt érzéletem hogy gyorsabban jutok mindig előre akkor amikor nem kell a kenyérért dolgoznom.

És mégis, nem tudtam volna nélkülözni ezt a munkát. Nemcsak arról van szó hogy megkerestem a megélhetésem. A vonaton tudtam beszélni olyan emberekkel, akik művelten beszéltek angolul, s ha nem, hallgatni tudtam a beszédüket. Továbbá angol-nyelvű barátokra tettem szert az egyetemisták között, akikkel együtt dolgoztam, s akik bemutatnak az ő barátaiknak. És tudtam olvasni órák hosszat munkaidő alatt is. Igaz, nekünk ugrásra készen kellett állnunk húsz és fél órát a huszonnégyből, három és fél órás alvás mellett két éjszakán át, amíg Winnipegre nem érkezünk a harmadik nap késő délelőttjén. De valójában csak öt órát kellett naponta dolgozunk úgy mintha az ördög kergetett volna bennünket.

Annak idején, és a hatvanas években is, a befutottak vonattal jártak a Sziklás Hegység nagy szállodáiba Banffon és Lake Louiseben üdülni a családjaikkal. Ezek elégedett emberek voltak, boldogak a sorsukkal, többségükben barátságosak és fesztelenek, szabadságon lévén. Leginkább azt hitték hogy én is egyetemista vagyok, és így is viszonyultak hozzám. Részemről én megtettem amit tudtam, hogy útjuk kellemes legyen.

folytatás pedig az lett, hogy még a vizsgák idején a Forest Service felajánlott egy jó munkát, és meglepően jó beosztást. Epilogus. Tavaly ősszel egy soproni ebéden egymás mellett ültünk Kováts Mikivel. Beszélgettünk, főleg a múlttól, mert jóval 80 felett a jövő nem népszerű téma. Persze szóba jött Babine River is. Miki legélesebb emléke az volt, hogy milyen hideg volt a víz. Biztatott, hogy írjam meg a Kapocsnak élményünket. Most a vesztedzárban volt időm, találtam egy később írt naplótöredéket, és egy fényképet. A kép minősége elég gyenge, de érezteti a mozgást akadályozó sűrű aljnövényzetet és a hátizsák nagyságát. Elegáns megjelenésem elhanyagolható. A másik két kép Creston melletti huzatos lakásom jó és rossz időben. Hűsége Land Roverem is megérdemel egy kis nyilvános szereplést. Miki, most ezzel az írással köszönöm meg, hogy milyen remek munkatárs voltál. Legyen ez egy göröngy a soproni erdészek életútjáról. (Bellingham, WA, Vesztegzár, 2020 május)

A kellemetlen személyiségek is jelen voltak persze, de soha nem nagy számban. Néhányan mulatságosak voltak, különösen akik Amerikából jöttek valami kevésbé híres mesterséggel. Meghökkenítő kérdéseket tudtak ezek feltenni nekem. "Kanadában is arra van-e az északi irány mint az Egyesült Államokban?" "Meggondoltam-e már, hogy a folyók, amelyekben köztudottan kisebb a nyomás mint a tengerben, hogy birnak mégis belefolyni abba?" Ezek után már kevésbé csodálkoztam azon a közvéleménykutatósi eredményen, miszerint az amerikai népesség, a Bibliából levonva a következtetést, szentül hiszi hogy a világ csak egy-néhány ezer éves. De leginkább utasaim csak személyes kívánságokkal álltak elő. "Legyen olyan kedves hozzon nekünk egy kis jeget. A feleségem szeret jeget szopogatni kártyázás közben." "Meggyűrődött az ingem. Van vasaló a vonaton?" Jég, igen. Azt tudtam hozni az ebédlő kocsiból. Vasalót nem. Volt ugyan kollégám, aki hordott magával vasalót, de én szégyenszemre életemben sem tanultam meg vasalni.

Sok színes bőrű mellett dolgoztam a vasúton. Ezekre gyakran gondoltam akkor is amikor már nem voltam a vasúton. Némelyikük igazibb úriember volt, mint némelyek akiknek a cipőit tisztították. Egyikük kilenc gyermeket nevelt. Három az övé volt, hatot adoptált más-más fajúakból. Harmónikusabb családot azóta se láttam. Ő így oldotta meg a fajgyűlöletet. A négerekből lehettek oktatók, de ellenőrök soha azokban az időkben. A CN (a nemzeti vasút), szakított a hagyománnyal és kinevezett egy négyt ellenőrnek. Én találkoztam ezzel az emberrel egy bárban. Mások ösztökélésére ő elővette az ezt bizonyító igazolványát. Ez kézzel a kézzel járt az asztal körül. Amikor hozzám ért, én tovább adtam. Azonnal visszanyomták a kezembe. "Ne, ne! Nézd csak meg! *Nézd meg!*" Később, az egyikükkel beszélve megjegyeztem: "Ti hülyék vagytok. Tényleg úgy viselkedtek mintha alacsonyabb rendűek lennétek. Miért teszitek magatokkal ezt?" "Én is sokszor kérdeztem már ezt önmagamtól,"

válaszolt ő,
"különösen azért mert nagyon jól tudom hogy nem vagyok alacsonyabbrendű."

Azt hiszem ő elfogadott embertársának engem akkor.
Egyik napról a másikra minden más színes bőrű is ezt tette.
Olyanok, akik alig váltottak velem szót megelőzőleg,
meghívtak otthonaikba.
Mindenkinek egyszerre felajánlotta a segítségét.
És én meg tudtam anyámat látogatni Svédországban 62-ben,
mert az az ember akit lehülyéztem
aláírt egy garanciát a kölcsönre amit fel kellett vennem,
saját házáat ajánlva biztosítéknak értem.
Amikor elhagytam a vasutat elsodródtam tőlük.
A veszteség az enyém volt.

Néhány nagyszerű nővel is megismerkedtem a vonaton.
Némelyikükkel jártam is egy ideig.
Nekem nem volt szeretőm minden városban
mint több kollégámnak,
de jártam nőekkel Montréalból és Torontóból,
Winnipegből sőt Los Angelesből is.
Az a kanadai lány, aki később a feleségem lett,
Calgaryba volt való.
És mindezt a vasúti munkának köszönhetem!

Egyik angolul beszélő barátomnak egyetemi végzettsége volt.
Én kölcsönöztem neki a pénzt amire szüksége volt
hogy elindítsa a karrierjét.
Két évvel később vizonozta szíveségemet,
és ő kölcsönzött pénzt nekem
hogy én is egyetemre tudjak járni.
Hét évig tartó pályafutásom a vasúton
ezzel végetért.

Egyetemi és egyetemes tanulmányaim

Tanulmányi éveim gyakran taxisofőröző éveimnek tűnnek ma is nekem.
Az biztos hogy több időt töltöttem a taxiban mint a tanteremben.
Hetente hét estét taxiztam késő éjjelig,
és el-elbóbiskoltam az unalmasabb előadásokon,
de elvégeztem a feladataimat.
Az élet jó volt hozzám.
Az egyetem elfogadta gimnáziumi érettségi papírjaimat,
de középiskolai angolt követelt tőlem.
Mondtam én azt már magamtól elvégeztem.
Írattak velem egy nyelvvizsgát,
de felvettek az egyetemi angol kurzusra.

Nemcsak maga-csinált emberek vannak,
de önműveltek is.

Mielőtt beiratkoztam az egyetemre
azt hittem kivételes képességgel kell rendelkezni ahhoz,
hogy egyetemre járj.
Valóban segít ha okos vagy, de nemcsak az egyetemen.
Amikor lecsökkentettem a taxizó napokat hétről ötre azt találtam,
hogy ugyanannyi pénzt tudok keresni öt nap alatt is.
Pihentebb voltam és rámenősebb.
És az egyetemen időben tudtam benyújtani a dolgozatokat.
Ami az egyetemeket illeti én azt találtam
hogy tanterveik úgy vannak tervezve,
hogy egy szorgalmas átlagember is eleget tudjon tenni
minden követelménynek.
És ez nem rossz.
Találkoztam több nagyon okos emberrel,
aki tök hülye volt egyszerű dolgokhoz.

Határozottan észleltem azt is
hogy a taxihajtás Vancouverben ugyancsak hozzájárult ahoz
hogy tanult ember legyen belőlem.
Az biztos hogy néhány utasom nagyobb hatással volt rám

mint legtöbb professzorom.
Majdnem harminc éves voltam már amikor beiratkoztam az egyetemre.

Egynéhány professzorom
fiatalabb volt mint én, és jóval tapasztalatlanabb.
Nemegyszer a leckék, amelyeket ők tanítottak a tantermekben,
kevésbé fontosnak tündek nekem,
mit amelyeket a taxiban tanultam.
Egy utasom például tanított nekem egy leckét a függetlenségről
amit soha nem tudtam elfelejteni.
Amikor egy hotelhez hívtak rendszerint be kellett mennem a bárba
hogy megtaláljam az utasom, de ez a járdán várt
egy tolókcocsiban.
A fején zúzódásokat láttam és némi alvadt vért is.
Rövid tuskók voltak ott ahol a lábainak kellett volna lenniük,
és csak egy karja volt,
de elutasította a segítségemet.
"Te gondoskodj a tolókcocsiról, én gondoskodok magamról,"
Csak ennyit mondott.
Úgy ült be az autóba hogy tenyerébe köpve a tetejébe kapaszkodott
és behimbálta a testét az ülésre.
Mialatt veztettem, egy fiatal gyermekes anya
hirtelen elénk hajtott egy mellékutcából.
A biztosító öv ismeretlen fogalom volt még akkor.
Lábam a féken,
megpróbáltam az ülésen tartani a jobb karommal, de a súlya,
amely fékező lábamra összpontosult,
csak fokozta fékezésem – és az ő esését.
Megborzadva láttam hogy arccal esik a vas órátartónak,
és hogy huppanva hullik az ülés előtti lábtérbe,
ahol torzója oda-vissza gurul mielőtt megáll.
"Nem a te hibád."
Csak ennyit mondott és segítő kezemet félretolva
visszakörmölte magát az ülésre.
"Én nem tudok pénzt kérni ezért az utért,"
ajánlottam.
"Én viszont nem várok ingyen szolgálatot senkitől,"
mondta ő – és kifizette az utat.
Csak álltam a járdán, utána bámúlva,
amíg egyetlen kézzel hajtvá tolókcocsiját
eltűnt a belvárosi tömegben.
Zúzódott volt és vérzett,
és egy kicsit ittas is.
De független volt.

Én soha nem lettem olyan független mint ő,
de sohasem hajlottam meg senki sértő előtt.
Egy középkorú nő akiről lógott az arany,
mutogatta legújabb ingatlan vásárlásait
newyorki unokaöccsének.
Nagy affektálással beszélt vagyonáról miközben
azt sugallotta hogy ön őt fillérekkel most megcsalom azzal
hogy kerülő úton viszem őket a taxival.
"Asszonyom," mondtam, "ez nem így van.
Senkinek sincsen joga alaptalanul kétségbevonni becsületességemet."
Egy darabig elhallgatott,
de kis idő múltán jelentőségteljesen a tudtomra adta:
"Én tudom ám hogy hol vagyunk!"
Leparkoltam a járda mellé és kinyitottam az ajtaját:
"Asszonyom, aki tudja hol van az hazatalál."

Késznek kell lennünk nemcsak tanulni a leckét,
de időnként adni is.

Az igen

Igent mondtunk és megesküdtünk.
Mary és én összeházasodtunk egy kis vancouveri anglikán templomban
ezerkilencszázhatvanhat október tizenötödikén.

Egyikünk sem anglikán.
A bátyja volt hivatott reprezentálni a családot,
de a vonat tíz órát késett.
Attila, az én egyetlen magyar barátom
tartotta a fogadást az otthonában.
Ő már megelőzőleg elvett egy kanadai lányt.
Most én is.
Vagy fél tucat barát volt jelen.
Ekkor beköltöztünk egy butorozatlan lakásba egy matraccal.
Pár hónap múlva bútor is vettünk.
Esküvői képeink kilyukasztva vannak,
mert hogy csak a nyers képet tudtuk megvenni,
de gyönyörű gyűrűink voltak,
és sok öröm, gond, sőt kalamitás után is
még mindig együtt élünk.
Amen.

Kamloops

ielőtt ideköltöztem csak úgy ismertem e kisvárost
mint egy három perces állomást
a Kanadai Pacific vasútvonalán,
és soha nem gondoltam volna hogy
három évtizedes állomás lesz ez
az életemben,
pláne azt hogy pedagógusi pályám befejeztével
itt is maradok.
1969-ben elvégeztem az UBC bölcsész karát.
Ez évet megelőzően egy pedagógus meg tudta jelölni
nemcsak a várost ahol dolgozni akart, de gyakran az iskolát is.
1969-ben ez a helyzet megváltozott.
Meggzűnt a nagy pedagógushány, így
el kellett hagynom Vancouver-t hogy álláshoz jussak.
Szerencsémre Kamloopsba hívtak interjúra,
ami egy 'oktatási világitótorony' hírében állott akkor
és úttörő szerepet játszott
az akkor elkezdett oktatási reformokban.
De a városka maga,
jelentős könnyű,
közlekedési és tehéntenyésztő ipara ellenére,
a vadászok és horgászok paradicsoma volt leginkább.

Barna öltönyben, nyakkendősen,
és a meghatározott időben érkezve,
letelepedtem az iskolaigazgatóság fapados várótermében
egy takarító kinézetű ember mellé, aki már
ott várakozott.
Szóba elegyedtünk és ő elégedetten mesélt
az erdei tavas horgászás gyönyöreiről.
Közöltem vele hogy városi ember vagyok és
jobban érdekel a sakk mint a halászat.
Később, a direktorral beszélve,

miután kivizsgálta papírjaimat,
megemlítette hogy van egy iskolaigazgató
aki érdeklődését tanusította irántam.
Ő beküldi azt ide, és azzal megegyezhetek.
Ezzel kiment.
A horgászom jött be, bemutatkozott hogy ő lesz az iskolaigazgatóm,
és felvett az iskolájába.
Isten tudja miért, de ez mindkettőnknek bevált.

Egy kanadai gyermek nevelése

Kislányunk 1970-ben született.
Mi nagyon szerettük őt mielőtt megszületett,
és ugyanúgy szeretjük ma is.
Emlékszem hogy öt percbe se telt megszoknom a gondolatot hogy
kislányunk lett,
s azt is csak azért mert mindketten biztosan fiút vártunk.
Semmiféleképpen sem csalódtunk benne.
Félelmet nem ismerő, de gyengéd,
független, de alkalmazkodó –
ahogyan jónak látja.
Szabad annak lenni ami akar.
Kamloops, ahol született, egy indián szóról van elnevezve,
ami két folyam összefolyását jelenti.
Életünket valóban ő teszi eggyé.
Sajnálatomra nem láttam előre a Szovjetunió széthullását 89-re.
Látva erőszakosságukat amellyel letiporták
a magyar nép függetlenségi forradalmat 56-ban,
és a nyugat tétlenségét,
azt hittem az oroszok soha nem fogják Magyarországot
a körmük közül kiengedni
Az meg kétségtelennek látszott előttem
hogy én soha vissza nem tudok térni oda addig,
amíg a kommunisták vannak ott uralmon.
Csak megerősíteni tudta ezen nézetemet
amikor anyámtól megtudtam, hogy számontartottak engem
még 72-ben is.
Igy azt gondoltam a mi lányunknak soha nem lesz szüksége arra
hogy megtanuljon magyarul.
Tévedtem.
Amikor találkozott anyámmal és rokonainkkal,
nem tudtak egymással beszélni.
Fájdalmas dolog volt.
Szerencsére a szeretet kinyilvánulása
nem függ nyelvismerettől.
Laurel érezte rokonaink szeretetét és ők az övét.
Végül is gyermekünket – mint minden gyermeket – kora és kortársai
legalább annyit formáltak, mint mi.
Ő közöttük élt elsősorban, akárcsak mi fiatakorunkban.
Ez is fájdalmas tudott lenni.

De ilyenek a gyerekek és ilyen az élet.

Emlékmorzsák - Responses to the Sziklai /Adamovich 1968 questionnaire

Ambach Mihály, Quit in 2nd yr, for economic reasons. Regards his decision premature: "At the time I left the Sopron Faculty I somewhat felt insecure of the outcome, and also had interest in other field. I also had economic problems – and more so at the other faculty I changed to. Would like to add, that I felt negative encouragement. I am working in forestry and find that I am dedicated to the field. I may have been premature since I did not complete the other course and found that my interest was in forestry. I am an Assistant Ranger, classed TFO2, step 5 (\$5,961)". Unmarried. Interested in getting the Kapocs and keeps in touch with Sopron colleagues. Ps: "I would like to know if in case I would apply to reenter Forestry or would it be possible? What credits could I count on? At the present I am hoping to get down to ranger school at Green Timbers

by Sept. '68. This is my 8th year with BCFS. I seem to ...that any UBC or university training is not overly wanted in this fields, although it does help in my job. Thank you for inquiring. Hope you and your families are well." (*Quesnel, BC, 1968 March*)

Simon József, Quit in 1st year because having an 'interest in other field'. Regards his decision as 'wise'. Studied and became a 'Chartered Accountant' and completed his 3rd year of BED at University of Alberta, Edmonton. Presently employed as Instructor at the Northern Alberta Institute of Technology, with a salary of \$9,000; Interested in getting the Kapocs and 'occasionally' keeps in touch with Sopron colleagues. Married, has 3 children. (*Edmonton, AB, 1968 March 11*)

Grátzer Miklós: Powell Riveri hézagpótló

Hosszú évek során gyakran hallottam tájékozatlan, vagy esetleg irigykedő, rosszindulatú megjegyzést: „nektek könnyű volt, titeket tárt karokkal fogadtak”. Tényleg hálások lehetünk és vagyunk is, mert sokan sokat tettek értünk, és nagyon igyekeztünk mindig meghálálni minden felénk irányuló jóindulatot. Emlékeinket meg úgy raktározzuk, mintha a régi népszerű pesti slágert dúdolnánk: „...Csak a szépre emlékezem...”. Most a vesztegárban van időm régi papírok közt matatni. Egy régebbi Kapocs számban (2005 ápr.) már írtam Powell Riveri tartózkodásunkról, és a köztünk és az erősen baloldali szakszervezet közötti feszült légkőről. Most egy akkori helyi újságban megjelent és rólunk szóló véleményből szeretnék néhányat megosztani. Érdekesnek találom a visszatekin-tést. Az első elég tárgyilagos és nem túl rosszindulatú:

„The people of Powell River are not happy about the Hungarians, but they don't have much to do with them. They definitely helped boost Powell River sports, especially as soccer is the main sport in Powell River.”

Így írt a szerkesztőhöz címzett levélben a nevét elhallgató, de magát, mint 'a papírgyár régi alkalmazottja' -ként bemutató szerző:

„The Hungarians are a scruffy looking lot, but that is not their fault. They are going away in May anyway. You see them coming into town for shopping, always in groups”.

Nem vitatom, hogy nem mindenki volt elragadtatva 'elegáns és ápol't külsőnktől, de üres zsebekkel inkább csak nézegettünk, mint vásároltunk. (Azt is hozzátesszem, hogy mosógépeinket felbérelt helyi suhancok törték össze, így nehezebb volt ruhát mosni.) A szakszervezeti szóvivő már nagyon kemény hangon, nem min- ket támad, hanem azokat az erőhatalmakat, amelyek minket ide- hoztak:

„Most of us as working Canadians, recognize it for what it very probably is – a sinister, long range plan on the part of the vested interests to swamp the labour market

with frightened, half-starved people, who will unwittingly contribute to the ultimate destruction of the unions”.

Így lettünk, legalább is potenciálisan, a munkásosztály ellensége, és kiéhezett állapotunkban mindenre képes, irányítható csöcselék. (Szegény Paula néni, biztos megduplázza volna az adatokat, ha látta volna ezt a levelet).

Egy szerkesztőnek írt levél szerzője nagyon sérelmezi, hogy a fe- derális kormány napi és fejenkénti 3 dollárral támogatja táborunk fenntartását:

„When I came here in 1930, I had to work the whole day for only 2 dollars. Did the government help us then? These people get everything on a silver platter. I was British subject too! We fought against these people in two wars and they get the royal treatment. I can't understand the government”.

Bizonyos fokig megértem a gondolkodásmódot, de hozzátenném, hogy 1930 a nagy gazdasági válság éve volt, amikor ingyen dolgoztak levesért, és azt is, hogy a két világháborúban sohasem volt angol/magyar front, hacsak nem a civil lakosságot bombázó angol repülőket számítjuk fel. Abban talán igaza van, hogy a demokrati- kusan választott Kanadai kormány nem magyarázta meg neki, hogy a bevándorlási politikát nem humanizmus, hanem megfontolt gazdasági érdek diktálja.

Powell River jó otthonunk volt, első emlékeink és új kanadai lé- tünk bölcsője, és ezek a sorok csak az összkép érdekében íródtak. Szépen sikerült 60 évvel később a nosztalgia út Powell Riverbe, tele homályba vésző vagy nem is létezett emlékekkel, kölcsönös jó indulattal és megértéssel.

Kedves hajdani, ápolatlan, piszkos, kiéhezett soproni barátaim, mindnyájatoknak biztos, türelmes és kellemes vesztegárát kívá- nok. (Bellingham, WA, March 23, 2020)

SORSOK

EURÓPÁBAN MARADTAK

Jacsman János: Aktív éveim Svájcban

Egy pályafutás mellékutakon és más történetek. Első rész (1961- 63)

A végzés után, erdőmérnöki diplomával a zsebben, mindnyájan tudtuk, hogy minden állásba jelentkezhettünk, csak egy erdész- hivatalba nem, mert ahhoz még a 13 hónapos erdészeti gyakor- laton megszolgált 'Választhatósági bizonyítvány' mellett a svájci állampolgárság is kellett. Hogy nekem mégis sikerült azonnal Thurgau megye (kanton) főerdészeténél egy állást kapni, azt sze- mélyes kapcsolatomnak köszönhetem, amit még gyakornok időm-

ben (1959/60) sikerült a megye főerdészével kiépíteni. Mivel ő tudta, hogy adjunktusa ('segédje'), 1961 végén egy svájci fejlesztési támogató program keretében 10 hónapra Nepálba fog menni, megígérte nekem, hogy arra az időre helyettesként elmehetek hozzájuk. Ez a tíz hónap pályafutásom kezdetén kötődik ténylege- sen az erdészethez, aztán mindvégig 'mellékutakon', vagyis mint nem erdész, dolgoztam.

Még november közepén megjelentem Frauenfelden, a kanton székhelyen és kerestem egy szobát. Zürichben nem adtam fel a 'kamarámat', a 10 hónapos helyettesítésre hétvégi ingás lettem. A főerdészet irodájában, mint régi ismerőst fogadtak. A főerdészt Straub Walternak hívták. Egy régmódi úriember volt, 60 év kö- rül. Habitusa után minden más foglalkozásra lehetett gondolni, csak arra nem, hogy erdész. A főerdészeti hivatal mellett egy ki- sebb erdészeti is tartozott hozzá, valószínűleg azzal a meggon- dolással, hogy ne szakadjon el praxistól. Az erdészetenek kiter- jedése megegyezett a frauenfeldi járás területével. Itt nem volt állami (azaz a kanton tulajdonában lévő) erdő, és a községi és privát erdőkben főleg erdőrendészet volt a feladat. Straub úr már az első hetekben bemutatott a községek erdészeinek. Aztán rám bízta a megye 1961-es év erdészeti jelentésének megszerkesz- tését, amely egyrészt a megyei hatóságoknak, másrészt a szövetségi (svájci) főerdészeti hivatalnak szoktak évenként leadni. Lé- nyegében az egyes erdészetek jelentéseit és statisztikai adatait kellett összeszedolgom és azt kommentálni. Nagy segítséget kap-

tam az irodavezetőtől és munkatársaitól, így a nagy főnök elégedetten adta to-vább a jelentést. Ezután egy községi erdőben üzemtervet írtam, volt egy útprojektom és még két érdekes feladatom: Egy felhagyott kavicsbánya rekultivációjának és az akkor épült frauenfeldi cukorgyár körül egy szélvédő és zajtompító erdősávnak (fák, cserjék) a tervezése. Az idő persze szaladt. Zürichben, az ETH erdészeti karán, mind a téli, mind nyári szemeszterben, minden héten egy délután, volt egy nyilvános kollokvium, ahol meghívott előadók, legtöbbször a praxisból, problémáikról, tapasztalataikról és eredményeikről számoltak be. Az előadást hosszabb diskusszió követte. Én ha tehettem, minden alkalommal elmentem ezekre a kollokviumokra. Egyik kollokviumon a 'Vadkárök csökkentése erdőművelési intézkedésekkel' volt a téma és Straub megkért, hogy az erdészeinek egy összejövetele referáljak erről a témáról. Nagy problémám volt, hogy az összejövetele mindenki thurgauai német-dialaktusban beszélt és én sajnos csak rendes németül tudtam előadni.

Frauenfelden megismerkedtem ott élő magyar családokkal és egyedüliekkel, akikhez esténként eljártam. Tavasszal megvettem az első autóm, egy használt VW-t. Egyik ismerősöm megtanított vezetni és Zürichben sikeresen levizsgáztam. Hétféteken Zürichben voltam, sokszor találkoztam Szilágyi Tiborral, Czeiner Zsolttal és Donáth Gyurival. Szórakoztunk, táncolni jártunk, magyar vendéglőkben cigány zene mellett mulattunk. Ebben az időben ismerkedtem meg közelebbről Pirivel, akit tulajdonképpen Paraszkevi-nek hívnak, vagyis a macedón-görög lánnyal, aki később feleségem lett. A nyár derekán kiengedték Magyarországról édesanyámat látogatóba. Kivettem a szabadságomat és beutaztam vele Svájcot.

Szeptemberben még egy látogatónk volt: Komlóssy Jóska Kanadából. Útban Magyarország felé, egy fehér DKW (az Audi elődje) sportkocsiban berobogott hozzánk Zürichbe. Még aznap este elmentünk vele Schaffhausenbe, ahol a frissen házas Czeiner Zsolt lakott feleségével, Ursulával. Zsolték megvendégeltek, ettünk, ittunk, nosztalgizáltunk. Jóval éjfél utánig ment a beszélgetés, amikor elhatároztuk, hogy felkeressük Hintsch Gusztiékát is Appenzellben. Ez a városka Schaffhausentól közel 100 km távolságra fekszik, de hát a sofőrünk kanadai távolságokhoz volt szokva. Reggel 5 felé bezörgöttünk Hintschékhez, akik először kicsit meglepve fogadtak, de értesülve a látogatás egyediségéről, megnyugodtak, sőt reggelit is kaptunk. Másnap Jóska elindult Magyarhonba, és kicsit irigykedve néztünk utána, mert a mi svájci állampolgárságunk még messze, a Rajna kódében várakozott. Egy pár hét múlva azonban Jóska ismét megjelent Zürichben és közölte, hogy nem megy vissza Kanadába. Örültünk, hogy a szemeszterünk, a volt 'másodévesek', egy taggal bővül. Igyekeztünk beilleszkedését megkönnyíteni: Bemutattuk a többi magyar erdész kollégának, elvittük ismerőseinkhez és segítettünk lakást szerezni és munkát keresni. Tibor összeköttetései révén nem sok idő múlva kapott is egy állást egy kultúrmérnöki irodában Zürich mellett.

Szeptember közepén lejárt a thurgauai megbízatásom Még nyáron, az egyik említett kollokviumon találkoztam és beszélgettem Leibundgut, volt erdőművelési professzorunkkal és említettem neki, hogy ősrre állást keresek. Erre ajánlotta, hogy jelentkezsem Zürichben a megyei Természet- és Tájvédelmi Hivatalnál, mert ott fiatal erdőmérnököket keresnek. Kanton Zürichben megindul a regionális területtervezés és a 'zöld oldalon' nem volt elég szakember. (Svájcban akkor még nem volt tájkertészet kiképzés.) Mivel én önála egy hason témájú diplomamunkát csináltam, ígérte, hogy személyesen ajánlani fog. Ilyen összeköttetéssel a háttérben nem volt csoda, hogy már október elejétől mint Landschaftsplaner, azaz tájtervező dolgoztam a Zürichi Felvidék (Oberland) Régió területtervező irodájában! (Mint a név sejteti, 'Oberland' Zürich kanton hegyes vidéke, a legmagasabb hegycsúcs a Schnebel-horn 1292 méterrel a tengerszint felett.)

A 'területtervezés' egy magyar fogalom, németül 'Raumplanung', vagyis 'tértervezés' a neve, de mindkettő szó több értelmű. Mivel a további pályafutásom a nyugdíjazásig a területtervezéshez kötődik, engedtessek meg egy rövid magyarázat. Valójában ez esetben a területtervezés egy terület használatának tervezését jelenti. A 'terület' lehet egy falu/város, egy régió, egy megye vagy egy ország területe. A lokális tervezés fontosabb eredményeit egy 'zónaterv' (Zonenplan) foglalja magába, amely jogilag köti a földtulajdonosokat. A regionális és megyei területtervezés részben regionális, illetve megyei feladatokkal foglalkozik, részben irányvonalakat ad a lokális tervezéshez. Az országos területtervezés az országra bízott teendőknek igyekszik eleget tenni és ugyanakkor a megyék számára körvonalazza az egész ország szempontjából fontos területhasználati alapokat.

A 'használat' - a lakosság igényeinek kielégítésére - lehet alaphasználat (pl. beépítés, lege-ő, park), illetve borító, réteges használat. Az alaphasználatos területek kizárják egymást, de egyes tájelemek természetüktől fogva, vagy mivel állapotukat törvény védi, csak bizonyos használatra alkalmasak. Így pl. a tavak, a védett erdők nem beépíthetők és vannak természetvédelmi területek, amelyekben minden beavatkozás tilos. A borító használat egy alaphasználatú területet takar részben vagy teljesen. Idetartoznak pl. a tájvédelmi területek, a településeket szétválasztó zöldövezetek, üdülő tájak.

Svájcban az 1960-as évekig csak a lokális területtervezés és az is csak a városokban és nagyobb falvakban volt ismert. Ezeknél is főleg a beépíthető területek zónálása volt a lényeg. Az erdőtervény mellett a természet- és tájvédelem igyekezett a számára értékes területeket megvédeni. A feladatom tehát a régióban a nem beépített területek jövőbeli használatának meghatározása volt. Természetesen a meglévő állapotból kellett kiindulni. Mivel azonban ugyanakkor a településtervezők a jövőben beépítendő területeket kereste, az útépítő mérnök újabb utakat, autópályákat tervezett, a legfőbb dolgom a Régió értékesebb, a beépítésektől, utaktól megvédendő területeinek kiválasztása volt.

Az igazság, hogy kezdetben csak sejtettük, hogy mi a tájtervezés. Ezért az első hetek, talán hónapok, azzal teltek el, hogy szeminárium-szerű összejöveteleken megtárgyaltunk, megvitattuk és végül fixáltunk a feladatokat. Aztán összeültünk a településterületek, a fogalom és a közellátás területeinek tervezőivel és megbeszéltek, hogyan fogunk összedolgozni. Mindnyájan meg voltunk győződve, hogy a végső cél, a régiók területének optimális használata, egy állandó, szoros összedolgozást igényel. Vagyis minden területtervezés lényege a koordináció.

Még szeptemberben visszaköltöztem Frauenfeldről a zürichi kamarámba és naponta kocsikáztam Wetzikon-ba, a Régió területtervező irodájába. Jó svájci szokás szerint, egy privát mérnöki irodában kaptunk helyet. A tulajdonos, Diebold Emil, geodéta és kultúrmérnök, a Régió Területtervezési Bizottság tagja volt. A Diebold Rt. irodában kb. húszan dolgoztak, titkárnők, rajzoló és technikusok. Földméréssel, úttervezéssel, ivóvízvezeték és szennyvízcsatornázás tervezésével foglalkoztak, az utóbbi munkákat általában az egyes községek területtervezésével egybe-

kötve.

Mint már említettem, a Zürich kantonban bevezetett regionális tájtervezésében a súlypont a természet- és tájvédelmen volt. A munkaprogram két fázisra oszlott. 1963 tavaszán elkezdtem a helyzetfeltárást, bejárva a régió 20 községének tájait és feltérképeztem a természet- és tájvédelem szempontjából értékes területeket és egyedi objektumokat, ugyancsak a mezőgazdasági használatra nagyon alkalmas földeket, a napi és hétvégi üdülésre használt és alkalmas tájakat, a feladott és üzemeltető- és homokbányákat, hulladékgyűjtő telepeket. A községeket autóval kerestem fel. A feltárás nem csak munkát jelentett, hanem váltakozó élményeket is hozott. És gyalogolni jó! Egyetlen probléma a tanya-szerűen szétszórt parasztházudvarok kutyáinak viselkedése volt.

A második fázisban a felvételek feldolgozása következett: egy valódi tervező, rendező, részben alkotómunka. Először erre csak ritkán - amikor az időjárás terepmunkának nem kedvezett - került sor, de aztán 1963 ősztől kezdve mindennapi feladat lett. A készülő Landschaftsplan (tájterv) tartalmazta az erdőket, a meglévő és ajánlott természet- és tájvédelmi területeket, a mezőgazdasági területeket, a fontosabb üdülő területeket (a különböző meglévő és tervezett berendezésekkel mint vándorutak, parkoló helyek, kilátópontok, piknikhelyek, játszótérek, stb.) és az ivóvízkutak körüli védett zónákat. Ugyancsak a tájtervbe tartoztak a védett és védelemre ajánlott településrészek, egyedi épületek és a települések elválasztására ajánlott zöld övezetek. Végül felmutatta a kőbányákat és homokbányákat és azok továbbfejlesztésére ajánlott területeit. Mivel az irodánkban a településtervezővel együtt dolgoztam, a tájterv és a településterv koordinálása állandóan biztosítva volt. A többi tervvel csak negyedévenként, a Régió Területtervezési Bizottságának ülésin tudtam összehangolni, amikor minden tervező beszámolt a munkájáról. Ugyancsak ezeken az összejöveteleken bírálhatták a Bizottság tagjai - mind helybeli szakember - a javaslatainkat, aminek következtében egyes tervek tartalma bővíthetett vagy kisebbedhetett. Diebold Emil már az első hónapokban meghívott olyan összejövetelekre, ahol az irodája községi területtervezésre megbízatást kapott és a készülő terveket a község előljárással megbeszéltek. Szívesen mentem, mert érdekelt a dolog, másrészt jó alkalomnak bizonyult Dieboldhoz és a tervező munkatársaihoz közelebb kerülni. (Idővel a kávészünetekben az iroda összes dolgozóival megismerkedhettem.) A lokális területtervezésnek általában 10 éves horizontja volt. Ezeken az összejöveteleken főleg a jövőben beépíthető területekről (lakó, üzleti és ipari zónák) tárgyaltak. Nem csoda, hiszen a föld értéke a beépíthető zónákban tíz- húsz-, sőt harmincszorosára is megnövekedett. A tervezőknél a beépítés olcsóbb infrastruktúrája (utak, vízvezetékek, szennyvíz-csatornázás) volt a kiválasztás főkritériuma, az előljárással

igyekezett lehetőleg sok földtulajdonost gazdaggá tenni. Én ugyan ezeken az összejöveteleken legtöbbször hallgattam, de az ottani tárgyalások és későbbi beszélgetések a tervezőkkel segítettek a lokális területtervezés problémáit is megismerni, aminek a későbbi években sok hasznát vettem.

Privát életemben az 1963-as évnek két jelentős eseménye volt. Már említettem, hogy Czeiner Zsolt 1962 nyara végén megnősült. Ezzel Zsolt - akarva, nem akarva - kiváltott egy dominóeffektet: Még októberben Szilágyi Tibor feleségül vette Margitot, 1963 tavaszán én vezettem az oltárhoz Pirit (Paraszkevit), nyáron Bariska Miska lépett frigyre Ingriddel és 1964-ben Donáth Gyuri kötött házasságot Szilviával. Piri Görögországban született egy szláv-macedón családban. A keresztségben a Paraszkevi nevet kapta. 1948-ban, a görög polgárháború közepén Magyarországra került és ott Pirinek nevezték. 1956-ban a magyar menekültekkel nyugatra ment és Zürichbe került. Egy magyar, cigányzenés 'Piros-ka' nevű vendéglőben ismerkedtünk meg. Az esküvőnk egy szombaton volt, délelőtt a polgári, délután az egyházi. Kijövet a templomból nagy meglepetés ért: A Diebold Rt. iroda dolgozói két sorban állva, feltartott és keresztet mérőrudakkal a kezükben vártak minket. Ma sem tudom, mivel érdemeltem ki ezt a 'zsálonos esküvőt'. Beköltöztünk egy két és félszobás lakásba, Zürich egyik északi negyedében. A napi ingás-utam Wetzikonba egy jó órával rövidebb lett.

A másik esemény a Nyugat-Európában maradt soproni erdészek első pünkösdi találkozója volt Zürichben. Bariska Miska - akkor az Erdészkar Fatechnológia Tanszéken mint doktorandusz - kezdeményezte, és besegítettünk neki a kivitelezésbe. Németországból a Hannoverisch Münden-i csapat majdnem teljes létszámban feleségekkel megjelent, Ausztriából csak Perlaki Ferenc Évával és Láng Laci bá, szintén nejevel. Hét év után voltak témáink megbeszélni. A hivatalos program keretében bemutattuk a vendégeknek Zürich városát és egy piknikes kirándulásra mentünk a Sihlerdöbe. Szombaton este az idősebb firmák (Perlaki Feri, Kocsis Pista bá és Futó Laci) megpróbálták egy szakestélyt leveztetni, de a jelen levő hölgyek miatt csak félig sikerült. Még az év eseményeihez büszkén hozzátoldom, hogy életem első publikációja 1963 augusztusában jelent meg a Diebold Rt. iroda munkatársainak felkérésére a svájci 'Vermessungstechniker' (Földmérőtechnikus) című szaklapban, 'Der Landschaftsplan' (A tájterv) címmel.

Mint említettem, 1963 ősztől már csak irodamunkám volt. Ajánlatainkat március végén kellett a Régió Tervezési Bizottságának bemutatni. Ez alkalomra a Bizottság minden részlet-tervre egy teljes munkanapot rezervált. Még novemberben kaptam a megyei Természet- és Tájvédelmi Hivataltól egy megbízást, hogy a készülő tájterv egyik területének, a Bachtel hegység vidékének meggyorsított védelmére a szükséges részletes zónatervet készítsem el és a védelmi rendelet szövegét fogalmazzam meg. A Bachtel az Allmann-hegylánc legdélibb hegye, csúcsa 1115 méter a tengerszín felett. Gyönyörű kilátást kínál délkeletről nyugatig az Alpokra, a Zürichi tóra és a Greifeni tóra. A hegytetőn egy kilátótorony és egy vendéglő várja a kirándulókat, az utóbbi autóval is elérhető. Az 1960-as években megindult Svájcban a hétvégi házak építése és félő volt, hogy a Bachtel is beépül. Ezért a hivatal elhatározta, hogy a hegységet és környékét a kanton (megye) védelme alá helyezi. Négy község területe volt részben érintve. A megyének már voltak ilyen védett területei, de ezek tavakat és azok környékét biztosították. A Bachtel tájvédelmi területtel a megyében először szándékoztak értékes hegyvidéket a beépítéstől megóvni. Minden esetre, a meglévő tájvédelmi területek zónálása és ezek védelmi rendeletei nagyban segítettek nekem a feladat megoldásánál. Március végére elkészült a tájterv is, két melléklettel, az egyik a természetvédelmi és tájvédelmi objektumok terve a másik az üdülő területek terve, amely az üdülésre használt és ajánlott berendezéseket is tartalmazta.

A Régió Területtervezési Bizottságában kilenc szakember volt, ebből hárman (erdészet, mezőgazdaság és természet- és tájvédelem) részemre a hangadók. Először beszámoltam a munkámról, majd bemutattam az eredményeket. Aztán jöttek a hozzászólások: kérdések és ajánlások törölni vagy kiegészítésre. Végül sza-

vázásra került a sor és a Bizottság elfogadta a terveket. Két hetem maradt a változásokat feldolgozni és az érvényes terveket grafikus ábrázolni. Egy rövid műszaki leírás elkészítésével befejeztem Wetzikonban a munkát. Kereken másfél évig voltam a Zürichi Felvidék tájtervezője. (2020. április 26, Zürich, Svájc)

ÉLETUTAK / ÉLETPÁLYÁK

Rétfalvi László: Tovább a Csendes Parton - 1982

Az egész 1982-es évet beárményolta édesanyám április 11.-ei váratlan halála. Utolsó levelét még január közepén írta, amikor arról számolt be, hogy apánk szemoperációja miatt neki kell ismét kezébe venni a tollat és hogy a 12 'hízó' etetését egymaga el tudja végezni és bátyám, aki két hetenként látogatott haza Budapestről is erőnlét és életkedv javulásról írt. De a rendszeresen visszatérő 'epebántalmái' és étvágytalansága hamarosan újra előtérbe kerültek és amikor az orvosok már nem segítettek március végén felvitték az Orvos-továbbképző Intézet korházába, ahol a diagnózis már menthetetlen állapotáról szólt. Egy hónappal maradt el 69. születésnapjától.

Terveink a hazalátogatásra már előrehaladott állapotban voltak. Mindannyian nagy várakozással néztünk elébe az öt éve váró vizontlátásnak. Lányaink nem győztek beszélni a korábbi fényképekről felidézett emlékekről és a várható új eseményekről. Hosszú mérlegelés után autóbérlés helyett autóvásárlásról döntöttünk, mivel a kiadás béli különbség, ha nem is volt csekély, de kezelhető volt részünkről. Bátyám pedig kész volt a 20%-os 'Forint részt' kigazdálkodni a náluk is szűkös lehetőségekből. Tervezett utunk előrevetített költsége ugyan tetemes volt és megérőltető, hisz kölcsönökért magas-kétszámjegyű kamatokat számoltak fel a bankok, de akkori hitünk képességeinkben azokat visszafizetni úgy tűnik korlátlan volt. Édesanyám temetésére már nem tudtunk időben hazaérni, de terveink a magyarországi látogatásra folytatódttak.

Az év reményteljes elvárásokkal indult. Munkakörömben egyre több teret kapott a bürokrácia és reményem abban az volt, hogy nagyobb bürokratikus hatáskörrel talán többet tudok tenni a számomra legfontosabb tevékenységért, a természetvédelemért. Előjáróban (mint utólagos bölcsesség) megemlíthető, hogy több hibát követtem el ekkortájt, amik közt a legnagyobb volt elmulasztani korábbi felelősség köröm legalább egy részének ideiglenes átruházását valamelyik beosztotomra. Mint már korábban is, azt hittem, hogy több időbefektetéssel mindent el tudom magam végezni. Szintén nagy hibának vehető 'sebezhetetlenségem'-ben való hitem és egyes kijelentéseim könnyelműsége. Mindig is hittem a szókimondó egyenes beszédben, amiben most is hiszek, de idővel megtanultam, hogy az akkor is fenntartható, ha néha, 'veszélyes' helyzetekben csendben maradunk. Nos, amikor a megbízott pozíciómban való kinevezésért lefolytatott februári interjúban azon erős érzésemnek adtam kifejezést, hogy nem tartom fontosnak szervezetünk 'végrehajtó' (enforcement) ágának fejlesztését, hisz azt kellőképpen végrehajtja az állami 'lovass rendőrség' (RCMP), olyasmit mondtam, ami ellenkezett az akkor már többnyire eldöntött ottawai pozícióval. Egy jól 'helyezkedő' bürokratának ilyesmit tudni kellett volna. Akkor nem gondoltam, hogy ez döntő jelentőséggel bír, mert további megbízatásaim a feltételezett úton haladtak. Kifejezetten ilyen irányú volt egy Kelowna, BC luxus hotelben tartott két napos 'helyzethez illő vezetés' (Situational Leadership) elnevezésű 'executive' képzés, amin igazgatónk kérésére vettem részt. Legnagyobb időigénnyel egy 'pénzügyi gazdálkodás' (Financial Management) nevű többhetes kurzus járt, de sok időt felemésztettek a különböző, városon-kívüli összejövetelekre való utazások is.

Februárban Ottawába, májusban London, ON-ba utaztam a regionális 'költöző madár' ügyvezetők üléseire. Az utóbbi esetben alkalmas volt a szervezők jóvoltából ellátogatni a Huron és Erie 'Nagy'-tavakat összekötő St.Clair tóhoz és a nemzetközileg fon-

tos 'költöző madár 'élettér' Point Pelee NWA-hoz, amely egyben Kanada legdélibb pontja is. Április első hetében, (bár a megelőző héten én is beteg voltam náthával keveredett mellkasi influenzával) a betegeskedő Gordon Stones helyében Quebec City, PQ-ba repültem a regionális igazgatókat egybehozó megbeszélésre.

Több okból maradt emlékezetes számomra a 'kibékít' látogatás. Az első este az évek óta gyakran visszatérő 'gyomorfekélynek' elkönyvelt fájdalmaim kiújultak és minden orvoslásra használható szer hiányában túrnöm kellett az agóniát, mivel összejövete-lünket egy 'Cap Tourmente NWA' közeli szállodában rendezték, távol minden zavaró körülménytől, de távol minden patikától is. A kegyetlen kínzó fájdalom egész éjszaka tartott s reggel, amikor hivatalos voltam együtt reggelizni (úgymond 'jobban megismerkedni') a nemrég kinevezett Bert Tetrault 'általános igazgató'-val, nem a legjobb oldalamat mutathattam. Az összejövettel fő témája, közreműködés a (főleg amerikai) kacsavadászok által fenntartott 'Kacsák Korlátlanul' (DU) szervezettel sem volt kedvenc témám, tehát keveset járultam hozzá a beszélgetéshez. Kedvesebb emlékként maradt meg a város, az európai 'óvárosokhoz' hasonló belső negyedében töltött idő barátságos francia nyelvű kanadaiak közt és a kitűnő ebéd. Hazautazásom után jött bátyám telefonhívása édesanyám haláláról.

Hivatalból kellett megjelenem a 'BC Wildlife Federation' Nainimoban tartott évi összejövetelén. A jelzett szövetség a vadászokat tömöríti egybe és erős politikai befolyással bír. Mint 'nem-vadász' talán kilógtam a sorból, de jó képet kellett vágnom az egészhez. Feltűnt a nagy hozzáállás béli különbség az itteni vadászok és a későbbi látott IWRB összejövetelen megismert európai résztvevők között. A kanadaiak majdnem kizárólag a préda terítékre kerülésének részleteibe voltak 'belefeledkezve'.

Májusban tartották Edmonton, AB-ban a 'Nemzetközi Vizimadár Kutató Hivatal' (International Waterfowl Research Bureau – IWRB) kihelyezett találkozóját. A jónevű, angol eredetű szervezet sok neves külföldi látogatót vonzott a részvételre. Hamarosan megtudtam, hogy Magyarországnak is van küldöttje és azonnal fel is kerestem Sterbetz István ornitológust, akivel ezután ottani legtöbb időmet töltöttem. Mindketten mutattunk érdeklődést a másik pályája iránt, találtunk kevés közös otthoni ismerőst és számomra hasznos volt ismerkedni egyes szakszavak magyar megfelelőjével. Elválásunkkor biztatott, hogy tervezett otthoni látogatásunkkor keressem fel őt Budapesten. Érdekes emlékként maradt fenn megfigyelésem, hogy Elk Island NP-i látogatásunkkor a résztvevők ugyanolyan érdeklődést mutattak az apró verébféle madarak, mint a gyakorta látott patás vadállatok iránt. Nagyméretű volt a május végén – június elején a Whitehorse, YT-ben tartott 'Federal-Provincial Wildlife Conference', ami évenként összegyűjti a vadgazdasággal foglalkozó föderális és provinciális bürokraták mellett a vadgazdálkodásban, de inkább a vadászatban érdekelt csoportosulások minden formáját. Kanada megosztott és idővel tovább osztogatott, a természeti kincsek feletti törvénykezési jogrendszere kifogyhatatlan alkalmat ad megbeszélésekre, vitákra és egyeztetésekre. A konferencia szintén kitűnő alkalom a nem-állami és magán szervezetek érdekeinek lobby-szerű érvényesítésére.

A sok 'hivataln-okoskodás' mellett alig maradt időm folytatni korábbi elfoglaltságaimat. A 'CVWMA-OC' összejövetelei folytatódttak, hol Crestonban, hol Vancouverben, minden alkalommal sürgetve, bátorítva a terület-felelőst az irányzott 'gazdálkodási

terv' elkészítésére. Sajnos nagyon lassú volt a haladás. Többször utaztam Qualicumba és Victoriába elősegíteni Neil Dawe kolléga részvételét a 'BC madarai' néven a Provinciális Múzeum által elkezdett nagyszabású könyv-kiadvány munkájában. Az 'RSCC' is tovább működött és legtöbb 'EIA' munka a felállított 'TF'-okon belül ment végbe. CWS munkatársaim a munkaterveik szerint folytatták tevékenységeiket, amelyek évi kiértékelése már kora tavasszal megtörtént. Ideje is volt a kikapcsolódásnak.

Július 9.-én indultunk régóta tervezett európai utunkra, lányaink saját útlevéllel, amit még az év elején beszerztünk, hogy őket Magyarországon a nagymamánál hagyassuk amíg mi Leonnal Erdélybe látogatunk. A repülőútról csak egy 'hazautazó' öreg (mostani korunkbeli!) New yorki zsidóemberrel való beszélgetésemre emlékszem az általa sajátosan 'Arafa...' -nak nevezett arabus vezető akkori tevékenységeiről. Ferihegyen, bármennyire is megkeményedett szívem a hosszú 'hontalanságban', sírva fakadtam rokonaim közt anyám nevének említésekor. Ott volt apánk, Gyuri szabadságon a katonaságtól, és apraja nagyjá, mert Ferkó korábban vásárolt Wartburgja mellett ott volt az újonnan beszerzett Lada is. Mindannyian Ferkó bátyám újonnan épített és még sok munkára váró, de nagyon tágas budai lakására mentünk, Jászberényt hagytuk a későbbiekre. A korábbi utunk óta eltelt öt évben bátyámék is igencsak szorgoskodtak a 'családi fészek' megteremtésén. Korábbi buda-tétényi szomszédjaikkal közösen kezdtek egy ikerlakás építésébe a Pálvölgy barlang felett Budán, aminek saját felét többnyire önkéntes, barátokkal 'kalákában' hozták össze'. Akkor úgy tűnt, hogy az igyekezet és az 'ezermesterség' családi tulajdonság és az utóbbit inkább anyai ágon örökölhettünk. Édesanyánk friss, a Jászberényi út melletti Új Köztemetőben lévő sírjának meglátogatása (saját kívánságára temették oda, hogy könnyebb legyen bátyáméknak - és nekünk is Kanadából - az odajutás) után 'hazamentünk' édesapámmal Jászberénybe és gyönyörködtünk a pompásan karbantartott 'mindenes' kertjében. Apánk ugyanis minden orvosi fenyegetés ellenére nem várta ki a hosszú pihenőt, amit akkoriban szükségesnek tartottak szürkehályog műtétje után és korai munkába állásával állandó kárt is tett látásában. A kert viszont meg lett művelve akkor és most is. Egyből felkerestük Varga Jóska fafaragó barátunkat, megérdeklődni a korábban megrendelt 'Hadak útja' témájú faragás állapotát és meglepődve láttuk, hogy az kész lesz hazautazásunk idejére. A városban éppen 'kirakodó' vásár volt, sok látnivalóval mindannyiunk számára. Célzatosan és véletlenül is találkoztunk több régi baráttal, volt iskolatárssal. Feltűnt, hogy még nekem nehezemre esett nevekre és kapcsolatokra emlékezni, addig ismerőseimnek nem voltak olyan problémáik. Kimentünk Jákóhálmára bejelentkezni Gyurkó (Dezső) Áginál, aki fáradhatatlan

rendezője volt minden osztály-találkozónak és időt töltöttünk közeli (helyben is) barárainkkal, a Telek családdal.

Hamarosan ismét fel 'Pestre', először tisztelet látogatásra Leone sógorának családjához Kőbányán, majd unokatestvéreim és nagynéném jöttek sorba. Máli már betegeskedett, de nagyon büszke volt 'Kis Kati' lányának újdonsült anyaságára. Másik nagynéném Pannit, Pityu fiát és Zsuzsi lányát csak a kis Ákos-tól elkísérve látogattuk meg, mivel bátyám korábbi 'súroltsága' még mindig tartott. Az is feltűnt akkor, és ma talán még tisztában, hogy valami oknál fogva szűkebb családunk nem tartott szoros kapcsolatot a rokonokkal. Talán másképp viselkedtem volna én, ha 'otthon' maradok? Későbbi jelentősége révén megemlíthető a margitszigeti uszoda látogatása, mert annak gondnokja volt Gyurink 'kiválasztottjának', Zsuzsinak családja.

Két nagynéném rövid látogatása után hamarosan kapcsolatot teremtetünk Sterbetz Istvánnal és rajta keresztül volt soproni kezdő évfolyamtársammal, Simkó Józseffel Miskolcon. Jóska jól emlékezett rám, örült kapcsolatunknak és azonnal meghívott, mint az OKTH ottani igazgató-helyettese egy Aggtelek-Jósfafő kirándulásra. Nem jártunk még arra, örömmel vettük az alkalmat. Mielőtt 'hazamentünk' Berénybe, megegyeztünk Ferkóval, hogy indulásunk napján Mezőkövesd 'bejáratánál' találkozunk - meg-

várva a később érkezőt - együtt folytatni utunkat Miskolc felé. Indulásunk időpontját csak úgy nagyjából határoztuk meg, ezért szinte hihetetlen volt, amikor a 31-es út és a 3-as főút csatlakozásához Füzesabonynál szinte másodpercre egyszerre érkezünk. Nevettünk, de jó érzéssel töltött el a véletlen ilyen játék. Simkó Jóska és kísérője 'park naturalist' múltomat megszegyenítő lelkesedéssel és pontossággal mutatták be a természetvédelmi terület értékeit és kalauzoltak végig a barlang komplexum igazán csodálatos és egyedi tereptárgyai között. Aggodalmunk csupán a gyéren öltözött gyerkőcök megfázása volt a kinti hőt felváltó hűvösség okán. Nem emlékszem hol szálltunk meg éjszakára, de nem voltunk sietősek visszautunkon sem, sok volt a látnivaló és elra-

gadó a táj. Szilvásvárának vettük utunkat s annak környékén elidőzve megint töltöttünk egy éjszakát valahol és harmadnap Egeren, Gyöngyösön (ahol elváltunk bátyáméktól), Jászárokszálláson keresztül értünk haza Berénybe. Apánk szakács tehetségét latba vetve, egy cifra 'francia saláta' tállal várt bennünket. A hét végén már ismét Ferkóéknál voltunk, készülni Erdélybe tartó utunkra. A nagylelkű Gabi felajánlotta lányaink felügyeletét távollétünk alatt és Ferkó jelentkezett kísérőnek, nehogy 'bajunk essen' a barátságatlan Romániában (volt azzal tapasztalatuk pár éve, amikor először merészkedtek vagy lett lehetőségük oda utazni). Gyorsan a Nyírségbe értünk és a főútról Nyírbátor látogatása kedvéért letérve hosszabb utat tettünk meg esti szállásun-

kig Mátészalkán, ahol Ferkó régi MÁV-os kapcsolatait kihasználva az állomás épületében szerzett szobákat. Sajnos nem sokra emlékszem a városról, csak szülővárosának nevének kiforgatásával Zalka Máté-ként, a spanyol polgárháborúban elhíresült 'balos hős' neve jut eszembe. A nyírbátori kitérő pedig bátyám kifogyhatatlan történelmi érdeklődése és a 'Báthory-ak' egyik fészékének felkeresése érdekében történt. Tényleg impozáns a vármaradvány és a közelében felállított sudár 'székelykapu'. Korán reggel Csenger-nél léptünk a Romániához tartozó területre. A magyar határőrség már 'civilizált' módon kezelte áthaladásunkat és figyelmeztettek a 'másik oldal' érzékenységre minden magyar propagandának vélhető anyagra, de a románok (bár azok is többnyire magyarok lehetek) korábbi 1967-es osztrák-magyar határemlékeinket idézték fel. Barátságosan a legenyhébb kifejezés, ami eszembe jut. Valahogy elkerülhette figyelmüket Ferkó 'Utazások Erdélyben' című könyvecskéje, mert Szatmárnémetiben azt böngészve többen megszólítottak, hogyan lehet olyant szerezni. Különbön is az volt általános érzésünk, hogy még mindig magyarok közt vagyunk. Máramarosszigetre érve egyből a Malomkertben lévő, még a '40-es magyar időkben' tetszetős stílusban épült szállodához vezettünk, ahol minden előfoglalás nélkül kaptunk szobákat. No de a szobák! Kérdésessé vált, hogy hányan aludhattak az ágyban a legutóbbi lepedőcsere óta és a magunkkal hozott 'WC-papírt' is féltve kellett őriznünk. A fürdőszobában nem lehetett zuhanyozni, de a WC-kagylóban meleg víz folyt! És az étterem? Étlap hiányában a pincér a tisztátlan papírasztalra írta golyóstollal az egyedüli kapható ételt: valami híg folyadékot és durva fűrészpör-kinézetű (és izű!) keveréket. Többet ott nem is próbálkoztunk. A főtéren üresen tátongtak az üzletek. Sétánk közben elmentünk egy húsbolt kinézetű üzlet mellett, ahol több ember cipekedett zöldes-kékes színű és büzlő nagy húsdarabokkal az üzlet és az előtte parkoló teherautó között. Az hittük viszik el és mondtuk megrovoán, hogy „még a jó húst is hagyják megromolni”, de a hamarosan gyülekezők közölték velünk, hogy a szállítmányt nem viszik, hanem hozzák a boltba! Lehetne folytatni a látottakat!

Másnap felkerestük Szabó 'Jolánka nénit', volt közvetlen szomszédunkat, anyánk valamikori jó barátját és fel kínált ebédje hasonló volt minőségben a szállodai étterméhez. Férje, Bálint bácsi halála óta csak a nyugdíj töredékét kapta. A 'Caucescu-kor' kelles közepén rettenetes szegénységben élt, szomszédjaihoz hasonlóan. Rajta keresztül ismerkedtünk meg újra az ugyanazon utcán lakó, nálunk csak pár évvel idősebb Karácsonyi Jancsival és családjával. Emlékezett ránk a régi időkben és nem tudta hogyan járjon a kedvünkbe. Feleségével érsködtek, hogy hagyjuk a hotelt és szálljunk meg náluk. Látva az általános szegénységet, mi szabadkoztunk minden ajánlattól. Legemlékezetesebb a tyúk volt, amit a feleség kedvünkre feláldozott 'paprikás csirkét' készíteni minden erőteljes ellenkezésem ellenére. Már készült a csemege étel, amikor mi saját unszolásomra 'szedtük sátorfánkat' és mentünk tovább. Tudom, hogy sértő lehetett hirtelen távozásunk, de nem lettem volna képes - Leone és Ferkó is később egyezett velem - 'elenni előlük' a ritka falatokat. Biztos, hogy egy csepp

sem veszett kárba.

Délkeletnek vettük utunkat a Visó völgyében és Borsa után valahol a 'Radnai hágó' közelében hagyhattuk el az '1000 éves magyar határt'. A moldvai táj csak kis településeinek többszörnyű ortodox templomaival különbözött a korábban látottaktól, az útménten bandukoló vagy az útszéli árkokat kaszáló emberek kinézetében nem. Bementünk az egyik nagyobb templomba, aminek belső falai feleségem nagyanyja által Csernóca környékéről küldött erős-sötétszínű gyapjú szőttesekhez volt nagyon hasonló. Békásnál hamarosan vissza is tértünk a magyarlakta területre, a történelmi Erdélybe. A Gyilkos tó környékén meg is álltunk és kis faházikó-szerű építményekben béreltünk szállást. Ne emlékszem az étkezési lehetőségekre, de javulhatott mert nem haltunk éhen. Másnap folytattuk utunkat át a Görgényi havasokon Gyer-gyószentmiklósig, onnan nagy kerülővel le Csíkszeredáig, tovább Székelyudvarhelyre, majd fel északnak Szovátaig. A kerülőt a történelemből ismert Madéfalva és a nagyszámú székelykapuiról híres Méréfalva kedvéért tehetjük meg. No meg a Tamási Aron emlékművet és emlékparkot is látni akartuk a közbeeső Farkaslakán, hogy ne említsem a mindenki által ismert Korondot. Fényképeimet nagyítóval vizsgálva találtam rá az egyik 'kirakodós' ház 'cégér'-én a Józsa Lajos névre, aki gondolom a 29 évvel későbbi látogatásunk kori Józsa János valamelyik felmenője lehetett. A korongozás úgy tűnik ott generációról generációra száll. Mentünk tovább Szováta után keresztül Marosvásárhely felé. Lehetett részletes térképünk, mert könnyen megtaláltuk a mellékúton megközelíthető Nyárádszereda falut, ahol Ferkóék korábbi (1976-os) erdélyi útjukon megismert fiatal orvos-gyógyszerész házaspár szülei laktak. A címet még a szigeti kórházban kaptuk meg, ahol bátyám érdeklődött ismerőse után. Bátyám mostani véleménye szerint 'jól szituáltak' lehetek a szülők, mert fel kínált ebédjük messze felülmúlta utunk korábbi ételeit. Emléknek maradt meg a kenyérré kenhető 'padlizsán-krém', ami mindegyikünknek ízlett. Amikor említést tettem faragások iránti érdeklődésemről, távozásunk előtt a ház 'feje' elvitt egy magyar jól beszélő román faragó ismerősehez, akitől vásároltunk is egy 'művet'. Késő délután értünk be a 'székely fővárosba' és sietnünk kellett szállást találni. Útmutatónk segítségével találtuk meg a 'kemping' területet, ahol kis szobákat is lehetett bérelni. Már sötétedett, amikor a pénztár előtti sorbaállás közben valaki ránk szólt, hogy beszéljünk románul! No, több se kellett a körülöttünk lévő, túlnyomóan magyarnyelvű várakozóknak, hogy kemény hangon, románul ráripakodjanak a megszólalóra. Sajnálatos, hogy legrészletesebben megmaradt ottani emlékeink a kis, félig földbevájt szállásnak szánt, általam már akkor 'kutyaházaknak' keresztelt 'A-tetős' építmények és (főleg) a használhatatlan állapotban lévő 'budik' voltak. Azok állapota nem a büzön múlt, ami áthatotta közvetlen környékét, hanem a hegyéretű kúpon, ami betakarta az eredeti - ha volt egyáltalán olyan - ülőkéit. Megközelíthetetlenül folytán lett használhatatlan. Leone elmondása szerint a női WC még borzalmasabb volt.

Ezekután a másnapra telefonon megbeszélte találka Ádám Erzsébet színésznővel, akit az év januárjában ismertünk meg Vancouverben, É-amerikai (talán csak kanadai) túsorján, vesztett valamit 'aurájából'. A találka viszont sikeres volt. A csinos és bájos 'Böbe' időben megjelent és barátságos, közvetlen modora megnyerte tetszésünket. (Mégkérdezte, hogy tudjuk-e mi a különbség a 'demokrácia' és 'népi-demokrácia' között. Gondolom a válasz mindenki előtt ismeretes, tehát nem ismételtem. Talán még bátyám is, aki ismert volt 'disznó' viceceiről, elpirulhatott hallatán). A művész nő ismert lehetett helyben, mert ahogy a színház előtt diskuráltunk, több járókelő megbámulta és sokan üdvözölték is. Egy ismerőse pedig csatlakozott is hozzánk és Ferkótól 'elkunyeralta' a hó alatt tartott útkalauzt. Bátyám szívesen adta, mert már nagyon a hazafelé úton voltunk. 'Privát dolgainkat' elvégezhetjük a városban, mert estére még visszatértünk a kutyaházakhoz, hogy másnap korai kezdéssel időben hazaérjünk. Kulozsvárott is csak futólag álltunk meg a centrumban, viszont

sok időt vesztettünk a Bors-Ártánd határon. Azért írom egybe a két falut, mert a határállomás is egybe volt építve – szerencsénkre! Odaérkezésünkkor, a magyar rendszámot látva egyből az 'üres' sávra irányítottak, de amikor bátyám magyar útlevél után odanyújtottam kanadai dokumentjainkat, a határőr mintha darázs csípte volna meg, egyből elkapta a kezét, hagyva azokat a földre hullani. Mindketten elkezdtünk kiabálni, a határőr valamit románul, én pedig magyart angollal keverve 'szidtam' felmenőit (az anyai ágon), hogy miért dobja a lucskos aszfaltra hivatalos iratainkat. A ricsajra több egyenruhás, köztük magyarok is, sereglett körénk és egyikük halkán közölte, hogy csak húzódjunk át a mellettünk lévő sorba és minden rendben lesz. A hangoskodó azt követelte, hogy menjünk a sor végére, ami 'több tucat német rendszámú VW buszból állt, órákon át várakoztatva azok tulajdonosait (állítólag csak úgy 'heccből')'. Szerencsénkre a szűkös hely és a mögöttünk érkezők miatt meg nem fordulhattunk, így a halkán beszélő által mutatott helyre, a sor elejére kerültünk és ha idővesztéssel is de átjutottunk a magyar oldalra.

Bár Leone bűnösnek érezte magát egy hétre hátra hagyni lányainkat, érkezésünkkor még 'bűnösebb' lett, amikor megtudtuk, hogy Tisa távollétünk alatt kegyetlen torokgyulladásban szenvedett. Szerencsére érkezésünkkor már minden rendben volt. Egy nap múlva mentünk is le Balatonalmádiba az egész 'pereputtyával', kihasználni a magyar tenger adta lehetőségeket. Az történt ugyanis, hogy röviddel hazaérkezésünk után kapcsolatot teremtetünk Józsa Ferivel és Julikával, a kanadai Józsa család rokonával, átadni a Laciék által küldött ajándékot. A barátságosság úgy tűnt rokoni vonásuk, mert Feriék egyből meghívták mindannyiunkat megszállni balatoni villájukba. Ilyen ajánlatot nem lehetett kihagyni. (Mivel négy évvel később hasonló szerencsében volt részünk, a két balatoni 'üdülés' összekuszálódik fejekben. Nincs semmi adatom, fényképem, sem specifikus emlékem az 1982-es esztendőről, de biztos jól éreztük magunkat).

Emlékszem viszont visszatértünk után a Gyurkó (Dezső) Ági és férje Laci által adott pazar vacsora összejövetelre, Berénytől csupán 15 perces autóra lévő jákóhalmi házukban. Szintén meghívtak voltak jó barátaink a Sass, a Rideg, a Telek házaspár és kellemes meglepetésként régi gimnáziumi szerelmem (Koncsek) Panni (akit 1967 óta nem láttam) és férje Gellért Jancsi Budapestről.

Sass Zoli, akivel valamikor együtt madarászunk a jász határban állatorvos lett és madármegfigyelések mellé a vadászatot is felvette kedvenc foglalkozásai közé. Még azon hétvégen meglátogatt bennünket új feleségével és a mieinkhöz hasonló korú két kis szöske lányával. Büszkén közöltem vele közelgő látogatásomat Dévaványára, a magyar 'puszták' jellegzetes nagytestű madarának, a tűzoknak 'Tájvédelmi Körzet' néven megőrzött területére. Előre elrendezett módon, pesti lakásánál találkoztam Sterbetz Istvánnal, a tavasszal Kanadában megismert tűzok-specialistával és mentünk együtt a nagy madarak megcsodálására. Mint Alföldön született ember természetesen veszem a horizont majdnem végtelenné tevő nagy sík területek vonzó erejét, fokozva érezni azt többé-kevésbé 'eredeti' természetességében, látni benne más-más már kipusztult 'eredeti lakosait' pedig különös 'vizuális-érzelmi' csemege-csomagként szolgált számomra. Pedig ez csak a kezdet volt. Északnak vett utunkon a Hortobágy felé, a széles látkép, településekkel tarkítva folytatódott. A Nemzeti Parkban találkoztunk annak vezetőivel (Salamon F, Aradi Cs, Kovács G) akik elkísérték és bemutatatták természeti ékességeiket. Olyan sok volt a látnivaló, hogy emlékeim összekuszálódnak, nem tudom már kibogozni a részleteket. Erősen emlékembe vésődött viszont annak a maguk közt is különleges 'szentélynek' tartott színhely képe, ahová 'környezetileg álcázott' folyosón jutottunk be. Egy nagy kiterjedésű, főleg náddal borított vizes terület közepén lévő megfigyelő-kunyhóba, ahol szó szerint az elegáns kócsagok, vitatkozó récék és búvárkodó vöcskök között találtuk magunkat. A már több mint öt éve csak a kanadai vizes élőhelyek megmaradásának érdekében folytatott munkálkodásom céljának megtestesí-

tését láttam a mesébe illő madárparadicsomban. Sajnos öröm is vegyült ottani tapasztalatomba. Esti szálláshelyünkön találkoztam egy ismeretlen hivatású alkalmazottal, aki megtudva háttéremet egyből hivalkodott 1956-os soproni határőr éveivel és kifejezetten fenyegető hangon beszélt velem. Csodálkoztam is, hogy a nála magasabb beosztású kisérőim nem 'tették helyére' az illetőt. Aktivitásokban forgalmas heteinknek hamarosan a végére értünk. Budapestre visszatértem estjén kivezettünk, utunk egyedüli kulturális eseményére, egy Beethoven Est-re Martonvásárhelyen, majd a hétvégére mindannyian le Berénybe egy 'búcsú' szalonnasütésre szüleim kertjében. A táborüzés ötlet sikeresnek bizonyult. 'Papánk' egyáltalán nem bánta téli tüzelője egy részének felhasználását és talán ő volt a legboldogabb résztvevő. Ott volt családjának apraja-nagyja mellett Gyuri 'jövedőbelije', Zsuzsi. Ott volt fafaragó művészbarátunk Varga Jóska és felesége Juci és ott voltak Telek Béla és Éva, akik még akkor végezték a Tanítóképzőt amikor felvételi tárgy volt az éneklés, tehát nem volt véletlen, hogy ők vitték a primet a nótázásban, a szüleiktől örökölt jó hangú Éva és a szintén Zsuzsa lányakkal egyetemben. Édesanyánk sírját többször meglátogattuk és kislányaink minden alkalommal gondosan meggyomlálták a díszesen benövényesített halmot. Augusztus 17.-én indultunk vissza Kanadába. A repülőtérről futópályát elhagyó gépünk pontosan a Köztemető azon része felett haladt el, ahol 'Anyukánk' sírja volt, alkalmat adva mindannyiunknak egy utolsó búcsú-íntegzésre.

Még aznap megérkeztünk Vancouverbe. Korábbi európai útjainkról visszatérve mindig az azonnali munkába állást választottam, hogy az elfoglaltság könnyebbé tegye a 'jet lag' elviselését, ezáltal azonban több napot kellett szánnunk annak elmúlására. A viszontlátás örömeiben osztozkodtunk Dugó kutyánkkal és a gondozását ellátó kanadai nagymamával, aki távollétünk alatt házukba költözött és Sylviával, aki pedig a napi sétáltatást vállalta. Munkahelyem maradt a korábbi helyzet, de a gyakori utazások ritkultak és a rutinszerű EIA összejövetel talán gyakoribbá váltak. Emlékezetesebbek a családi összejövetel, főleg Józsaékkal, elmondani élményeinket, kalandjainkat az útról és összehasonlítani azokat az saját egy évvel korábbi útjukon történetekkel. Sok időt töltöttünk a közeli tengerpart homokján és egyik hétvégen túrára mentünk a Howe tengersizoros melletti hegygerincen haladó ösvényen. Lányaink születésnap 'party'-jai iskolatársait egyre nagyobb számban hozták össze és a sok vidámságból nagyobb családunk minden tagja kivette részét. Karácsonykor ismét összekötöttük a két 'hosszú hétvéget' szabadsággal és megtartottuk korábbi szokásainkat a családi látogatásokkal. Az év nagyon jelentős lépése volt számunkra kölcsön venni a nagymama megtakarított pénzét és kifizetni vele bank adósságunkat, miáltal megszűnt házuk jelzáloghitel-terheltsége. Igaz, hogy nagyobb összeggel kellett havonta előrukkolnunk, de tudtuk, hogy az a pénz jobb helyre megy. (2016 február 15, Vancouver, BC)

Szabó György: Újra iskolában

A Pitt folyó torkolatánál már várt ránk Ute bátyja, Detlef és Ute barátnője férje, Arthur egy teherautóval. Hárman gyorsan beraktuk a butorokat a teherautóba és gyors iramban igyekeztünk új lakásunk felé, ahová megérkezve még naplemente előtt sikerült bepakolnunk mindent. A sikeres munka után még volt idő egy-két üveg sör elfogyasztására is.

A berendezkedés már valamivel lassabban ment, azért túl sok gondot az sem okozott és két nap múlva már szinte minden a helyére került. Hosszú hétfője volt, hétfőn a munkát ünnepeztük. Kedden pedig kezdődött a tanítás.

Bizonyos szorongó érzéssel vittem át Carolt Mrs. Runge házához. Egy részt, hogy milyen sikerrel tudom ott hagyni, hiszen még soha nem volt távol tőlünk és mindössze 16 hónapos volt, másrészt a magam szempontjából milyen érzés lesz beülni az iskolapadba és tanítás után leülni és tanulni a napi anyagot.

Carol ijedtt arccal nézett utánam, mikor ott hagytam Mrs. Runge-val. Nagyon bántott a lelkiismeretem miatta, de sajnos most ezzel nem volt időm foglalkozni. Drága kicsi lányom! Valjon milyen napja lesz? És nekem, miféle osztálytársaim lesznek? Valószínűleg fiatal gyerekek, akik éppen befejezték a középiskolát és tovább tanulnak. Ahogy összegyűltünk az osztályretomban és körbe néztem, többnyire elég pontos volt a elképzelésem, kivéve három egyént, akik idősebbnek tünnek mint a többiek. A délelőtti folyamán két részre osztott az időnk: az első felében a már ismert Mr. Geoff Bateman változta fel a tanmenetet, miszerint három hetenként lesz egy-egy tantárgy a robbanómotorok működéséről és a harmadik hét végén lesz egy írásbeli vizsga, aminek az eredménye természetesen beszámít majd a végzési eredménybe. Itt aztán kihangsúlyozta, hogy a Közlekedési Minisztérium rendelete szerint 70% az, ami a minimum követelménynek felel meg, ugyanis itt utasok százainak biztonságáról van szó minden nap és nem fogadható el felületes felkészültség azok részéről, akik a munkájukon keresztül ezt a biztonságot szolgáltatják. Tehát, 70% az, ami ezt az alapvető felkészültséget jelenti, kevesebb bukásnak számít, és általában a vállalatok nem nagyon örülnek, ha túl közel kerül valaki a 70%-hoz, bár természetesen még elfogadható.

A második évben a gázturbina hajtóművekkel fogunk foglalkozni, jelentette ki Mr. Bateman, ugyanis az lesz a jövő erőforrása a keres-

kedelmi és civil repülőgépeknek.

A délelőtti második felében Mr. Cy Tinley mondta el, hogy ő fog leadni minden mást, ami a hajtóműveken kívül van: futóművek működéséről, elektromos rendszerek, biztonsági berendezések, tűzjelző rendszerek, oxigén és egyéb rendszerek működését. Talán egy órával mentünk bele a délutánba és az első napra be is fejeztük az eligazítást. Másnap azonban már kezdődik az igazi munka.

Siettem vissza Carolhoz, ugyanis egész idő alatt az járt az eszemben, hogy ugyan miképpen alakult a helyzet Mrs. Runge-val. Az ajtóban üdvözölt és azonnal előadta, hogy ahogy elmentem Carol leült egy kis székre, amit ő adott neki, és azóta ott ül és csak maga mellé mered, nem szól semmit, nem vett el semmit, amivel kínálta és csak ott ül. Ahogy beléptem a szobába, felpattant a székről és szinte a nyakamba repült és szorította, szorította a kis karjával, de úgy, hogy soha-soha nem fogja elengedni. Drága kicsi lánykám! A kicsi fejében biztos az ment végbe, hogy talán örökre elhagytam. Nem szólt egy szót se egész úton hazafelé. Csak mikor hazaértünk jött meg a hangja és kérdezte, hogy az anyja is meg fog jönni? Persze ő oda volt állás keresésre (amit azonos módon talált is a Bank of Montreal-ban, nem is túl messze a lakásunktól). Mikor megjött Ute, már minden helyén volt. Este próbáltam elmondani neki, hogy másnap is ugyanaz fog történni, de hogy megértette vagy nem, nem voltam benne biztos.

Másnap, mikor magára hagytam Ami-val, csak nézett utánam, szinte nem hitte, hogy ugyan azt teszem vele, mint előző nap. Azért annyit változott a közérzete, hogy elfogadta Ami-tól, amivel kínálta, úgy hogy nem koplalt egész nap. Mikor után a nap végén újra megjöttem, újra anyakamba ugrott és ülelt megint, de mintha kezdte volna megérezni, hogy a nap eltelte után újra megjövök és nem hagyom magára.

Kedves Laci! Ennyit tudtam írni július végéig. Kár hogy nem tudtam folytatni. Nem valószínű, hogy egyelőre lesz változás a minőségében vagy gyorsaságában, minden betűt külön kell formálnom, sajnos, így nem sokra haladok, tehát valószínűleg befejeztem a Kapocsba való írásomat. Kár! Pedig lett volna még mit írni! Üdvözöllek, Gyuri' (Közel két hónapja Sz. Gyuri egy TIA-on [Transient ischemic attack] esett át. A Szerk.)

Markó Imre: Emlékek ifjúságom arany korából

Tisztelt Főszerkesztő! Itt küldöm a legutóbi 'gyöngyszemeket' ifjúságom arany korából. Ahogy említettem, igyekeztem ezekben a történetekben is mellőzni a tagadó kifejezéseket - ne, nehogy, nem, se, sehogy, stb és az angolból átvett latin és más nyelvből származó szavakat a magyar nyelvtan szabályai ragozásával. Megállapítottam, hogy a 'tisztá' magyar sok kifejezésnek elveszti az ízét. Így a következőkben 'megengedem' magamnak a szavak szabadabb használatát. Azt pedig kétségtelenül bebizonyítottam, hogy nagyon sok idegen szó használata nélkül is lehet magyarul értelmesen fogalmazni. Ajánlom a Kapocs többi írójának is. Írjon valaki magyarul vagy angolul, csak helyesen. Ha a cikk némely tartalma véleményed szerint égeti a nyomdafestéket, csak hagyd ki. További egészséget és lelkesedést kívánok a Kapocs szerkesztéséhez. Üdv, Csумы

The Russians are coming - jönnek az oroszok. Mint emlegettem (K65:13), a Vörös Hadseregnek három napig tartott Gödöllőt elfoglalnia december 10 és 12 között. Anyánk 12-én délután leste az ablakból, hogyan hátráltak a németek fától fáig. Reggelre pedig apró mongol képű kiskatonák csoszogtak az oszágúton posztó csizmájukban nyugat felé, annak ellenére, hogy enyhe napos idő járta. Most megértem, hogy mivel Moszkvában akkoriban még igazi tél dült, ahhoz alkalmazkodva öltöztek. Hitler pedig megtagadta tábornokainak kérését téli öltözékre októberben, mert a müncheni Oktoberfest alkalmával még szép vénasszonyok nyara uralkodott 1941 őszén. Ez is hozzájárult a nagy veszteségekhez Sztálingrádnál. Csak a későbbi napokban kezdtek a megszálló csapatok látogatást tenni a lakosságnál. Elvitték az ébresztő óránkat, anyánk 'kicsi' óráját, nagyapánk első világháborúból maradt pisztolyát - minden herce hurca nélkül! Az aknavetőkkel még két hétig folyt a belövés. Egy akna az

ebédlő szoba tetején és a menyezeten keresztül a padlóba fúrodott felrobanás nélkül. Apánk lapátra vette és kidodta az ablakon a sárba! Egy másik akna a ház tűzfalába csapott és a légnyomás szétértúrta a cserépeket, amit mi hárman, a 'nagyok', Jóska, Laci és jómagam tereleztünk vissza helyükre. Ugyanis a cserép tartó lécek a mi könnyű súlyunkat 'szó nélkül' elviselték. Egy akna pedig a baromfi udvarban halálosan megsebzett minden tyúkot, kakast, kivéve négy tyúkot és egy kakast. Karácsonyra felköltöztünk a pincéből. Mikor Pest 'felszabadult' a menekülés iránya megváltozott kelet felé. Mivel a mi házuk kéménye füstölt a község nyugati szélén, hetekig minden estére megtelt 'vendégekkel'. Gödöllő majdnem 30 km-re fekszik Pestől - jó egy napi járásra. Mivel volt 10 mázsa krumpli a pincénkben és 10 mázsa gabona a padláson meg két disznót öltünk le korábban, mindenkinek jutott vacsora tekintettel anélkül, hogy tudták-e viszonyozni valamivel. Említettem a K65-ben, hogy apánk igazi keresztény elvek szerint élt. A legnépesebb 'vendégeket' az Ádám család képezte: kilenc gyerekek tértek vissza a menekülésből február végén. Kató néni apánk elődjének volt egyik lánya, férje a polgári iskola igazgatója, így jó viszonyt tartottunk. Kb három hétig tartott nekik összeszedniük elég lakás berendezést ahhoz, hogy haza térhessenek. Közbe mi meg örültünk a játszótársaknak, mivel kb. egyidősek voltak az Adán gyerekekkel. Étekeshez sorbaálltunk svédasztal módjára. Közben a 'felszabadítók' szerettek látogatni meghívás nélkül. Mikor alkalmatlannak találtuk látogatásukat, zárt ajtó mögött üvöltöttünk kórusban, hogy "patruj segítség". A patruj sohse érkezett meg, de a kiabálástól legtöbb látogató kedvét vetve tovább

állt, kivéve Ivánt, aki be is törte a bejárat vastag ajtaját és utána segített is mejavítani, nehogy garázdálkodni szándékozó bajtársai is betolakodjanak. Másnap délben evés előtt körülnézett, kivette a keresztet az inge alól és elmondta az asztali áldást. Utána pedig apánkkal elbeszélgetettek. (Apánk tót gyerekekkel nőtt fel Kiskőrös környékén és németül is tudott valamit mint korosztályában mindenki, aki járt középiskolába). Iván haverunk: "vojna nye chorosoj; ja kaput, ti kaput, Sztalin, Gitler nye kaput, stb. Ha valami bajuk van egymással, ahelyett, hogy mi vesszünk el, kéne egy nagy körbe leülnünk, a puszkáinkból mágiát raknánk és néznénk a két ellenséget viaskodni. Amikor végeztek, mi csak hazamennénk a családjainkhoz". Ilyen egyszerű és bölcs ötletet csak ettől az 'ellenségétől' hallottam. Egyszer mikor a 'vendégeskedni' szándékozó katonák feladták szándékukat és eltávoztak, abbahagytuk a 'patrujozást', a 17 hónapos Gabi feltápaszkodott a kiságyában és folytatta: "pappúj, pappúj!" Nyilván élvezte a kórust. Mint később kiderült, neki volt a legszebb éneklő hangja. Lassacskán a katonák házba tolokodása alább hagyott és áprilisban az iskolákban elkezdődött a tanítás - na meg a tanulás júliusig. Utána Csengődre mentem nyaralni Markó nagyszüleinkhez Lacival. Nagyapa öccse, Jani bácsi befogott bennünket a több hektós boros hordóinak kisikálására, mert mint gyerekek (Laci 11½, én 10 éves) befértünk a hordók alján lévő ajtókon. Az egész napos munka miatt a fejembeszállt a borgóz és estére megbetegedtem. Akkor még az allergia tünete ismeretlen fogalom volt az átlag emberek számára, pedig nyilván allergia miatt lettem beteg. Nagyanya meg megragadta az alkalmat Jani bácsit jól leszidni: "az a bolond Jani!". Általában úgysis rossz viszonyban voltak. Érdekes, hogy Jani bácsi felesége Margit volt (Gitta hivatalos neve is) és volt egy Markó Imre nevű fiuk, aki pár évvel születésem előtt húnyt el 24 éves korában, úgy tudom, hogy fehérvérűségtől. Magyaróváron végezte el az akadémiát és gazdász tervei voltak. A keltető gépe még tizenvalamennyi év után ott állt a folyosón használatlanul. Az apró baromfi, főleg a csirkék kedvelését lehet, hogy az első M. Imrével közös génekből örököltém. Margit néni mindig a kedvembe járt. Mikor a bal mutató újjamat 'jól' megvágtam örölt paprikát hintett rá, hogy elállítsa a vérzést. Azt olvastam később, hogy a paprikában lévő C-vitamin meg segít a seb ferőtlenítéséhez. A vérzést hamar megállította, mivel fel is szívta. Erre érdemes emlékeznetek! Mivel mindenütt hullák lepték el a tájat, a fertőzések is nagyon elterjedtek. Nekem a jobb sípcsonton keletkezett egy nagy kelés, amit több hetekig gyógyítottam paradicsommal és akáclevéllel. (Itt Amerikában az akáclevéltől csak jobban elmergesedik a kelés.)

1945 őszére a 'Nép' átszervezte az iskolai rendszert. Az egyenlőség nevében megszűnt a gimnázium első négy éve, a polgári mindenestől és a nyolc osztályos általános iskola lépett érvénybe. Ennek következtében akik a negyedik elemi végezték be 1945 őszére, gimni helyett az általános iskola V. osztályát kezdték. Viszont a premontrei inrétet megtartotta a gimni régi I. osztályos tanmenetét. A két csonkított tanév (1943/44 és 1944/45) után sokunk nehezen tudta követni a gimni tanmenetét. Annak ellenére, hogy nyögtünk - legalábbis én - a latin segített a magyar nyelvtan megértéséhez. Olvasásból nehezen sajátítottam elő a tudományt. Földrajzban leírásból kellett tanulunk a Kárpátok hegyláncait - térkép helyett. 3/4 évben intőt is kaptam földrajzból. Otthon jött is a letolás. Hiában mondtam, hogy az osztályfőnök, aki a földrajzot tanította, igazságtalanul bánt velem. Szerencsémre VI. osztályra új osztályfőnököt kaptunk és mit ad Isten: kitűnő átlaggal végeztem. Otthon az elismerés elmaradt. A VII. osztály végén a premontrei pap osztályfőnökünk bejelentette, hogy a rend tagjait elhurcolják, mert erkölcsös, jó magyaroknak neveltek belőlünk és ez ellenkezett a Nép terveivel. Az egész osztály bögött mint a szomjas marhák egy foró hortobágyi nyáron. A VIII. osztályt állami iskolában folytattuk: 64-en a fiú és 50 valamennyi lány osztályonként, egy nő osztályfőnök vezetése alatt. Na ezt fontolják meg a sírátkozó észak-amerikai iskola irodák hivatalnokai. Viszont akkor még volt fegyelem az iskolákban. Ezek az idők még akkor 'dúltak' mielőtt a kisdiaokok polgári jogai a tanításnál fontosabbá váltak. Az egyik régimódú tanár különösen gyakran 'sértegette' a rendbontó diaokok polgári jogát és lehodta őket. Két

példa maradt meg az emlékezetemben: "Prokop (később Rédei Józsi osztálytársa is lett), te ló, kiváglak, te barom!", a másik: "Szedő, te állat, pucujj innen kifelé!" Ezekon évekig röhögünk. Évvégefelé a továbbtanulás lehetőségei foglalkoztatták a tanulókat. A latin tanár alkalmat adott azoknak a diákoknak, akik a jegyeiken javítani óhajtottak, egy külön vizsgát tenniök. Mivel szegény Apánk könnyelműen megígérte, hogy aki a családban a legjobb bizonyítványt hozza haza, kap egy kerékpárt - pedig addigra már anyagilag nagyon szűkös körülmények között éltünk. Általában Laci bizonyítványa volt a legjobb, de gondoltam, hogy ha felkötöm a gatyámat, talán lesz esélyem, így a latin különvizsgára fel is iratkoztam. A feladatról csak annyira emlékszem, hogy a latinul kapott szöveget egyszerre kellett magyarra fordítva olvasnunk és megmagyarázni a különleges nyelvtani szerkezeteket. A feladatban található egyik mondat a *genitivus partitivus* szerepelt. Felismertem és megkaptam az akkori legmagasabb 7-es jegyet, ami a családban a legmagasabb átlagot eredményezett. A kerékpárt is megkaptam. Közben a lakosság lassan beletörődött a szovjet csapatok jelenlétébe. Ugyanakkor a megszálló csapatok fennhagytak az egyéni garázdálkodással. El voltak foglalva az új kommunizmust építő kormány háttérének alattomos támogatásával. Mi meg örültünk, hogy végre igazán gimisták lehetünk. Már aki szerencsésen nyert felvételt. Erről a legközelebbi 'fejezetben'! (2020 április 27, Eugene, OR)

Gimi... Mint az olvasók közül sokan emlékeznek is rá, sőt a saját bőrükön tapasztalták, a nyolc osztályos általános iskola bevezetése az egyenlőség álarca alatt arra is vezetett, hogy a gimibe jelentkezők száma felemelkedett a gimik befogadó képessége fölé. A kormány ezt ürügyül vette sok diák felvételének megtagadására és a jó tanulmányi eredmények mellett, sőt annak 'ellenére' a jelentkezők politikai háttéré került 'előtérbe'. Előfordult, hogy tiszta jeles (vagy kitűnő, attól függően, hogy melyik jegy volt éppen a legmagasabb) diákok elutasított a hatalom, mert a diák szülei megbélyegzettnek számítottak. Az ilyen diákok próbálták eltitkolni családi háttérüket és színtől távolabbi iskolákba bejutni. Többen pedig beálltak kispapnak, hogy gimiképzéshez juthassanak. Két osztálytársam is ezen lehetőség alapján vonult be a papneveldebe. Éjszaka pedig ellopakodtak a kápolnába 'imádkozni', ami közben áldoztak is egyszerre: megdézsmálták a misebor készletet. Egy év múlva 'kiléptek', mikor felvételt nyertek állami gimibe. A szabvány gimisták pedig elkezdtek az orosz nyelvet tanulni választott tárgyként. Vagyis, ha gimibe akartunk járni, akkor az orosz nyelv a tanmenet szerves része volt - egyébként mehetsz. Szerencsémre a mi orosz nyelvtanárunk latin-német szakos volt a háború előtt. Mikor kiszabadult a három éves keleti hadifogságból 'megbízást' kapott az orosz nyelv tanítására. Egyszer egyik diák 'kijavította' amit a tanár tanított. Mire a tanár "emberke velem ne vitatkozzon, mert három évet töltöttem tanulmányúton". Kitört a röhely, mert tudtuk, hogy hol járt. Minden esetre egy év alatt annyira megtanította az orosz nyelvtant, hogy abból éltem amíg csak kellett tanulnunk az orosz nyelvet. A tanév végén nyelv tudási versenyt rendezett az iskola kiértékelni a tanítás eredményét. Laci az első, egy osztálytársam a második helyezést érte el, én meg a harmadik helyezést értem el.

1950 lévén a Mezőgazdasági (Agrár) egyetem több karát Budáról a gödöllői kilakoltatott premontreiek épületeibe helyezték. Ennek érdekében az állami gimik is megszűntek és szétszórtak a régi 'reakciós' premisek. (Ezt a szétszakítást a soproni műszaki karok Miskolcra helyezéséhez lehet hasonlítani). Egy osztályra való Mát-yásföldön (Budapest XVI kerület) a 'Corvin Mát-yás' gimiben kapott otthon - ahová a két 'papinas' is követett bennünket. A bejárás 45 perces HÉV utazást jelentett oda is és vissza is. Mivel a Corvin Mát-yás gimik ez a beözönlés késztetlenül találta, a mi első óránk d.u. fél háromkor kezdődött és tíz óra után fejeződött be a tanítás. (A UBC-n 1957 ben történt a 'dejà vu'). A késői utazás felkavarta a gyomrom, de mégis elég tisztességes tanulmányi eredményt értem el. A tanári kar 'megbízhatatlan' elemei áthelyezést kaptak esti dolgozók iskolájába, ahelyett, hogy a zsenge naív kisdiakokat 'vezessék félre'. Miután 1952 nyarán egy hadmérnök jelöltnek dolgoztunk Lacival

(K63:21) a tanulást eléggé elhanyagoltam, mert "megyek hadmérnöknek", ahová így is felvesznek - biztos!
A gimiről sok vidám emlékem maradt. 1952 április elsején mi, a gödöllőről bejárók felöltöztünk mindenféle ruhákba. Egyik előkelő mozgású diák frakkban, rövid nadrágban, kamásnival, cilinderral. sétabotot pörgetve elől ment (mint Boleman?) egy másik atléta trikóhoz kötött nyakkendővel. A menet legtöbb tagja felszerelkezett sípokkal, füttyülökkel, búcsúi dudákkal. Valahonnan rám ragadt egy lederhosen és egy ökor tülök, amivel a meneteléshez erősítettem a 'zenét'. A rossz nyelvek szerint, mikor az iskola épület lépcsőházába értünk, belefűjtam a tülökbe éppen amikor az iskola igazgató ment fel a lépcsőközön - épp a füle esett 'útba'. Közben Gödöllőn is folyt az élet. Máriabesnyő a község keleti határán terül el, bár közigazgatásilag Gödöllőhöz tartozik. A 2007-ben a vancouveri díszében Kapusza Józssival egy asztalnál ültünk. Mikor eleget beszélünk az útmérnökség erényeiről, hazaszálltak gondolataink. "Igen? Gödöllő? Hát Máriabesnyőre szoktunk zarándokolni Erdőkürtről". Szóval szent helynek volt elismervé. Éppen ezért nagy port fel egy reggel már iskola kezdés idejére, hogy egy ájtatos, de kissé irigy természetű besnyői asszony levágta férjének azon testrészét, amivel megcsalta. A finom lelkű úri emberek elgondolatására vagy nagy multságára. Egy másik hasonló ízlésű eset is előfordult a község központjához közel. Egy becsapottnak érző fiatal kerékpár tulajdonos egy fagyos téli estén - mit kerteljek - leszarta a biztonsági rács lakatját, ami a rács alján végezte hivatását. A pecsét reggelre keményre fagyott. A megkárosult ügyfél az utcasarkáról leste, ahogy a derék javító mester olvasztgatta az akadályt. Az iskolaév első napján a tanárok felolvasták a névsort, felkérték a diákokat, hogy álljanak fel 'bemutatkozni' és említsék meg, ha nevéükben szerepelt valami különlegesség. Papp Márton - három p-vel, egy az elején, kettő a végén. Marci az osztály kedvelt csínytevője volt. Flóri a községtől 3 km távolságra lakott a perőci tanyán. Legtöbbször motokeréppárral járt be. Egyszer, valószínűleg javítás miatt, gyalog kellett bejönnie. Marci egy téglát tett a Flóri kézitáskájába, amit Flóri csak akkor fedezett fel, mikor hazaért és megnézte, hogy mitől olyan nehéz a táskája.
Május elseje 1952 -re már jól szervezett ünnepéssé fejlődött. Diákok és munkások hivatalos részvételével. Nehogy kimaradjon valaki is ebből a lelkes ünnepéssé, a felvonulás előtt a tanárok és munkások névsort olvastak. Aki hiányzott, annak a nevét kipipálták számonkérés céljából. Fájdalom díjjul minden felsorakozó kapott egy jegyet, ami egy virslit és egy pohár sört ért a menetelés befejezténél. A munkások a névsorolvasás után csendben elsompolyogtak. De előbb odaadták nekünk a jegyeiket és vörös zászlókat - nehogy valaki felfigyeljen, hogy merre is vonul ez a munkás azzal a szent zászlóval. Így nekünk jutott két, néha három jegy is; egy bőséges étkezésre elegendő azokban a szűkös esztendőkbén. Nyertünk még egy 'anyagi' jutalmat ebből az ünnepésséből. A zászlót minden másodikról rúdról leszakítottuk és két rudat csavartunk a maradt zászlóba. Egyik osztálytársunk tehetséges szabó volt és az osztály minden fiú tagjának varrt egy fecske fürdőnadrágot, amiben a következő nyáron divatosan tündököltünk, kellemes emlékként május ünnepére. Jóska és Laci addigra egyetemisták voltak. Jóska 1951 karácsonyi - egyben vizsga - szünetben talajtani vizsgára készült. Éppen a pH tulajdonságait elemezte. Mi meg kérdésekkel segítgettük: ha a pH sorban 6, 7, stb, akkor savas vagy lúgos a talaj - és ha nulla? Akkor ".....hattyuk" a talajt. Azóta mindig úgy énekeltek, hogy ♪ Hajmási Péter, Hajmási Pál, a pH érték nullára áll ♪. Lacinak is voltak érdekes tapasztalatai a műegyetem kultúrmérnöki karán. Annak ellenére, hogy a szakálla csak később kezdett serkedni, mint az átlag korabeli diáknak, mégis szorgalmasan megborotválkozott mielőtt elmentek valahova táncot rogni. Be is pamacsolta az orcáját és szabályszerűen le is kaparta. Utána megelégedetten cirógatta síma arcborét. Mire a borotvát kinyitotta, hogy a pengét kivegye, a szobatársai már az ajtónál röhögtek, mert azt egyikük korábban kivette. Volt az évfolyamukon egy diák - Bumbó, aki a fehérrépről barlanglakó szinten gondolkodott. A fehérrépet három mérték szerint osztályozta: a 'nem-rendes lány', aki mindenki másnak, csak neki nem, a

'rendes lány', aki másnak is meg neki is, a 'nagyon rendes lány', aki csak neki feküdt le. Bumbó nagyon rossz véleményét alakított az 'Egy nyáron át táncolt' svéd filmről, aminek a főhőse (Ulla Jacobsen?) 1929-1982) teherbeesett és utána közlekedési baleset következtében elhunyt. "Csak elijesztik őket" mondta csalódottan Bumbó. Otthon pedig a 'kicsik', a fiatalabb testvérek is kezdték fülüket mozgatni. Anit elkönyveltük, mint a leghelyesebb lány a családban - a többi öt mind fiú lévén! 8 éves korától kijárt a piac melletti utcásokra, hallgatni, hogy mit beszélnek a piacra járó 'nénik'. Ferinek sokszor eljárt a szája. Ezért mikor elmentünk az Erzsébet parkba focizni, megkértük, hogy nehogy elárulja otthon, hogy a tilalom ellenére is jástottunk - 'rongáltuk a cipőnket'. Otthon azzal állított be, hogy "nem fociztunk ám!". Ami a focizást illetve, nekem annyira két ballában van, hogy mikor sorsot húztunk csapatok alakítására, én voltam az utolsó 'választék'. Laci annyira szeretett nyerni, hogy ha a csapatába jutottam, sírva fakadt. Egyszer pedig sátoros cirkusz érkezett a községbe. Laci és Lóri belopakodtak a ponyva alatt és a helyett, hogy szerényen meghúzzák magukat, pofátlanul a bűvésznek jelentkeztek, mikor segítőt kért a nézőközönségtől. Jött is ám a sok megjegyzésük minden 'varázslatra' ki a kabát újjból, be a kabát újjba. A fő szám: a bűvész azt mondta, hogy valami (elfelejtettem mi) a Lóri kabátjának a belsőzsebében van. Lóri kitarta a kabátját mutatni, hogy nincs is belsőzsebe. A bűvész egy ki a kabát-újjból, be a kabát-újjba csellel kivágta magát. Mindesetre a nézőközönség jót mulatott mielőtt a bűvész elzavarta a segítőt az ülő sorokba. Gabi később kezdett jelentős szerephez jutni a családi élet színpadján. Még egy 'fontos' eseményt meg kell említenem. Egy csinos lány szerencsétlenségére a Ganz gyár kultúrtermétől hazavezető utcában lakott, így 'kötelességünknek' tartottuk, hogy a táncestély és egyéb bulik után megiszteljük éjjeli zenénkkel, teletorokból ♪ csak csendesen, ne hallja senki más ♪. Örömmel láttuk, ahogy az ablak nyílik - egy vödör hidegvíz erejéig. Az apuka megorrolt a csend háborításért. Legközelebb az ablaktól félreálltunk. Az apuka nagy csalódásában azt mondta a nejének: "feljelentem ezeket a csend háborítókat". Anyuka: "ezeket nem lehet feljelenteni, mert úrifűük"! Na nekünk meg csak ez a hír kellett. Lórival még több év után ezen röhögünk, mikor Edmonton és Vancouver között levelezünk - "Hát itt az úrifűükkel kitolnak" - írta. További kalandjaimat valószínűleg Interregnum cím alatt folytatom - a két évi 'iskola szünetről', mikor a továbbtanulási folyamodványaim sikertelenek lettek. (2020 május 13. Eugene, OR)

□
Interregnum. Ahogy megemlítettem többször (K63:21 és a legutóbbi cikkemben: 'Gimi...') érettségi után két éves iskolaszünet jutott sorsomul. Mivel ez a két év elég esemény nélküli unalmas időszak volt, itt kihasználom az alkalmat megemlékezni hős szerelmes kalandjaimról. ♪ Lányok! a Lányok angyalok ♪. A történelmem hűsége kedvéért meg kell említenem, hogy mielőtt Sopronba 'bevonultam' volt két 'jövendőbelim', amely szerelem lángolt fejenként több mint egy évig. Előtte és közben is akadt egy-egy néhány hónapig tartó könnyű kimenetelű alkalmi vételem. A predestináció pedig elrendezte a későbbi sorsomat.

Az 1953-as érettségi után a Mezőkernél dolgoztam a termelő évszak végéig mint kocsis rakodó és kíséző. Késő este szedtük fel a termékeket a környező falvakból. Tura volt a leggyakoribb ellátónk. A vezető kényelmesen dőcögött a budapesti vásárcsarnok felé, hogy hajnalra célhoz érjünk. A mondás szerint a nyomtató ló száját nem illik bekötöni, így befelé a miskolci országúton meg-megálltunk házunk előtt - a nyomtató ló száját be.. tömni. A házunk épp az országút mellett feküdt és egy félzsák krumpli, vagy pár fej káposzta, egy kosárnyi sárgarépa, vagy dinnye erejéig 'beszárítottuk' a rakományt. Hogy a 'beszáradási tényező' enyhítsük, mikor a vásárcsarnokhoz értünk fenn maradtunk a teherkocsik karakterén a súlymérés tartamára. Miután leadtuk az árút, leszálltunk az üres teharautó mérésére. Bruttó - nettó - tara. Novemberre lejárt a fuvarozás. A tervgazdálkodás kudarca mutatkozott. A nyolc osztályos általános iskola bevezetésének következtében az érettségisták száma is felemelkedett. Akiknek a felső oktatási intézmények visszautasították a felvételi pályázatát, csellengtek. Egy hónapig tartó alkal-

mi vagon kirakodás után a tank alkatrész raktára felvett évvégi leltározásra. Az alkatrész raktár alapjához szükséges kubikos munkában részt vettünk '51 nyarán mint az Ifi Brigád (K61:28). Utána pedig a Ganz árammérő gyár kocsitól alkalmazott a próbateremben. A személyzeti létszám közül talán két más alkalmazott volt érettségije. Mégis én voltam a kocsitoló - köszönöm szépen! Mégis fizetési munkalehetőséget adott. Nappali műszak idején pedig jó edézet olcsón. Minden harmadik héten éjszakai műszakban dolgoztunk. Ez a szervezetem cirkadián ritmusát nagyon megzavarta és egy hétig kóvályogtam minden harmadik héten. Tavasszal, egyik turai Mezőkeres lány meghívta tavalyi nyári kocsitól rakodó/kisérő munkarészeit az esküvőjére. Vagy négyen-ötven meg is jelentünk jól kiéhezve. A lakzisok sajnálattal nézték sápadó orcánkat - szegény 'úrfiúk!'. Mire egy pulyka combbal enyhítettük hangulatunkat és 'megittunk néhány egset', emberhez méltóan roptuk a táncot. A vendég fogadóink elismerő öröme. Mert hát a lakodalom az mulatság! A turai lányok pedig bőszojnyás népviseletben rakták a csárdást, tiszta hangjukkal dalova közben ♪ páros csillag az égen ... ♪. Seregetek, síkítottak. Laci és Cini (egy másik gödöllei vendég, egy nagy sült pulykacombbal a kezükben kergetőzött a szalmakazal körül. Nyáron jelentkeztem a kultúrmérnökre - ismét ugyanolyan kimenetellel mint 1953-ban (K63:21). Őszre sikerült bekerülnöm a könyvelési irodába. Ez a munka feküdt, mivel számolni elég jól tudtam. A szellemi munka mégis adott valami kielégítést - éjszakai műszak nélkül. Gyurival, a csoport vezetővel, gyakran hülyéskedtünk, hogy jönnek-e már az 'amik'? Hogyne, már száll a füst a Bolnoka felől: nyársolják a bivalyt vacsorára. Evék múltán Gabi öcsém is a Ganzban dolgozott és Gyurival megállapították, hogy mivel a hegy nem ment Mohamedhez, én mentem Amerikába. Közben egyetemista bátyjaim is érdekes eseményeket tapasztaltak a diákszállóikban. Jóska egyik szobatársának az volt a szokása, hogy fölugrott és vízszintes testtel dobta magát az ágyába. A rugó és a matrac idő múltán meggyengült és kissé lehuppant a rázúduló teheről. Valamelyik 'jó' (erős) humorú szobatárs egy nagy követ dugott az ágy alá! Nekik ez jó mókának számított? Laciék szobájában kevésbé veszélyes szokás uralkodott. Mikor késő este tértek vissza valami mulatásból a szobájukba, felverték alvó szobatársaikat, hogy "nem bírsz alunni?" Volt néhány évfolyamtársa - akinek úgy látszik - több pénze volt, mint szorgalma és Lacival végeztette el rajzolási feladatát. Ennek következtében Laci is "nem bírt alunni". Hétvégén be-bejártam hozzájuk szennyes meg tiszta ruhát hozni-vinni. Egyszer Laci véraláfutással, fáradt szemekkel fogadott, mert éjjel rajzolás miatt "nem bírt alunni". Szívós ember volt! 1954 Szilveszterén a Ganz gyár kultúrtermében rendezett ünneplésen töltöttük lelkes énekléssel, beleszámítva a Székely himnuszt! Mikor a Hajmási Pétert az új szöveggel danoltuk (a pH érték nullára áll) és odaértünk, hogy "beugrok a nagybögőbe ..." a nagybögős aggódva húzta arrább a hangszerét, mikor Laci veszélyes közelben rugdalózott. Ahogy 1955 nyara beköszöntött, a néphadsereg kezdett érdeklődni a 20 éves ifjak után. Ajánlottak teherautó vezetésére tanítást. Mikor Sopronból megkaptam felvételem hírért, hülye fejfel abba hagytam a vezetés tanulását, mert több volt a duma meg az elmélet, mint a gyakorlat. Elkezdtem a készülődést a nagy változásra és be is jelentkeztem Sopronban a Templom utca 3 szám alatti diákszálló 123/b kamarájába. A soproni állomásnál találkoztam az első évfolyamtársammal, Gyöngyösi Sanyival, akit vasutas (?) édesapja 'kézbesített'. Továbbiak majd: 'Sopron, Sopron' cím alatt. (2020 május 16, Eugene, OR)

□
Sopron – Sopron. Az előző cikkem után a Főszerkesztő úr rákérdezett, hogy elfelejtettem a 'megigért' megemlékezést szerelmi fűfenntartási kalandjaimról. Az a pár mondat megemlégett annyit, amennyit illendőnek véltem. Ha valaki viszont a ösztönök gyakorlati megnyilvánulásának részletein óhajt enyelegni, annak ajánlom Bocaccionak a Fülemlüle fűttengetéséről elmesélt tanulmányait. A Főikolára történt felvételem körülményeit már megemlékeztem (K63:21). Annak ellenére, hogy életemben ez a felvétel alkotta az egyik legfontosabb fordulatot, nehezemre esett a 14 éves fűszket

odahagynom, ahonnan csak néha jártam el nyaralni rokonokhoz. Szerencsére (Dr. Mátrai) Izrael Gábor (Gabó) unokatestvérem IV. emh, aztán Kulacs és Selmecezi egy évben érettségizett velem még '53-ban Mátyásföldön már ott laktak 1953 óta. A Templom utca 3 szám 123/b szobájába jutottam, mint Mendlik Géza, Noviczky Zoli és (Porpáczy) Lehel kamarása. Elég változatos társaság. Az iskolai elkötelezettségek mellett nagy fontosságot tulajdonítottam valami fehérréppel egy érzelmi kapcsolat megteremtéséhez, mivel az utóbbi években Gödöllőn hozzászóltam, így hiányzott. Koslaltam is több mint két hónapig a 'gimi', 'keri' és tanítóképző táncos rendezményein, míg nov. 19-én (Erzsébet napján) a lánygimi klub délutánján jártam a tantermeket szerencsét keresvén. Végre a másodikosok termébe kukucskáltam be. Mióta olvastam a 'Selmecei diákok' című regényt még a negyvenes évek vége felé, mindig szóke lányt tartottam ideálisnak. Abban a tanteremben pedig megakadt a szemem egy ... kékszemű loknis hajú... szóke lányon, aki éppen Bódig Jóskaival ugra-bugrált. Egy darabig csak figyeltem, latolgattam, hogy megbánnám-e, ha 'rámragad'. A rendezők úgy gondolhatták, hogy a II.-os lányok tapasztalatlank voltak ilyen táncos összejövetelen, ezért minden lánynak feltűztek egy megszámozott piros szívet és ahogy a fiúk megjelentek, azok is kaptak egy szívet egy azonos számmal a lányokéval, ami 'kötelezte' az ifjakat, hogy az ugyanazzal a számmal megbélyegzett lánnyal kezdjenek táncolni. Mikor beléptem, a szívek már mind elkeltek, így a magam elszántságára kellett támaszkodnom. Lesz, ami lesz - lekértem Jóskaótól. Bemutakoztunk: Lind Gitta, hallottam és láttam a gyöngyfogai közül kibugyanni (még most is mindet a szájában tartja - éjjel is - egy híd kivételével). A bemutatkozás után mindjárt megkérdeztem, hogy tegeződünk vagy magázódunk? "Hát mit gondolsz?". Na, ilyen a korosztályunkban ismeretlen volt 'otthon' (még most sem tudja, mi vette erre a magázásra). Közben táncolgattunk és én kérgettem a 21-es számú piros szívet, amely kunyerálásra visszatarotta a kérés teljesítését, mint vizelést egy hosszú nagy mise alatt. Aztán mégis egy lassú szám alatt a tenyerembe simította. Na ez bejött - gondoltam. Reggelre kissé felocsúdtam a márgemből: most mihez kezdjek? Mint éhenkórász balek vasárnap reggelénként minding elmentem reggelizni a bányászok Erzsébet utcai menzájára, mert felfedeztem, hogy sok diák inkább aludt mint felkeljen reggelizni. Így teletömhettem a tarisznyámat jó sok kényérrel és Hitler szalonnával (gondolom olyan fajta tökből ízesített valami, amilyent Görgényi Béla segített reszelni (lásd K58:20), ami a heti vacsorámul szolgált, olykor-olykor egy csupor tejjel leöntve a talponállós kis utcai étkezőnél. Mikor a gimi klub délutánja utáni vasárnap a menzáról jövet a Széchenyi tér sarkához értem, összefutottam Gittával a Domonkos templom felől jövet. Ezután sokszor találkoztunk a 9 órai misén és utána el-eljártunk sétálni az erdőbe anélkül, hogy a bokrokba bújjunk közelebbi ismerkedésre. Vagy az Erzsébet parkban egy padon üldögtünk. Megemlítem, hogy Gitta 10 éves kora óta a keresztanyjánál, Frauenhofferné, Lind Erzsébetéknél lakott, hogy a soproni jó hírű iskolákban tanulhasson. Persze ebben az is közrejátszhatott, hogy keresztanyját is Sopronban sikerült elsűtni egy bányamérnökhöz annak idején. Közben Gabó bevezetett a soproni pénz keresés lehetőségeinek titkaiba. Még ősz folyamán szedtünk makkot, amit az Erdőgazdaság 1 ft/kg árral 'megtisztelt'. A karácsonyi/vizsga szünet alatt egyik évfolyamtárs tett tiszteletet a gödöllői erdőgazdaságnál, volt kollegáinál és a valkói erdő egyik kondájánál egy süldő malac erejéig. Mire hozzánk ért, már sok tiszteletet tett a munkatársainál és a nálunk kapott tisztelet után elfogta a rókavadászás ösztöne a baromfi udvarunk folyosóján. Mire leterítette a rókát és megfordult, a 12 éves Gabi öcsém állt mögötte egy nagy uborkás üvegből kínálva rókavadászás ellenszerét. Hú vadászunk igen elismerően nyilatkozott kisöcsénk helyzetfelismerő képességéről. Sajnos a savanyú uborka haszontalan gyógyírnek bizonyult a rák ellen, Gabi 64 éves korában kivégezte. Sopronban egyszer, bál után a téglagyárban lapáttal ettünk a futószalagot. Ekkor tapasztaltam a(z) (vizes!) agyag magas fajtsúlyát. Tavasszal az ERTI kísérleti telepén csemetét ültettünk (lásd K30:31, ahol bővebben megemlékeztem, hogy mikor Gabó bambis

korsójából minden sor végén szívott egyet). Az ültetett csemeték csúcsa pedig egyre jobban eltért a zenitől egészen a nadírig. Mikor úgy véltük, hogy már elég volt a balek ugratásból megemlégtünk, hogy milyen sors vár azokra a tótágast temetett csemetékre, Gabó megnyugtatóan: "Hát mit gondoltok, zöldfülű balekok, mire való a pozitív geotrópizmus?" Abból az előadásból maradt meg bennem növény élettanból az egyedüli tudományom: a pozitív geotrópizmus. A következő esetet pedig egy éles emlékező tehetséggel megáldott évfolyam társunk osztotta meg egy későbbi évfolyam találkozáson Sopronban. 1956 tavaszán egyik csinos lány kollegánk lenge tavaszias szoknyát viselve vezetett le egy egyenletet a táblánál. Figyeltünk is a tábla felé nagy érdeklődéssel. Egyik emh: "okos feneke van", egy másik mindjárt rákontrázott: "ha a nyelvvel benne lenne, még beszélni is tudna". Lehellel testrvéri viszonyban voltunk. Gyakran leveleztem testvéreimmel, haverokkal, stb. Sopronból. Egyszer mikor Ferinek írtam, el kellett valahova sietnem. Megkértem Lehelt, hogy fejezze be a levelet. A Feri és én testvéri viszonyának bennfentes ismerete hiányában minden lehetőséget beszámítva, ilyképem köszönt el: "ölel, csókol, rúg, harap szerető bátyád..."

Mielőtt Gitta hazament szüleihez a nyárra, kértem a címét, amire csak azt válaszolta, hogy ott született, ahol Tánics Mihály. Mivel Feri öcsém sokkal jobban ismerte az irodalmat mint én, egész nyáron nyaggattam Tánics Mihály születési helyéről. (Hol volt a 'Google', mikor annyira kellett?). A nyár első hónapját Kecskemét mellett töltöttük katonai kiképzés ürügyén. A Soproni honvédelmi tanszékről egy hadnagy jött velünk. Kétszer vonultunk be Kecskemétre. Egyik alkalommal a strand uszodába, másodsor valami esti előadásra. Mindkét alkalommal igazi harci indulókkal támadtuk meg a várost: ♪ lányok, lányok kecskeméti lányok, van-e néktek berakott szoknyátok? Ha nincs néktek berakott szoknyátok, majd berakják a Főiskolások. Csókolom a drága feleségem. ♪. A másik indulónak csak egy részére emlékezem: ♪ kecskeméti lánynak lekváros a szája - maj' lenyalja - fütty - Sajó ne! - a kuttyája ♪. Egyszer tartott a vezérség éjjeli riadót. Buli volt az egész. A forradalom szelei már lengedeztek, így a kiképzés elég lazán folyt. Mikor azt kiabálta a vezérlő tiszt, hogy légi bevetés, valaki azt kiabálta vissza, hogy "saját". Lili unokatestvérem Nagykőrösről járt Kecskemétre munkába. Lefelé menet épp reggel hét óra körül érkeztünk 'Kőrösre.

Addig jártam a szerelvényt, míg egyik fülkében rábukkantam. Egyik vasárnap meglátogattam a táborban: 20 éves szőke jó bögyekkel ellátott karcsú 172 cm magas hölgy: 'unokatestvérem' – hogyne, ez is? Mi meg Lilivel csak jót röhögünk. Azért kaptunk kiképzést is ágyú vonszolásból a homokban. Úgy emlékeztem, hogy Barabás, Boda, Hintsch és én alkottuk a nagyjából egy magasságú négyes fogatot. Toltuk, húzkodtuk a nehéz fegyverünket, amit Rédei Józsi félkézzel is el tudott rángatni. A táborunk helyszüke miatt (már megint?), a kaszárnya udvarán felvert sátorokból állt egy kisebb süllyedésben, amiről a tábor szervezői valószínűleg tudtak, mivel egy esővihár után a szalmazsájkaink vízben pancsolnak, a sorkatonák nagy derülésére. Leszerelés után haza, Gödöllőre álmórány tisztításra az erdőgazdaságban. A brigádba tartozott Bátor Ali, Komlóssy Jóska, Rozsnyay Zoli, egy agráros diák és 'jó' magam. Jóska a technikum befejezése után egy évet dolgozott mint erdőkerülő - vagy mi - egy-két óra alatt a munkához szükséges minden tudását átadta. Sokat bámultuk az eget hanyatt fekvé az almon fontolgatni, hogy melyik fa mit érdemel. Ott is kilátogattam a munkahelyünkre két helybeli hajadon - minden rokoni kapcsolat nélkül. Szept. 5-én tértem vissza Sopronba. Gabóval még aznap este megünnepeltük az tanév kezdetét. Megittunk több - mindenesetre több mint elegendő - korsó sört mindegyikben egy fél deci 'Dock' rummal. Másnap az évnyitóra olyan másnaposan mentem, ami minden előző és utána példát túlhaladott. Az ünnepi beszéd alatt kijáratam a WC-re búcsúzkodni az epémtől. Néha be-benéztem és csak egy fontos részletre emlékszem. A miniszteri kiküldött azzal biztatótt, hogy csak legyünk csendben, mert az erdőmérnökökből túlképzés történik. (Na ezen a problémán kissé enyhítettünk nov. 4-én). Délben a menzán alázatosan - mint Oliver Twist annak idején - kértem Tamás bácsitól mégegy savanyú uborkát. Oda harsogott az egyik konyhamalacnak: "hozz a balek úrnak mégegy uborkát" és hozzátette: "írjgylem a gyomorsavadat!" Lassan lettem az uv-imet mielőtt a forradalmi hangulatok forrongani kezdtek. Okt. 21-én tartotta a Főiskola a balek - vagy milyen - bált. Folyt a suttogás arról, hogy az alagsorban egy csoport diák szervezkedik. Gittával épp leálltunk egy szünetre, mialatt elkezdett lelkesen ugránozni, hogy 'forradalom lesz'. A bányász adjuktus nagybátyja ráfördedt: "hallgass!". Ekkor találkoztunk utoljára 1960 július harmadikáig. (2020 június 7, Eugene, OR)

S Z Á M A D Á S

Apt Kamill: Erdész vagyok. Nem tehetek róla. Így hozta a sors

Jobb lett volna ha csak mérnök maradok? Vagy bányász? Vagy culáger, vagy pincér? Nem tudom. Mindegy. Így húzta ki a fehér egér. Kipróbáltam én a többit is, meg néhány mást amikor rávitt az éhség. Mert olyan is volt néha. De aztán ahogy néztem a világot, innen is, onnan is, csak vissza kanyarodtam oda ahol az eszem is meg a szívem is jól érezte magát. ERDÉSZ lettem. Nem bántam meg soha.

A kacskaringós út ami idáig vezetett érdekes volt. Érdekes? Meghiszem azt! Mint az élet. Attól függ hogyan fogja fel az ember. Kellemes? Szép? Nehéz? Elkeserítő? Lehetett volna minden. Szerencsés természetet kapott az ember, Életmentő tulajdonsága, hogy képes a dolgokat a jó oldalról látni s aztán, hogy igaza van vagy nincs az majd elvállik.

Na, amilyen röviden csak lehet lássuk azt a kacskaringós utat. Gyerekkoromat Gyulajon, Dombóvártól kicsit keletre a Dunántúl szívében töltöttem. Még emlékszem egy úgy ahogy békebeli magyar falura. Aztán a háború, Hitler, Sztálin, meg Rákosi disznóságai csiszoltak, dörzsöltek. Korán, tizenhárom évesen kezdtem a nyári munkákat. Az iskolában jól tanultam, kitűnőre érettségiztem és felvettek Sopronba az Erdőmérnöki Főiskolára. Aztán 56. A forradalomban motoros járőrként vettem részt s november negyedikén, Samu Zolival a hátam mögött Sopronnyékről direkt Siezenheim-ba az internáló táborba.

Az élet egy tizenkilenc éves ember lába alól verte ki az amúgy is

elég laza talapatot. Aztán Kanada. Tanulás! Há igen, Tanulás, tanulás, tanulás. Vancouverben elvégeztem a Soproni Fakultáson az egyetememet, Erdőmérnök lettem. Éhes évek. Tángalódás egyik munkából a másikba. Végre aztán Witt Zoli révén bányász lettem egy magnetit bányában. Fúrtam, robbantottam, lapátoltam a marhanehez magnetitot a föld alatt majdnem egy évig. Megerősödtem. Testben is, lélekben is. Maradhattam volna bányász de nem úgy akarta a sors.

Aztán Délamerika. Mint kulturmérnök dolgoztam alagút és gát építéseken, A munkát szerettem, Jól dolgoztam. A vállalatom, Integral Engineering, is meg volt elégedve a munkámmal. Mentem előre. Maradhattam volna, de nem úgy akarta a sors. Jött a család, jöttek a gyerekek. Néztem a világot s nem minden tetszett amit láttam. A 'fejlődés' amit láttam, amit szolgáltam, összességében, szerintem negatív irányba sodorta az embert. Fialtam voltam. (Attól félek, még most is az vagyok.) Kötelességemnek éreztem olyan munkára váltani ami legalább lassítja az emberi társadalom öngyilkosságba rohanását.

Föhlúztam a horgonyt, vissza Kanadába. Beiratkoztam a UBC-re egy Master Degree (olyan kandidátusi vizsga szerűség) megszerzésére. Ott is nagyot változott a világ. A diákok száma négy és fél ezerről öt év alatt huszonhat ezerre nőtt. Az Erdészeti fakultás professzorai közt Adamovics, Kozák, Sziklai. Új tantárgyak sorrai. Köztük Forest Recreation Management, amiben én kaptam az

első 'Master Degree'-t.

Pozitív idők jöttek a háború után. A kormány akkoriban indította be a Canada Land Inventoryt az országban található természeti kincseket feltérképezni és kiértékelni. Ebben a munkában kaptam vezető állást Újfulland és Labrador tartományban. Öt tauláságom nagyon szép évet töltöttem ott Bajzák Dénes, Hudák Jancsi, Gógös Feri, Draskóy Gyurka meg Ötvös Imre társaságában. Rengeteget dolgoztam, a szakmában jól futottam, sokat láttam és tanultam. Volt mit néztem a világot és nem minden tetszet amit láttam. még egy kicsit lassaban, de itt is csak Mammon papjai futtatják a világot. Mi voltunk az egyetlen tartomány ami befejezte a Canada Land Inventoryt. A többi kilenc, már régebbi kanadai tartományban a meglevő kereskedelmi 'lobbyk' megfúrták a tőzsdei nyereszkeskedést gátló federalis kezdeményezést. Tiszta vizet önteni a pohárba? Ugyan! Ki hallott ilyen ostobaságot?

Na, hogyan is volt? Honnan is jöttünk? Az ezerhétszáz éves vége felé Európa nagyhatalmai, Angliát kivéve, gondolkodni kezdtek.

Rájöttek arra hogy a kontinens rohamos elerdőtlenedése katasztrófához vezet. Innen indult az erdőmérnök képzés. Nálunk Selmecebnán a Bánya és Kohó mérnöki egyetemen.

Nem egyszerű dolog. Bizony nem! Az általánosan elfogadott kapitalista rendszerbe beiktatni egy olyan szakmát aminek a hozamát nem lehet egyévenkénti számadási alapon kiértékelni, finanszírozni, adóztatni. Bizony lehetett, volt is baklövés bőven míg a XX. századra kialakult a rendszer amit mi már készen kaptunk.

Egy erdőmérnök által kezelhető nagyságra bontott kerületek amikért az Erdőgondnok erdőmérnök büntetőjogilag felelős. Igen. Innen jöttünk. Kanadába. Álmodztunk, próbáltuk amit lehetett. Tettünk amit lehetett. Hogy most, 2020 nyarán, amikor a tőzsde gerince roppanóban, a velejáró gazdasági rendszer összeomlóban, mi lesz? Majd meglátjuk. Talán, egy kicsivel, legalább kis időre, Emberebb lesz az Ember.

Jószerecsét! Üdv az Erdészeknek! A Kohászokat hagyjuk békén!
A.K. Balekelnök alias Vadorzó! (Victoria, BC, 2020)

IROGATÁSOK

MAGUNKRÓL

Komlóssy József: **A somogyi betyár járta a Jurát** (első rész)

A Jura hegység horhasait még megülte a hó, de a délfele nyújtózó tiszásainak haragos zöld fűvét már arany pitykékként borította a Jura jellegzetes virága a törpe nárcisz. Az erdők szélein a virágba borult vadceseresznye fák úgy állottak ott ünnepi köntösükben, mint az erdő megannyi menyasszonya. A korábbi években nálam dolgozó Marosvásárhelyt honos P. Zsombor az 1968-as Vásárhelyt a kis "Siculucidium"-ot követően mint fiatal házasság ember nem a szomszédos Moldováig szaladt mint egykoron Madéfalváról a szépapja, hanem Ő, egészen Svájcig futott, amíg Zürichben talált otthonra. Elsőként én alkalmaztam, és lépésről - lépésre tanítottam a gépész technikumot végzett magas szőke fiatalembernek mindazokat az ismereteket amire az irodámban szüksége volt. A téli hónapok során Zsombi tanult, s nagy szorgalommal és odaadással végezte a neki kiosztott irodai munkákat. Az első nyár során még csak elviselte a fiatal felesége azt, hogy Zsombi tekintettel a Jura -i munkámra, csak a hétvégéket tölti vele, ezért őszire, - talán már joggal - megelégedte Zsombi 'mezei illatát', no meg kizárólag a hétvégékre szorítókozó házasság velejáróit. Ezért Zsombi nagy szívfájdalmamra, tavasszal felmondott. Ezért amikor kivirult a határ, s megjött a gólyamadár, már nem jött le velem Soncebozba. Jóllehet, hogy az előző nyáron igen sok vidám napot töltöttünk együtt. Ami természetesen korántsem érhetett fel az elmaradt házassélet nyújtotta gyönyörökkel. Zsombi s köztem lévő kölcsönös szimpátiához no meg a harmóniához az is közrejátszott, hogy Ő Vásárhelyi lévén mi jobban 'otthon voltunk' egymás észjárásában, mint lettünk volna máséban. Ezért Ő mindig értette amikor én 'ipeg, üztem az agyamat'. Mitagadás, a tavasz beköszöntével erőst sajnáltam, hogy más ember után kellett nézmem. De mielőtt elment tölem még sikerült őt - Tácsi barátom segítségével - egy olyan zürichi mérnöki irodába beajánlanom, ahol jószereivel kamatoztatni tudta a nálam tanultakat. No meg így, minden este otthon lehetett az asszony szoknyája vagy nadrágja mellett. Zsombi hiányában igencsak kapóra jött, amikor egy hétfői reggelen egyik kollegám Bernből azért hívott fel telefonon, hogy elmondja: „tegnap a Magyar Istentiszteletet követően a tiszteltes úr, azzal kéréssel fordult hozzám, hogy mint erdőmérnök próbáljak munkát szerezni egy Esztergomban Erdészeti Szakiskolát végzett, ma Bernben élő embernek. Ő, rám gondolt, mert időbeosztásomat no meg a munka szokásaimat ismerve, meggyőződése, hogyha ez az ember nálam beválna, akkor jövőben, nagy hasznát tudná nekem. Annál is inkább, mert az ember minden vonatkozásban független”. Ezen bevezetőt követően közöltem a kollégámmal, hogy megadhatja ezt az embert ajánló tiszteltes úrnak az

elérhetőségemet. Az erdősz pedig a levelével keressen meg. Néhány nap múlva meg is érkezett az erdősz levele Soncebo-ba, ahol akkor már néhány éve a mérnöki tervező irodám volt. Kibontván a levelet igencsak elsodálkoztam. Rendezett szinte gyöngybetűkkel írott sorok. Helyesírási hiba nélkül, röviden és igen szabatosan mutatkozott be annak írója. Válaszomban közöltem vele, hogy hol és mikor jelentkezzen nálam. A megállapodásunk szerinti napon, a hátamat egy oszlopnak vetve kíváncsian várahoztam a Bernből percnyi pontossággal befutó vonatra. Soncebo állomásán egy középkorú férfi leszállván az őt hozó kocsiból, röviden végignézett a várakozókon, s amint megakadt a szemem rajtam, gyors és határozott léptekkel megindult felém. Kartávolságnyira megállván kalapját megemelve, biztosság kedvéért megkérdezte Komlóssy úrhoz van szerencsém? Igenlő választomat halván kezét nyújtván egymásnak, bemutatkozott: „V.J. vagyok”.

Majd pedig még hozzátette Esztergomban szakiskolát végzett erdősz. A közeli vendéglő teraszán helyet foglaltunk, s már a sört is kihozták, poharainkat az asztal lapjához kocogtatván egymás egészségére köszöntöttük a habzó nedűt, csak ezután vettem jobban szemügyre az embert. Kerek fejéből két szűros barna szem tekintett rám. Bozontos szemöldökei pedig még több határozottságot adtak a szememnek. Feltűnően vastag nyaka erőt sugárzott. De az erőt már az első kézfogásunk is bizonyítani látszott. 'V.J.' nem csupán kemény kézszorításának hanem kevés beszédűnek is bizonyult. Inkább az érdekelte, hogy mi lenne a teendője, miként tud [Bernből, ahol albertletbe lakott, reggel időben vonattal ide érkezni, hol van az irodám](#), miként oldom meg délben az étkezésemet? A terepi munkákkal járó fáradságom no meg az időjárás okozta viszontagságok nem igen érdekelték. A fizetést, szinte mellékes kérdésnek tekintette. Ezért mindenben gyorsan meg is egyeztünk. Mikor kezdené a munkát kérdeztem? „A munkát azt ha lehet, akár már ma is elkezdéném” válaszolta. Aztán hozzátette: „hiszen azért jöttem, hogy végre valahára ismét erdőben dolgozhasak”. Első utunk az alig tízpercnyi járásra fekvő irodámhoz vezetett. Ott mindenekelőtt, szinte a fél falat elfoglaló táblára ragasztott 1:25 000 térképhez vezettem. Azon megmutattam neki a helyiséget, ahol vagyunk, no meg a piros vonalakkal körül határolt térséget, ahol dolgozni fogunk. Ezek után egy rövid terepbejárásra került sor, mindenekelőtt azért, hogy a későbbi tájékozódását a különböző völgyekben és hegyoldalakba számára megkönnyítsem. 'V.J.' kitünő megfigyelőnek, tanulékony és szorgalmas munkatársnak bizonyult. Nem egyszer fordult elő, hogy délben, elemozsiánk elfogyasztását követően,

amíg én évtizedes szokásomhoz hiven, 10-15 percet aludtam, ő pedig is talált elfoglaltságot a maga számára. Talán már két hónap is eltelt, amikor egy reggelen hiába vártam a szokásos időben, nem érkezett meg az irodámba. De a menetrendszerinti következő vonat sem jött meg. A hotelban, ahol évek óta rendszeresen reggelizni és vacsorázni szoktam, ott sem hagyott üzenetet. A mobil telefonok ekkor, még CH-ban is csak csecsemőkorukat éltek. V.J. eltűnt után, talán a harmadik napon reggelimet kellett félbeszakítanom mert a vendéglős a telefonhoz hívott. A telefonáló csak akkor fedte fel kiletét amikor megbizonyosodott arról, hogy valóban a keresett ember van a vonal másik végén. Ezek után közölte, hogy ő a berni rendőrségről hív és neki mielőbb személyesen beszélnie kell velem. De nem hagyott kétséget afelől, hogy beszélgetés V.J.-vel van kapcsolatban. Ezek után én mindenképp elmondtam neki, hogy kétségek gyötörnek az ember miatt, aki az én alkalmazottam, s aki napok óta nem jelentkezett, mert számomra egyszerűen eltűnt. Aggódom, hogy az elmúlt napok során mi történhetett vele. Erre ő megnyugtatóan mondván: „V.J. jól van, náluk van megőrzésben”. Majd pedig a rendőr azután érdeklődött, hogy mikor és hol kerülhet sor velem egy személyes találkozásra. Én közöltem vele, hogy ma egésznap elvagyok foglalva, annál is inkább mert percekben belül indulnom kell egy terepbejárásra. Legyen szíves holnap reggel félnyolcra idefáradni a vendéglőbe, addigra túlvagyok a reggelimen s akkor már a rendelkezésére tudok állni. Szinte egy napig fúrta az oldalamat a kíváncsiság, mert nem tudván elképzelni, hogy vajon mi okból van V.J. a berni rendőrség kóterében? Másnap reggel a vendéglő falirója ígér csak elütötte a felet, amikor egy magas szikár úr lépet a reggeliző asztalomhoz. A kölcsönös bemutatkozásainkat követően arra kért, hogy vonuljunk át a külön terembe. Minek utána kihozták a kávé s a rendőr nyomozó tiszt, közölte velem V.J. elszállásolásának az okát, mindezt hallván, mi tagadás, 'se köpni sem nyelni nem tudtam'. Ezt követően záporoztak felém a kérdései. Mióta ismerem V.J.-t? A munkanaplómat kellett segítségül hívnom ahhoz, hogy a pontos napot meg tudjam mondani, valamint azt is, hogy miként kerültünk kapcsolatba egymással. Meglepetésemre ezek után azt kérdezte, hogy tegeződöm-e V.J.-vel. Ezt a kérdését követően közöltem vele, hogy nem csupán vele, de jó okkal a besorozott munkatársaimmal nem szokásom tegeződni. Mit tudok V.J. jelenlegi magán életéről? Én V.J.-t soha nem faggattam, ő pedig csak annyit mondott, hogy albérletben lakik Bernben, és természetesen azt, hogy hol. No meg a születési helyét és időpontját tudatta velem. Amit az ő alkalmazása során más adataival együtt, a különböző hivatalokkal is közölnöm kellett. „Nekem fogalmam sincsen arról, hogy azon időben amikor nem nálam dolgozik akkor V.J. mit csinál?” válaszoltam. „De nekünk viszont van!” mondotta rendkívül komoly ábrázattal a kérdezőm. Majd pedig aktatáskájából egy vas-tag fehér aktagyűjtőt tett előm. Ez egy gondosan megőrzött fényképfelvétel gyűjteményt tartalmazott, amik a legkülönbözőbb, - az én számomra jószerivel ismeretlen - szerszámokat ábrázoltak. Megdöbbenésem s kérdő tekintetemet látván, magyarázatként elmondta: „jóllehet, hogy V.J. nálam napközben fejszével, fűrészszel, gertlivel, kalapáccsal dolgozott, vagy pedig cipelte utánam a földméréshez szükséges kellékeket, de éjszaka, éjszaka a fényképeken látható eszközök voltak a 'célszerszámjai'”. Ezek után többször is átlapozván a fényképgyűjteményt, érdeklődésemet kiváltként a két karikára fűzött kulcsosomóról készült képek keltették fel. Beszélgető partnerem szigorúan hivatalos tekintete ekkor megengyhült, s szinte nevetve mondta: „Ezek a kulcsok okozták végül is V.J. vesztét”. Kérdő tekintetemet látván folytatta: „Ezek a kulcsok Bern központi vasútállomásának az alagsorában található csomag megőrző tucatnyi szekrényének a kulcsai. Erre a kulcsgyűjteményre az én munkatársam fokozatos, és szorgalmas munkával tett szert. V.J. módszere rendkívül egyszerű volt. Ő a nyitott ajtajú üres szekrény elején található nyílásba bedobta a szükséges pénzérmét, majd ráfordította a számozott kulcsot, azt pedig kivéve, zsebre vágta. Ezen a módon jutott több tucatnyi kulcs birtokába. Most már csak arra volt szükség, hogy mint egy halász a varsáját, akként V.J. is időről- időre ellenőrizze a 'szekrényeit'. Amikor alkalomadtán – rendszerint éjszaka – olyan szekrényt látott, amihez megvolt a 'saját' kulcsa, ak-

kor azt kinyitotta, s a benne lévő csomagot onnan kivette, majd a szekrényt ismét bezárta. A 'halászat' ezen módjához nagy lélekjelenlétre, no meg egy adag bátorságra is szükség volt. Ez utóbbinak V.J. három napja is tanúbizonyságát adta. Jóllehet, hogy V.J. a maga módján, igen 'mérsékletes' volt, de a berni rendőrségnek mégiscsak komoly fejtörést okozott a csomagok rejtélyes eltűnésének a módja. Amikor is a minap éjszaka a rendőrzáró - V.J. - balszerencséjére - őt tetten érte. No meg a társát is, akit 'biztosító' ként vitt magával. V.J. letartóztatása azonban egyáltalán nem ment gördülékenyen. Azért nem, mert V.J. nemtetszésének oly módon is igyekezett érvényt szerezni - tekintve, hogy egyedül nem birt a két rendőrrel - hogy segítségül hívta a barátját. Ezek után a fizikai küzdelem nem csupán kiegyenlítetté vált, hanem a 'magyar páros' győzelmét is eredményezte a két rendőr felett. A győztesek visszavonulását azonban a küzdelem során a rendőrök vészjelzésére egy négy főből álló váratlanul befutó erősítés hiúsította meg. Így aztán az időközben 'életrekelt' két társukkal együtt hatan kezdték püfölni a póruljártakat. V.J. későbbi elmondása szerint ő hiába tiltakozott, mondván, hogy ez így nem egy rendes dolog, hiszen immáron hatan vannak kettejükkel szemben. A tiltakozása azonban mitsem használt. Nem elég, hogy elviszik őket, de még előtte alaposan meg is agyalják, ez már túl sok! Ah, régi szép idők, amikor még nem léteztek 'emberi jogvédők' s rendőrök még urak lehettek a saját portájukon!

Minek utána mindezt a nyomozó elmondta, kérdő tekintetét vetett rám. Ekkor egy angol közmondás jutott az eszembe, mert a szemézből azt olvastam: 'én adnék egy penny-t azért, ha tudhatnám, hogy te most éppen mire gondolsz'. De tekintettel arra, hogy a rendőrnek nem volt egyetlen 'penny'-je sem, ezért nem tudta meg, hogy a történetének elmondását követően én mit gondoltam. Amikor ez a beszélgetés lezajlott, még jószerivel a nyár derekán sem jártunk. Nekem a munkáimhoz legalább is egy, de időnkint két 'figuráns' segítő is kellett, hogy a terepen egyáltalán dolgozni tudjak. Most pedig V.J. híján, ennek a megoldása komoly problémát okozott. Amit, ha nem is gördülékenyen, de többnyire a helybeli betanulatlan paraszttal kellett megoldanom. Míg nem az akkor frissen nyugdíjba vonult nagyon fiatalon, jó sportoló dübendorfi szomszédomat L. bácsit sikerült meggyőznöm, hogy jöjjön el nekem segíteni. Az együttműködés mindkettőnk meglepedésére még évekig nagyon jól be vált. A magasabb fekvésű hegyoldalakon már ezer színben pompázott a természet feje, amikor egy reggelen ismét a berni rendőrségről keresett a tavasszal megismert nyomozó.

Az udvariassági felvezetőjét követően, a következő kérdéssel fordult hozzám: „V.J. rövidesen szabadul, a szabadulását követően hajlandó lennék-e arra, hogy V.J.-t ismét alkalmazzam?” A telefonon nem látható megdöbbenésemet követően arra kértem, hogy engedje meg, hogy kérdésére most ne kelljen válaszolnom. Péntek lévén, jószerivel úgy is már hétféje van, de ha hétfőn ő ismét felhív engemet, akkor megadom a kért választ. Ezt ő el is fogadta. A hétfőn aztán felkerestem a Zürichben lakó, nálam talán csak tiz esztendővel többet számláló barátomat Keresztes Tácsit. Ezúttal nem csupán azért, hogy viszontlássam a jó barátomat, hanem azért is, hogy mint 'bátyámnak' a V.J. ügyvel kapcsolatban a tanácsával is éljek. Tácsival nem csupán a mély gyökereink kötöttek bennünket össze, de az értékrendünk is. Mind ezek mellett, sokat sieltünk, de még többet sifutottunk együtt. A lesiklásban messze elmaradtam tőle. De a közös sifutások során viszont jószerivel, mindig 'megkergettük' egymást. Tácsi családja háromszéki volt. Edesapja kötelességének tartotta, hogy a 'kicsi Magyar világ'-ot követően továbbra is a gyülekezete mellett maradjon. Végül is csak erős kényszernek engedve jöttek át Budapestre, ahol edesapja idővel, a Ráday utcában a Református teológián volt élete alkonyán tanár. Kényszerrel Erdély elhagyására, számukra a 'SECU' állandó zaklatása jelentette. Egy szép napon a hős sekusok az Udvarhelyhez közeljáró vonat ajtaját kinyitván a leszálláshoz készülő tiszteletes urat azon kilökték. Ekkor a vonat még jókora sebességgel egy balkanyarba haladt. A kinyitott ajtó viszont a kocsi jobboldalán volt, ez még segítette is a tiszteletes úr, 'szárnyknélküli repülését'. Az Úr azonban vele volt, mert az elmúlt napok eszései miatt a vasúti töltést szegéjező árok

szinültig volt vízzel. Így a nagy ijedség után még szerencséjére egy hideg fürdőt is vehetett. Tácsi egyébként, mint autópálya tervező mérnök vezető tervezőként, igencsak sokra vitte Kanton Zürichben. De nem csupán, mint mérnök, hanem 56-os magyar létere – tudomásom szerint egyedüli volt – aki a svájci hadsereg mérnök századosaként szerelt le. A felesége német létere jól megtanult magyarul. Minden bizonnyal ez is hozzájárult ahhoz, hogy nagyon harmonikus életet éltek. Kislányuk Janka, a nyarakat rendszerint Magyarországon töltötte a rokonságnál, végül magyarhoz is ment férjhez. Mint mindig úgy akkor is, amikor betágitottam hozzájuk Tácsi csillogó szemmel fogadott. A bevezető koccintgatásaink után érdeklődésére elmondtam neki V.J.-vel kapcsolatban a nagy problémámat. Kérvén, hogy adjon nekem tanácsot. Igen nagy figyelemmel meghallgatván a történeteket, végül elkacagta magát, majd a nála szokásos játékosággal a szemében kijelentette: „Nyugodtan vedd vissza!”- „Hogy tehetnék ilyet, hiszen V.J. egy betörő. V.J. egy közönséges tolvaj!”- „No azt, hogy közönséges tolvaj azt nem mondánám” tette még hozzá Tácsi „de ha iszik?”

Iratok egy szerződést, amibe az is legyen benne, hogy munkaidő alatt nem ihat alkoholt. No de akkor én se ihatok még egy sört sem. Nem bizony! tette hozzá a barátom nevetve. Hidd el nekem. V.J. tégedet – mint gazdáját – nem fog meglopni! Nem! Mert Ő egy igazi 'somogyi betyár'. Mint ilyen tudja, hogy őt a "betyár becsület" kötelezi. Nos így történt, hogy V.J.-t ismét alkalmaztam. Én úgy fogadtam vissza mintha misem történt volna. Szóba sem hoztam, hogy merre járt? Nem kérdeztem tőle, hogy ugyan mondja már, hol 'nyaralt' eddig? Mi tagadás, nehéz volt megállnom, hogy szó nélkül hagyjam a távolléte okát, s az alatt történeteket. De végül is sikerült önmagamot legyőzőnem.

Egyre fáradtabban, s lustábban kopogtak az esőcseppek a matuzsálkorú bikkfa leveleiről a lábunk elé a kősziklára. Csak az imént volt, hogy akár egy hatalmas ernyő óvott meg bennünket a bikkfa koronája attól, hogy végleg bőrig ázzunk. Akkor, immáron napok óta órabérben erdőállomány felvételeken dolgoztunk. De most is olyan tempóban, mintha a fizetést a teljesítményünk után kaptuk volna. Feladatunk ezúttal az volt, hogy az általam tervezett „erdőfeltáró út” nyomvonalában a kivágásra kerülő fáknak ne csupán a fatömeget határozzuk meg, hanem a fafajok szerint azoknak az értékbecslést is elvégezzük. Én az út tengelyén haladva vezettem a jegyzőkönyvet. V.J. pedig először a hegyoldalak egyik, majd pedig visszafele jöve a másik oldalán végezte az „átlalózást”. No meg a további szükséges adatok bediktálását. V.J. boszorkányos gyorsasággal dolgozott. A legmeredekebb hegyoldalakon is szinte ugrott fától-fáig. Nem egyszer vissza kellett kérdeznem a bement adatokat, mert nem tudtam a jegyzőkönyvet olyan gyorsan vezetni, amiként ő a bejegyzendő adatokat bemondta. Rendszerint reggelként megbeszéltük azt, hogy melyik út mekkora szakaszt szándékozunk nap folyamán felvenni, és aszerint „hajtottunk”, hogy a célba vett útszakaszt fel is vegyük. De aznap egy késő délutáni, hirtelen jött kora őszi zápor, nagyon is próbára tette a tűrő képességünket. Végére is arra kényszerített, hogy a nedves jegyzőkönyvvel, csurom vizesen feladjuk a harcot. Minek utána visszavonulót fújunk, az erdő szélén egy terebélyes, vén bikkfa alatt húztuk meg magunkat. Mire az égi áldás elvonult, már nem volt értelme visszamenni, s folytatni a félbeszakított munkát. Ezért megültük magunkat a fa alatt heverő rönkön, s gyönyörködtünk a napnyugta percről-percre változó varázslataiban. Szemléltük a lenyugvó Nap húzta aranycsíkot az alattunk, a völgyben futó, vizes aszfaltút hátán, ami végül is, a St. Imiere község Kálvinstá templomának a tornya megett tünt el szemünk előtt a távolban. Ülven a farönkön, a közénk ereszkedett csendet végül is én törtem meg, amikor megkérdeztem V.J.-től : soha nem mesélte el nekem, hogy miként került Svájcba ? Eddig soha nem kérdezte! Én pedig magamtól miért mondtam volna? Válaszolta. Ezek után, időről - időre V.J. szabatos, kerek mondatokba öntve traktált a történeteivel. Még a nyolcvanas évek derekán járt az idő amikor Kádár Jani paradicsomában egyre többször gyült meg a bajom a rend szigorú őreivel. Kiváltként a feltételezett orvadászat, no meg annak elengedhetetlen kelléke a tiltott fegyvertar-

tás miatt. Kezdte beszámolóját V.J. Bemutakozásomat követően elmondtam a már levelemben is írottakat, hogy Esztergomba végeztem az erdészeti szakiskolát. Akkor elmondtam azt is, hogy a szaktárgyakból a tanárim voltak Kricsfalvy Viktor, Dr. Kolventz Ödön, és Fírbás Oszkár urak. Igen, igen. Jól emlékszem rá válaszoltam neki. Az első kettőként említett urakat személyesen is igen jól ismertem. Emberként, de szakemberként is igen nagyra tartottam mindkettőt. De azt már nem fűztem hozzá, hogy honnan ismertem őket. Pedig egykoron, Debrecenbe, az Erdészeti technikumba mindkettő nekem is tanárom volt. Akkor ott a farönkön ülve, nevük hallatára debreceni éveim mozaikjai villantak elém. No meg egyik magyarországi látogatásom a hetvenes évekből. Mert akkor Pécssett, meglátogattam a debreceni Erdészeti Technikumban egykori szeretve tisztelt tanáromat Dönci bácsit. Debrecen óta, már jó másfél évtized szaladt el feledtünk. Így a viszontlátás öröme után, elkezd-tük kölcsönösen felröppenteni - az elmúlt évekből a jelentősnek ítélt eseményeket. Azt te tudod legjobban Jóskám, hogy akkor, 1956-ban a tanároknak is egy jelentős hányada elment veletek Kanadába, kezdte a mondókáját Dönci bácsi. Az, hogy ti akkor elmentetek, e kicsiny országnak egy nagy vérvesztése volt. Ezt vesztést, sokan nagyon is fájlaltuk. De minek utána én fokozatosan megismertem a ti Kanadában elért kiváló szakmai eredményeiteket, egyre büszkébb voltam rátok. Fűzte hozzá Dönci bácsi. Büszke, mert ti ott, abban az idegen világban, olyan hirnevet és elismerést küzdöttetek ki a magatoknak, de mindenek előtt Sopron és a Főiskola/Egyetem, Magyarország számára, amire a történelemben még nem volt példa. Engemet az egyetem újra indítását követően felkértek arra, hogy vállaljam el az Erdőrendezési Tanszék vezetését. Azt a megtiszteltetés megérnem, hogy Sopronba, az egykori Alma Materomba tanszék vezető tanárnak hívnak, őszinte örömmel töltött el. Annál is inkább, mert az ifjúságnak nem csupán a szakmai de az emberré nevelése is mindig nagyon fontos volt a számomra. Ezzel a felkéréssel egy régen dédelgetett vágyam látszott valóra válni. Minden szakmai feltételnek - hiszem Dr. – em is régen - megvolt, no meg akkor már sok éves eredményes tanári múlttal is rendelkeztem. Német nyelvtudásom pedig nem csupán társalgási, de szakmai téren is, valóban anyanyelvű szintű volt. Tehát minden biztosítottnak látszott ahhoz, hogy a családdal együtt hamarosan Sopronba költözünk. De akkor, a legfelsőbb fórum az MSZMP vétőt emelt a kinevezésem ellen. Egy „klerikális reakciós” emberre nem lehet az ifjúság nevelését bízni hangoztatták. - Itt rögvést hozza kell tegyem. Dönci bácsi nem volt egy „bigott Katolikus”, de a legsötétebb „Rákosi korszakban”, a Kálvinista Rómában is minden vasárnap családjával együtt mentek misére. - Dönci bácsi így folytatta a történetet: hosszabb huza-vona után az egyetemnek 'A PÁRT' felajánlott egy kompromisszumot. Ha én kötelezem magamat arra, hogy soha többet nem megyek / megyünk misére és a gyerekeimet sem neveljük Katolikusnak akkor megkaphatom a tanszék vezetését. Most próbálgatom az emlékezetem lapjain előkörtöni, és magamélel idézni, Dönci bácsi arcát, no meg a szobát, ahol beszélgettünk. Ő akkor így folytatta „Nem lehet olyan egyetemi tanszék a világon, aminek elnyerése érdekében én az Úr Istent megtagadhatnám”. Ma már persze minden a múlt-é. Tette hozzá. De nekem ma is az a meggyőződés, hogy akkor, akkor, helyesen döntöttem. Ezt hallván, minden bizonnyal fátyolos volt a tekintetem amikor véleményemként, kicsit „Adysan” valami olyasmit mondtam : Dönci bácsi ! Megemelem a kalapomat előted mélyen. Jóllehet, hogy akkor, ott a Jurában, a rönkön ülven „nem röpült a szánom az éjben”, csak az emlékezetem járta a régmúlt ösvényeit. V.J. nem tudta elképzelni, hogy mi az oka annak, hogy a felsorolt nevek hallatára én csak a bakancsom orrát nézem? Végül is Ő törte meg a csendet. Kérdezvén, hogy nincsen e valami bajom? Nincs - nincsen válaszoltam. Csak nevek hallatára, egy kicsit elgondolkodtam. Majd pedig mosolyt erőltetve az arcomra hozzátettem kérem, folytassa csak a történetet. Na igen, kezdte el ismét a mondókáját V.J. Utoljára Somogyba voltam kerülővezető erdész. Csodálatos vidék volt. A gyönyörű tölgyesek. Ha eszembe jut az egész táj, a dombok, ma is, ha csak rá gondolok a szívem szakad meg utána. A

kerületem egy része már „határsáv” volt, hiszen délen a Drávaig nyújtzkodott. Akkor egy erdész mindig puskával a vállán járta az erdőt. Nem feltétlenül azért, hogy lőjön is valamit, hanem ez „szolgálati fegyver” volt és ez tekintély-t adott. Vettetem közbe. Igen. De a „szolgálati fegyver” csak sörétes puska lehetett. Abból nagyvadra, kiváltként disznóra, legfeljebb „gyöngygolyót / Brenecke-ét vagy nagyszemű sörétet, póstát avagy szatymát lehetett löni. De biztonsággal azt sem messzebb mint úgy, jó 30 m. re. Nekem viszont volt egy kiváló a második V.H-ból itt maradt német katonai Mauser - om. Ahhoz pedig ha nem is vadász hanem eredeti katonai lőszerem egy jó fém ládányi. Ez a fegyver az erdészháztól nem messze, egy évszázados bikkfa odvába volt elrejtve. Mégpedig úgy hogy a fegyver csövének végére a legerősebb horgász damilokból font „kötelet” hurkoltam, kötélnek a végét az egyik letört ág odván keresztül bújtatván, ezzel a puskát „felhúztam” a fa belsejébe. A damil kötelet pedig megerősítettem az ág csonkján. Ezt alulról látni nem lehetett. Ha valaki netán benézett a fa odvába ott nem láthatott semmit. A fegyver olajos rongyba csavarva szárazon, és jól rejtve volt. Ha ki nem vágta a fát, akkor az még, azóta is jószerivel ott van. De mégis mi volt az amin szinte rajta vesztett? Kérem, ha nem vadászember, akkor nem tudhatja azt, hogy mit jelent ha az embert a vadász ösztön hajtja! El sem képzelheti, hogy milyen oldhatatlan szenvedélye lehet egy embernek a vadászat! No de azért valamit a vadászatra vonatkozóan én is csak tudok, hiszen engemet már hat esztendősen vitt magával Édesapám télen nyúl vadászni. No meg Kanadába is csak vadásztam. A fegyvereim még ma is megvannak fűztem hozzá. Azon az őszön korán kezdődött a szarvasbögés folytatta V.J. A kerületemben volt egy erős tizenkettes bika amit már régen terítékre akartam hozni. Egy éjszaka aztán sikerült becserkészniem a bikát. Rálótem, de a lövésemet elvitte a bika ami gyengén vérzett. Hú társam Betyár, a hannoveri véreben mint mindig a lábam mellett izgatottan várta, hogy megkapja a parancsot arra, hogy a sebzett vadat kövesse. Amint a bika elugrott és én Betyárt elengedtem, az hangtalanul „felvette a csapát”. Időnkint meg-megvárt. Egy idő után megállott és jelezte,

hogy előttünk fekszik a szarvas. Én sajnos túl korán ugrasztottam ki a bikát a sebágyából. Egy fél éjszakai követés után, a Nap is jócskán fenn járt már az égen amikor én már régen a szomszéd kerületben járván az egyre fáradó bikát szinte – szinte sikerült utolértem. Váratlanul, egy számomra ismeretlen tisztás szélére érve a legnagyobb megdöbbenésemre látom, hogy az „én” bikám egy frissiben oda érkezett vadásztársaság közzé támoilog mint terített asztalon, ott felbukván kiadja a párját. Ennél nagyobb megdöbbenést a vidáman „bemelegítő” poharazzással elfoglaltak vadászok aligha éltek még meg az életük során. Én a látottak után azon voltam, hogy észrevétlenül kerteket oldjak. Ez sikerül is. De a szakértők megfejtették, hogy a bikámba megtalált lőszer milyen katonai fegyverből származik. Ezzel elkezdődött a nyomozás. Én éreztem, hogy egyre szűkül körülöttem a kör. Ezért úgy határoztam, hogy egykori kedvesem hívásának – ha török ha szakad – eleget teszek, és megpróbálok eljutni Svájcba. A legális utat, azt hosszadalmasnak, és feletébb komplikáltnak no meg kilátástalannak is tartottam. Ezért döntöttem úgy, hogy átjutván a Dráván, Jugoszlávián, és akkor Olaszországon keresztül gyalog indulok neki hogy Tessinbe/Ticinóba érjek. Na de ez jószerivel, mintegy 1,000 km távolságot megtételét jelentette. Aminek három határátkelés is része volt. Ezt én is tudtam, mert a térképeket előzőleg tüzetesen és többször is áttanulmányoztam. Ezek beszerzése nem volt olyan egyszerű dolog, mint az itt manapság lenne. Először is át kellett jutnom a Dráván. Az, hogy 'átússzak' szóba sem jöhetett. Már azért sem mert nem tudok úszni. A drávi határszakaszt jobban ismertem, mint akármelyik határőr. Mindenek előtt egy hatalmas munkagép kerekének a belsőjét szereztem be. Aztán pedig egy pumpa is került, amivel a gumit fel is lehetett fújni. A hátizsákomba volt néhány oldal szalonna, száraz kolbász, szalámi, hagyma, no meg pár kétkilós kenyér. Valami váltás fehérnemű, szappan, esőköpeny, no meg a hátizsák tetejére – mint valamikor a katonák – rákötöttem egy jó pokrócot és egy csajkát az evőeszközökkel. A csajkába főzni is lehetett. Végül pedig 'kézbelinek' vittem magammal egy borotva éles baltát (A készülő írás 'Utolért az idő' XIX. fejezete)

KÖZÖS ÜGYEINK

SOPRON ALUMNI ESEMÉNYEK

Ebéd, 2020 április 14

(A Covid-19 pandémia miatt törölve).

Ebéd, 2020 május 12

(A Covid-19 pandémia miatt törölve).

Kapocs 70, április 15

A Covid-19 pandémia következtében nyomdászkunk megszüntette működését, így a kész számot elektronikus formájában kellett eljuttatni olvasóinkhoz. Akiknek nem volt e-mail elérhetősége az csak később, ha egyáltalán, kapott példányt nyomtatóval rendelkező társainktól. Sokan, főleg a svájciak örültek is a színesben látható változatnak, akik már korábban is javasolták hogy nekik az elektonikus változat jobban is megfelelne. No de, a többség mégis csak a kézbevehető, lapozgatható nyomtatványt kedveli, ezért most ismét, ha nyomdászt is kellett váltanunk, a 'hard copy'-val folytatjuk. Viszont, aki kér elektronikus változatot azoknak olyan gombnyomással küldhető. Aki pedig visszajelzi, hogy igényt tart a nyomtatott 70. számra, azoknak tavasszal küldünk egyet az akkori számmal (ha lesz. A Szerk.)

Faültetés Nanaimo, BC-ben, 2020 június 6

(A Nemzeti Összetartozás Napja – az 1920-as trianoni békeszerződés aláírásának évfordulójára emlékező, június 4-ére eső nemzeti emléknap Magyarországon, melyet 2010. május 31-én iktatott törvénybe az Országgyűlés). A Magyar Kormány javaslatára a világ más részén élő magyar diaspora emlékfá ültetéssel emlékezett a magyar tragédia 100. évfordulóján. A Vancouver Szigeti magyarság két szervezete a Victoriai Magyar Társaskör és a Nanaimói Magyar Kulturális Egyesület közös megemlékezésen a nanaimoi

Magyar Ház kertjében egy cseresznye (*Prunus sp.*) csemetét ültetett több mint 40 személy részvételével, amelynek többségét a Sopron Alumni tagjai és hozzátartozóik alkották (Böleczi Piroska, Jandó Tibor és Magda, Ötvös Imre, Pintér László és O'Reilly Márta, Ravai János és Erzsébet, Szamosi Gábor és Mária, Viszlai János és Éva). A két szervezet elnöke (Vaskó Ágnes Kabai István) és a szervezeteikben tevékenykedő (Körösi Csoma Program ösztöndíjas) Gáspár Roland mellett a vancouveri magyar konzul, Török Pál mondtak rövid beszédet. Részletei ezeknek az eseményeknek belevoltak vonva egy Trianoni megemlékezés témájú filmbe, amit a Victoriai klub állított össze. Ezt meg lehet látni a következő Youtube videon:

<https://www.youtube.com/watch?v=WwRAvB09BnA&feature=youtu.be>

(Pintér L és a Szerk.)

Faültetés Vancouver, BC-ben, 2020 június 7

A Nemzeti Összetartozás Napja alkalmából a Vancouver környéki magyarság egy eredei fenyő (*Pinus sp.*) csemetét ültetett a Vancouveri Katolikus Templom kis kertjében. Csaknem 40 vendég jelent meg az ünnepségre, ami Török Tamás vancouveri magyar alkonzul és Dénes atya bevezető szavaival kezdődött. A soproniak nevében Grátzer Miklós, Sopron Alumni elnök levelét Kocsis T. olvasta fel: *"Kedves Magyar Testvérek. Ha alattomos kezek megcsonkítanak egy fát, minden levágott ág helyén 10 sarj nő; ha testvéreket elválasztanak, minél szélesebb az árok annál erősebb a vágy azt áthidalni. Lehet diplomáciai joggalansággal letépni anyaföldet és saját otthonában hontalanná tenni magyar testvéreket; lehet idegenből behozott diktatúrával száműzetésbe kényszeríteni száz ezreket, de a hazát szívből kitépni nem lehet. Kellenek ezek az alkalmak, hogy mélyen magunkba nézzünk, felmérjük egyénileg, hogy kik vagyunk és közös nevezőre jutva kollektív hűség esküt tegyünk. Ez a frissen ültetett fa is azt üzeni nekünk: Hatáskörünk korlátozott, de ha igazán akarjuk akkor emlékezetben, hűségben, reményben és összetartozásban nincsenek korlátok. A soproni erdészek nevében, Grátzer Miklós".* A Vancouveri Magyar Kulturális Egyesület nevében az Elnök tett említést néhány szóban az évforduló jelentőségéről. A 'Soproni családból' hatan voltunk jelen: Jákóy Endre, Gyöngyösi Sándor, Hajdú Csaba, Szabó Görgy, Tuskó Csaba és Kocsis Tibor. A Magyar és Székely Himnusz énekelték a kb. másfél órás ünnepség végén. (A Szerk.)

'Tabaki' dramolett előadás, 2020 június 7

Sopron Alumnus Tamási Miklós 'Pillanat' című rádiójátékra átalakított színdarabja, 'TRIANON' 100.-ik évfordulója alkalmával lett volna bemutatva a Vancouveri Magyar Színház tagjai előadásában, de a koronavírus járvány miatt a Vancouveri Magyar Rádió (a 'Magyar Híd') vasárnap este 8-órákor közvetítette a színdarabot. (Mészáros Margit, rendezésében, Cseresznyés professzor szerepét Hajdú Csaba, Sopron Alumnus alakította). (A Szerk.)

Ebéd, 2020 június 9

(A Covid-19 pandémia miatt törölve).

UBC/Sopron-relikvia séta, 2020 július 1

Jákóy Bandi meghívta Rétfalvi Lászlót kísérőtársnak végigvezetni az általa meghívott 'templomjuk férfi társaságát' a UBC kempuszon található Sopronnal, kapcsolatos, azaz a Sopron Alumnira emlékeztető fizikai objektumok színhelyein. Kora délelőtt, szokatlanul hűvös (13°C) időben, jó tempóban majdnem egy tucatnyi idős (de nálunk fiatalabb!) férfi végig gyalogolta a jó 7 km távolságot, megállva a nevezetes pontoknál. Több mint fele vendégeinknek

mutatott erős érdeklődést a téma iránt, másoknak a gyalogolás volt a fontos. Hasznosnak tartottam J. Bandi ötletét, de személyesen legnagyobb élményem az volt, hogy az egész éróltetett séta alatt nem fájdult meg a jobb lábam, szöges ellentétben minden más rendszeres sétámon. (A Szerk.)

Ebéd, 2020 július 14

(A Covid-19 pandémia miatt törölve).

Video: Határtalan Hűség, 2020 június 15

A Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Vancouver BC-be vándorolt diákjainak és oktatóinak története Érsek Zoltán szállítása alapján. A 2005-ben készült 'Elvándorolt Alma Mater' és a 2007-ben a CBC által készített hasonló témájú filmek mellett ezen dokumentum Sopron Alumni csoportunk alkonyodó éveinek visszaemlékezéseiből áll. Megtekinthető aa interneten a https://www.youtube.com/watch?v=h7VyxNsG1_c&feature=youtu.be hívószám alatt. (A Szerk.)

Ebéd, 2020 augusztus 11

(A Covid-19 pandémia miatt törölve).

Ebéd, 2020 szeptember 8

(A Covid-19 pandémia miatt törölve).

Garden Party Victoriában, 2020 szeptember 11

Sopron Alumni összejövetelnek is beillő esemény volt Safranyik Laci és Erzsike victorai kertjében tartott estebe nyúló délutáni zsúr. Meghívottjaik (Apt Kamill és Csilla, Nyers Feri és Kati, Kurucz Jancsi és Marika, Ötvös Imre) mind megjelentek. Maszkot is viseltek, tartották is a szociális távolságot, de így is jól érezték magukat. Tarokkra, bár mind a négy játékos jelen volt. sajnos nem futotta az időből. (A Szerk.)

HÍREK / KÖZLEMÉNYEK

Elhunyt Soproni Családtagok

Veronica Koos

(July 8, 1938 - April 4, 2020)

It is with great sadness that the family of Veronica Koos announces her sudden passing on April 4, 2020 at the age of 81. Veronica was a kind and selfless person who lived life to the fullest. She made friends everywhere she went and it's not hard to see why; her warm sparkling personality was magnetic. She will be dearly remembered for many things - but above all, for her big heart.

Due to the current circumstances with

covid-19, we will be holding a small celebration of life service at an unknown future date.

Though she has passed, she will live on in our hearts forever.

(Obituary ex Vancouver Sun and Province, August 26, 2020)

(A Kapocs 70.-ben jelentettük halálától, de fényképét csak most kaptuk meg fia, Benkő Zoltán révén. A teljes obituary olvasható az interneten a 'Veonika Kassay obit' címszó alatt. A Szerk.)

Veronika Kassay

(March 14, 1938—Sept. 30, 2019)

A Szerk. kérésére szolgáltatott tájékoztatás Benkő Zoltántól: „I moved to the United States after graduating from UBC to study chemistry. I met my wife Marguerite in graduate school (a chemist as well) and I joined the Dow Chemical company in 1988 working in agricultural research. My company is separate now and is called Corteva. We have lived in Indianapolis since

1992, where we raised our 3 children. Marguerite teaches chemistry at Ivy Tech, a local community college. Kamilla has a degree in Journalism and is a published children's book author (The Unicorn Quest). Her website: kamillabenko.com. Gabriella is in graduate school studying biology at the University of California, Berkeley. Mátyás is in his second year at Indiana University. He is an accomplished birder (bird-watcher) and is studying conservation.”

Alma Materünk - mai nevén **Soproni Egyetem** - életében jelentős változások történtek. 2020 augusztusától, mint 'alapítványi egyetem' működik. Az Erdészeti Tudományos Intézet (ERTI) és a Tanulmányi Erdőgazdaság is szerves része lesz az egyetemnek. Az egyetem új rektora: **Dr. Fábián Attila**. Hosszú és eredményes kapcsolata egyetemünkkel zökkenőmentes átállást ígér. Sok sikert kívánunk az átszervezés kihívásainak leküzdésében.

Ezúton szeretnénk köszönetet mondani **Dr. Prof. Náhlik András**-nak, nemcsak az utóbbi évek rektori munkájáért, hanem az évtizedek óta fenntartott szoros és baráti együttműködésért. Benne igazi 'rokon lelket' találtunk, jó szerencsét kívánunk további életútjához. **A Soproni Egyetemért Alapítvány Kuratorium** elnöke: **Csányi Sándor**, az OTB Bank Nyrt elnök-vezérigazgatója, tagjai: **Zámbó Péter**, erdőkért és földügyekért felelős államtitkár, **Ugró Sándor**, a Kiskunsági Nemzeti Park igazgatója, **Macsek Lajos**, a Vértesi Erdő Zrt vezérigazgatója, **Csóka Péter**, a FAO (Food and Agricultural

Organization) Erdészeti Bizottságának titkára. A felügyelő bizottság tagjai: **Tóth Gábor**, az Ipoly Erdő Zrt gazdasági és termelési vezérigazgató-helyettese, **Csóka György**, a NAIK (Nemzeti Agrárkutatói és Innovációs Központ) – Erdészeti Tudományos Intézet tanácsadója, **Szabó István**, az OTP Bank Agrárüzemeltetési Igazgatóságának ügyvezető igazgató-helyettese. Érdeklődésként megemlíthető, hogy az elnök kivételével mindannyian erdőmérnök végzettséggel rendelkeznek. (*Grátzer Miklós*)

□

A vírusjárvány miatt elmaradt tavaszi **Soproni Egyetem Tanévzáró Ünnepséget** augusztus 22-én tartották meg a frissen kinevezett **Fábián Attila rektor** vezetése alatt. Valamennyi végzős diák visszajött a diploma kiosztásra.

Szintén ezúttal adták át a **Vancouveri Sopron Alumni Emlékéremet** az idei kitüntetetteknek, (*A Szerk.*)

A Kanadai Soproni Alumni Emlékérem ötödik kitüntetettje

Vargovics Máté 1996-ban született a Zala megyei Nagykanizsán. Az érettségig vezető mind a 12 évet a nagykanizsai piaristáknál töltötte, ahol más iskolához képest a nevelést is olyan fontosnak tartották, mint magát az oktatást. Rengeteg szép emlék, máig élő felebaráti kapcsolatok és megannyi élmény kötik volt iskolájához. Általános iskolai angoltanárra maximalistának nevezte, mikor búcsút vettek egymástól, amivel messzemenőig nem értett egyet, idővel aztán el kellett ismernie a tanár meglátásait. Elmondása szerint semiben sem volt kimagaslóan a legjobb, viszont három tulajdonság mind a mai napig megvan benne: kíváncsi, szorgalmas és elszánt. Ennek köszönhetően részt vett: latin-, biológia- és versmondó versenyeken, különböző sporteseményeken képviselte iskoláját (futball, tenisz, pingpong, sakk stb.), valamint 11 éves kora óta tamburázik egy helyi zenekarban, mellyel mára Európa több országában is felléptek, magyarországi viszonylatban pedig már országos, megyei és városi kitüntetésben is részesültek. Az erdész szakmához fűződő viszonya inkább érzelmi alapú volt, mintsem tudatos döntés. Édesapja is erdőmérnökként végzett 1981-ben, de ő csak az erdőre való rácsodálkozást tanította meg fiának, nem irányította szándékosan az erdőmérnöki pályára. „Mai napig nem tudnám megmondani, hogy kötöttem végül ki itt, egyszerűen, mint aki követ egy hívó szót, fogtam magam és mentem utána.” Természetesen Sopron sem maradt szűkmarkú az őt választóval, hamar lenyűgözte az ifjút a város történelmi gazdagsága, az egyetem több, mint két évszázad óta lüktető szívdobogása, s bár nehézségekkel indult meg 2015-ben egyetemista élete (az adminisztratív dolgokban mindig is suta diák lemaradt a kollégiumi szálláshelyről, így bajtársról bajtársra járva vészelté át az első pár hónapot), mindezen akadály csak faragott talpraesettségen. A legfontosabb az volt számára, hogy minél aktívabban töltse az itt

rendelkezésre álló időt, így már az első év végén kutatómunkára jelentkezett, melyből aztán két Tudományos Diákköri Konferencián ért el első helyezést, majd országos megmérettetésen különdíjat, idén pedig közös diplomamunkát írt a Kémiai valamint az Erdőművelési és Erdővédelmi Intézeteknél. Persze hiába az öröm, ha nincs kivel megosztani. Mátéra jellemző volt a nótakedv, és fontosnak tartotta a hovatarozását, ezért hamar belépett a Cantusok Köre Baráti Társaságba, valamint a jelenleg egyetlen vidéki körként működő Zalai Körbe, később mindkét társaság elnökévé választották. A megyei öntudat a balekhéten kezdett kiforrni benne, de végig kísérte és alapjában határozta meg személyiségét. Szereti becsempészni a humort a társaságba, amiért volt, hogy a Rektori Hivatalban kellett megjelenie. Úgy véli, a szakestélyek felszólalásaiban tud kiteljesedni leginkább, ahol egyszerre képes viccelődni, elgondolkodtatni és szabadjára engedni kreativitását. A diákélet szerves részeként tekint a közös múlt gondozására, a megemlékezéseken való részvételre (felejtethetlen emlék volt számára a 2016-os megemlékezés, a közös filmnézés). Aktivitását Rektori Dicséret, Grátzer Miklós Ösztöndíj és Roller Kálmán Ösztöndíj, valamint Alma Mater Emlékérem fémjelzi. Az Alumni emlékérem rendszeresen külön említi, hiszen szerinte ebben pont az a sokatmondó, hogy a társaitól kapta és addig nem is szeretné átvenni, amíg nem látja elvalétálni az évfolyamát, mint valétaelnök.

A jövőben az egyetemi doktori iskola diákja lesz, hétvége pedig pénzügy és számvitel tanulmányait kezdi meg Zalaegerszegen. Egyik nagy álma, hogy kijuthasson Kanadába, végigjárja a „bátrak útját”, hogy meríthessen abból a szellemiségből, ahol a „hazaszeretet, a szakmaszeretet és a bajtársiasság” hármasa a legtisztább forrásból fakad. (*Soproni Egyetem, Erdőmérnöki Kar*)

A Sopron/Vancouver Alumni ifj. Sarkady Sándornak,

a Soproni Egyetem tudományos munkatársának a selmeci hagyományokhoz kapcsolódó odaadó és fáradhatatlan munkájáért, valamint a Sopron-Vancouver kapcsolatok kiépítésében és erősítésében végzett kiemelkedő munkájáért a

Kanadai Sopron Alumni Emlékérem

tisztelet példányát adományozza.
Vancouver, BC, 2020 augusztus
Dr. Grátzer Miklós, elnök

Dr. Bidló András dékán, az Erdőmérnöki Kar nevében, a 2020-as Tanévnyitó Ünnepségen adta át a kitüntetést.

A tanévnyitó Ünnepségről beszámoló soproni TV állomás aznap este, ifj. Sarkady Sándorral folytatott interjú keretében értékelték a rangos kitüntetést.

Könyvhírek Három új könyvet hozott a posta, ami magában is nagy esemény, mert világszerte romló postai szolgáltatásban egy már hetek óta kallódó képeslap is ünnep.

Selmec, Téged soha nem felejtünk, Bartha Dénes és Oroszi Sándor tollából egy gyönyörű kiállítású 400 oldalas album. A címlapról a Leányvár integet felénk, tartalma felőlel egy akadémiai szinten végzett helytörténeti kutatás minden kategóriáját. Tudományos, közéleti, művészet, gazdasági, irodalmi és társadalmi események időrendi ismertetése gazdag térkép, fénykép és vizuális dokumentációs anyag kiegészítéssel kielégíti a legigényesebb teljesség fogalmát. Fiatalkoromban, minden akadály és nehézség ellenére kerékpáron sikerült eljutnom Selmecre. Életről szóló esemény maradt számomra és ez a szép munka sok-sok emléket ébresztett fel. A Selmechez kötődő öreg és az eljövendő generációk is egy különleges könyvet kaptak a kezükbe. Lírai hang, szívből jövő szöveg és lexikális anyag remek ötvözet. Köszönet a szerzőknek hosszú, fáradtságos munkájukért és a szemet is gyönyörködtető tálalásért. (Soproni Egyetemi Kiadó, 2019).

Gál Péter József alias KVHZY könyve: **Selmeci-Soproni diákélet, visszaemlékezések** színtén egy hosszú, türelmes gyűjtőmunka eredménye. Három fejezetben három kor: a selmeci békeévek, a selmec-soproni átmeneti szakasz, és a soproni évek öreg diákjai emlékeznek vissza egyetemi éveikre. Hol rövid anekdoták diákcsínyekről, vizsgákról, néha pár oldalas írások amindennapi életről, és hosszabb lélegzetű írások fontosabb eseményekről, négytucat szerző tollából betekintést ad a múltból. Egyetemünk soha nem volt nagyméretű, de eseményekben, érdekes karakterekben, kiváló egyénekben és pezsgő diákéletben

mindig a dazdagok körébe tartoztunk. Mi idősebb volt hallgatók több ismerős névvel is találkozunk. Indexemben Dzseki bácsi aláírása igazolja, hogy átmentem nála geológiából, bár korábban se ő, se én nem tartottuk ezt valószínűnek. A fényképek is érdekes kiegészítést adnak. (Soproni Egyetemi Kiadó, 2019). A harmadik könyv szerzője ifj. Sarkady Sándor. Másfél tucat korábbi könyve alapján szerzői munkáját már jól ismerjük. Benne látjuk a Selmec, Sopron és az Alma Mater elhivatott krónikáját. É ismertette meg az otthoni közönséggel a mi Tamási Miklósunk munkáját is. Új könyve a Selmeci-Soproni diákélet egy vidám tónusú albumban baleklapok, képeslapok és fényképek tükrében mutatja be a diákéletet 1899 és 2019 között. A mi időnkben a nagyon népszerű baleklapok tervezését már nem engedélyezték, ezért öröm látni a múlt szép példányait. Az évek során sok művészi tehetséggel megáldott volt, többen kimagasló eredményeket értek el ezen a téren is. A szerző rövid életrajzzal bemutatja őket. Hangulatos, vidám, 'lapozgató' album ez a munka, tele vizuális meglepetésekkel, élményekkel. Jól esik, hpgyha kicsiben is, mi kintiek is benne vagyunk. (Érdekes, hogy a kettőszakadt évfolyamok általános szóhasználata mindig az otthoniak és a kintiek). A szerző magas szinten felkészített hivatásos történész és ez a munka is gazdag, nehezen elérhető anyaggal alátámasztott korrajz. Hihetetlen vadászkutya szimattal tud megtalálni apró kincseket, érdekes mementókat, legyen az eldugva egy padláson, befalazva egy pincében, vagy akár elásva a Botanikus Kertben. Neki is hálásak vagyunk odaadó lelkes munkájáért, ahogy könyvében bemutatja egyforma szakszerűséggel történetünk nagy eseményeit és apró mozzanatait. (Soproni Egyetemi Kiadó, 2020, 350 példányban). (Grátzer Miklós, 2020 aug 25, Bellingham, WA)

Megjelent **Pintér László összes versei** egy kötetben, valamint **életrajza** angol nyelven (O'Reilly Márta fordításában). Megrendelhető, karácsonyi ajándéknak (a verses kötet \$25, az életrajz \$20) .az <L.Pinter@shaw.ca> címen. (Pintér L)

Nagyon szép kiállítású albumot állított össze ifj. Sarkady Sándor **'A SelmecáSoproni diákélet'** címen. Érdekesége, hogy a teljes könyv vizuális, régi baleklapok, képeslapok, bál meghívók, illusztrációk és fényképek. Élvezetes, kellemes érzés lapozgatni. Szép, hogy beleszúrta egy kicsit azt is, hogy a Vancouver Divízió is létezett. Megrendelhető (\$30) (<sarkady.sandor@uni-sopron.hu>) a szerzőtől (Grátzer Miklós)

Szerkesztői üzenet: Kapocs 70. számunknak csak elektronikus példányait tudtuk eljuttatni olvasóinknak, nyomdászunk hiánya miatt. Aki nyomtatott példányt kíván, jelezze a Szerk.-nek és akkor jövő tavasszal - ha leszünk - azt is eljuttatjuk

A Sopron Alumni azon egyének közössége, akik diákjai vagy oktatói voltak a Soproni Erdőmérnöki Főiskola 1956-ban Kanadába vándorolt részének, ami mint a University of British Columbia, Faculty of Forestry-Sopron Division működött 1957 és 1961 között. Szintén a közösséghez tartoznak azon Sopronban korábban végzett erdőmérnökök, akik szoros kapcsolatot tartanak fenn a csoporttal.
Kapocs - A Sopron Alumni időszakos közleménye.
Szerkesztő: Rétfalvi László, 4646-West 5th Ave, Vancouver, BC, V6R 1S8; Tel: 604-224-3655; (e-mail: llretfalvi@shaw.ca),

S O P R O N A L U M N I

Adamovich László 1921-2019	Gerencsér László 1914-1976	Kováts István 192?-2010	Rupf László 1937-2019
Ambach Mihály 1938-2015	Göggös Ferenc 1938-1972	Kováts (Erdős) Márta 1934-1967	Safranyik László
Andódy Edit 1932-1993	Görgényi Béla	Kováts Miklós	Salamon Marion 1911-1990
André Béla	Grätzer Miklós	Kozák Antal 1936-2017	Sebestyén László 1923-1995
Apt Kamill	Grozdzits György 1936-2017	Krajczár Ernő 1932-2017	Selmeczi György
Apt Ödön 1901-1990	Gyöngyösi Sándor	Krétai Ernő 1933-1995	Simon József 1937-2019
Apt Ödön 1934-2019	Gyöngyösi (Danczinger) Edit 1936-1989	Kurucz Ferenc	Sinka Gyula
Bajzák Dénes	Háhn Fülöp	Kurucz János	Sivák Béla 1935-2005
Bakó József 1935-2018	Hajdú Csaba	Leskó György 1933-2018	Skorka Mihály 1935-1992
Bakonyi Nándor	Héder István	Leskó (Rác) Anna	Soós József 1930-2014
Bakos Tibor 1935-2010	Héjja Anna 1936-2019	Lovrics (Somogyi-Tóth) Eszter 1936-2012	Spándli Imre
Balatinecz János 1937-2017	Héjjas József	Magasi László	Spuriga István 1934-1977
Balpataki György 1938-2009	Héjjas (Bernsdorfer) Katalin	Major Richárd 1929-2017	Szablya János 1924-2005
Bánda Péter	Herczeg Endre	Markó Imre	Szabó György
Barabás József	Hidasi István	Márkus Gábor 1937-199?	Szabó Tivadar
Baraksó János	Hirezy Béla 1933-2016	Matolcsi Géza. 1936-2019	Szalamín Gábor
Baranyay József 1922-1974	Hokhold Ferenc 1923-2015	Medveczky Lajos 1910-1989	Szalkai András
Bátay János 1928-?	Homoky István 1929-2013	Molnár József	Szalkai (Somogyi) Eszter 1927-2015
Báthy István	Horváth Cz.Emil 1934-2019	Must (Hankovsky) Éva	Szamosi Gábor
Bella Imre	Horváth István 1934-2010	Nagy Géza 1933-1991	Szántai Ferenc
Benkő Géza 1934-2020	Horváth Otto 1926-1984	Nagy (Link) Magda 1930-2006	Szanyi László 1933-2012
Benyovits Gyula (?)	Horváth Sándor 1933-2013	Nagy Mihály	Szármas Kornél 1927-2014
Bezerédi Gyula 1926-2005	Horváth (Balogh) Izabella	Nagygyőr Sándor	Szász István 1933-2013
Bige Zsolt 1924-2005	Hudák János 1935-1997	Németh József	Szász (Kubinyi) Júlia 1932-2018
Boa Sándor	Huszár Károly 1935-2019	Németh Lajos 1931-2011	Szauer János 1932-2019
Boda Zoltán	Ifjú Géza 1931-2014	Németh László 1936-2018	Szauer (Szikszai) Klára 1935-1999
Bódig József 1934-2007	Illés István	Németh Zoltán (?)	Székessy László
Bogyai Elemér	Jablánczy Sándor 1908-1999	Noviczky Zoltán 1936 -1992	Sziklai Oszkár 1924-1998
Bölecz Béla 1934-2019	Jagodits (Kundráth) Júlia 1937-1989	Nyers Ferenc	Szy Ferenc 1923-2014
Boncz Ernő 1934-2020	Jákóy Endre	Ocskó István 1933 - 2010	Takács József
Bordulák Zoltán 1936-2010	Jancsik Károly	Orlói László	Takaró László (?)
Borovits Ferenc	Jandó Tibor	Orlói (Mihály) Márta	Tamási Miklós 1936-1994
Borsos Zoltán 1935-1979	Józsa József	Orosz Iván 1937- 2009	Tarnócai Károly
Budai Géza 1930-2003	Józsa László 1938-2016	Oroszlán József (?)	Tögel Gyula 1938-2001
Csányi Elek 1920-2009	Juhász (Gyöngy) Erzsébet	Ötvös Imre	Tolnai István
Csapó Imre 1934-2014	Juhász Gyula 1934-2002	Pál László 1937-2018	Tóth Endre
Császár Rudolf	Jutasi Béla 1933-2007	Pálffy Csaba 1927-1999	Tóth (Molnár) Erzsébet
Cserjesi Antal 1925-2006	Kafka Péter 1899-†?	Pálka László 1937-1995	Tóth Géza
Csima István 1928-2015	Kalmár Lajos	Palkovics János 1932-2018	Tóth János 1936-2016
Csizmadia Ferenc 1927-2015	Kercsó (Jagasits) Edit 1927-2019	Pandák László	Tóth József 1936– 2015
Csizmazia József	Kapitány Gyula 1937-2008	Papp Ferenc 1901-1967	Tóth Tibor
Csizmazia Tibor 1932-1979	Kapuszta József 1932-2019	Pászner László 1934-2016	Tresó Bertalan 1930-2008
Deminger Károly	Kassay Viktor 1933-2005	Pataki István 1937-2009	Tresó Ferenc 1932-2012
Dibúz Jenő 1933-2011	Kémes József 1934-2019	Péchy Gyula	Túrmezei Zoltán
Dibúz (Bruckner) Judit	Kenedi (Király) Ilona	Pendl Ferenc 1933-1998	Tuskó Ferenc 1913-1965
Dobozy Tamás 1935-2018	Kerekes József	Pénzes László 1927-2010	Tutunovszky Koszta
Domsa Zoltán	Kiss-Tóth János 1934-1977	Ping Ferenc 1922-2014	Vadai János 1928-2006
Draskóy György	Kiss Gyula	Pintér László	Vajjas Jenő 1936-2000
Farkas István 1937-2000	Kiss János	Poprádi László	Váradai Béla 1932-2003
Farkas Mihály 1937-2018	Kiss János	Porpáczy Lehel	Váradai (Fejes) Mária 1934-2014
Fazokas Ferenc	Klíma Imre 1924-2000	Prém Béla 1931-2018	Varga Pál
Fekete Róbert	Kocsis Tibor	Puskás László	Vári Miklós
Ferdinánd István	Koczó Mihály	Rab Rudolf 1935-2005	Veres Gábor 1933-2013
Fodor Gyula 1890-1982	Koller Pál 1894-1972	Rabóczi László	Veres Sándor 1927-1998
Fodor Gyula	Koltai István 1928-(?)	Ravai János	Vető László
Fodor (Tormássy) Erzsébet	Komlóssy József	Rédey József	Viszlai (Delkin)Éva
Fónagy Sándor 1937-2017	Komondy Gyula 1921-(?)	Rétfalvi László	Viszlai János
Frey Otto 1933-2017	Kondor György 1934-2012	Réthy Sándor	Vlaszaty Ödön 1937-2012
Fülöpp Zoltán 1929-2017	Koós Béla	Rikli Olga	Weidinger Imre 1934-2013
Für Károly	Korán Zoltán	Roller Kálmán 1913-2004	Witt Lajos 1898-1994
Füstös Árpád 1926-2004	Kornya Lajos 1917-1979	Rónay Sándor	Zoltay Endre 1935-2006
Gáspár József (?)	Kósa Zoltán 1935-2018	Ronyecz József 1935-1998	

*Akik elmentek, de el nem szakadtak,
Kanadában is magyarok maradtak,
Akik meggyőztek egy messzi világot,
De ma sem mások: soproni diákok,
Az ősi otthont, az Akademiát,
Szívükből köszöntik: Vivát! Vivát! Vivát!*